

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

**Spoločný program rozvoja obcí Dunajov, Klubina, Lutiše, Nová Bystrica,
Radôstka, Stará Bystrica, Zborov nad Bystricou a mesta Krásno nad Kysucou**

„Existujú len dva spôsoby, ako prežiť svoj život. Jeden je, akoby nič nebolo zázrakom. A druhý, akoby zázrakom bolo všetko.“

Albert Einstein

Spracovateľ: Regionálna rozvojová agentúra Kysuce, 2022

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

OBSAH

ÚVOD	4
VÝZNAM PHSR	4
1. ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA 2022+	7
1.1 Charakteristika obcí združených v Mikroregióne Bystrická dolina	9
1.2 Demografický vývoj Mikroregiónu Bystrická dolina	13
1.2.1 Demografický vývoj v obciach mikroregiónu	13
1.2.2 Prognóza demografického vývoja Slovenska	31
1.2.3 Prognóza vývoja počtu obyvateľov Mikroregiónu Bystrická dolina	32
1.2.4 Národnostná, náboženská a vzdelanostná štruktúra mikroregiónu	37
1.3 Životné prostredie mikroregiónu	40
1.3.1 Geologické, geomorfologické a pedologické pomery mikroregiónu	40
1.3.2 Klimatické pomery na území mikroregiónu	41
1.3.3 Hydrologické pomery na území mikroregiónu	41
1.3.4 Chránené územia mikroregiónu	42
1.3.5 Flóra a fauna mikroregiónu	45
1.3.6 Kvalita životného prostredia mikroregiónu	46
1.3.7 Obehové hospodárstvo mikroregiónu	49
1.4 Ekonomika a jej vývoj v Mikroregióne Bystrická dolina	52
1.4.1. Miera nezamestnanosti a štruktúra EAO mikroregiónu	54
1.4.2 Trh práce a podmienky na podnikanie v Mikroregióne Bystrická dolina	57
1.5 Identita a sebestačnosť Mikroregiónu Bystrická dolina	59
1.5.1 Kultúra na území mikroregiónu	59
1.5.2 Cestovný ruch na území Mikroregiónu Bystrická dolina	61
1.6 Sociálna stabilita Mikroregiónu Bystrická dolina	71
1.6.1 Sociálne služby na území mikroregiónu	71
1.6.2 Bývanie a služby občanom mikroregiónu	75
1.7 Infraštruktúra Mikroregiónu Bystrická dolina	77
1.7.1 Dopravná infraštruktúra mikroregiónu	77
1.7.2 Technická infraštruktúra mikroregiónu	81
1.7.3 Vodovod na území Mikroregiónu Bystrická dolina	85
1.7.4 Kanalizačná sieť na území Mikroregiónu Bystrická dolina	86

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

1.8 Školstvo na území Mikroregiónu Bystrická dolina	87
1.9 Územné plánovanie samosprávnych jednotiek mikroregiónu	89
1.10 Analýza vonkajšieho prostredia Slovenskej republiky	90
2. SWOT	91
3. STRATEGICKÁ ČASŤ	91

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

ÚVOD

V súvislosti s novým programovým obdobím Európskej únie na roky 2021 - 2027 je nevyhnutné aktualizovať základné programové dokumenty, prostredníctvom ktorých je možné čerpať finančné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov na podporu rozvojových projektov a aktivít.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec, mesto nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie. Je to programový dokument, spracovaný na základe zákona č. 539/ 2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Program je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami sociálneho a ekonomického rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Mikroregiónu Bystrickej Doliny je v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnom rozvojom pláne a v súlade s metodikou na vypracovanie príslušného programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja pre obce a mestá na roky 2014 - 2022.

VÝZNAM PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHSR) Mikroregiónu Bystrickej doliny (MBD) je základným výkonným a programovým dokumentom na úrovni mikroregiónu v rámci partnerstva lokálnej samosprávy, podnikateľského sektora a mimovládnych organizácií z území obcí a miest. PHSR MBD 2022+ je motivované potrebou koncepčného cieľavedomého a transparentného riadenia a rozhodovaniach samosprávnych orgánov v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja Mikroregiónu Bystrickej doliny.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja:

- navrhuje systematickú a funkčnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja mikroregiónu zameranú na realizáciu všestranného ekonomického a sociálneho rozvoja,
- čerpá najmä zo znalosti miestnych aktérov a odborníkov, ktorí najlepšie poznajú miestne problémy, potreby a rozvojové možnosti obcí združených v mikroregióne,
- umožňuje partnerom spoluúčasť na programovaní, realizácii a kontrole stratégie ekonomického a sociálneho rozvoja obcí združených v mikroregióne,
- pomáha zvyšovať všeobecné povedomie o potrebách obcí a celého mikroregiónu.

A) Potrebu zabezpečenia PHSR ustanovuje zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z., ktorý ukladá obciam (mestám) povinnosť spracovať Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej len PHSR) ako nástroja, pomocou ktorého sa uskutočňuje podpora regionálneho rozvoja. PHSR sa spracováva spravidla na 7 rokov s dlhodobým výhľadom na 10 - 14 rokov. PHSR koncepčne, systémovo analyzuje a určuje budúcnosť rozvoja spolu s činnosťami, investičnými projektmi so zdrojovým krytím na jej zabezpečenie. Vytvára rámec, ktorého naplnenie bude zárukou, že PHSR nebude zbytočne rozsiahlym a len popisným zoznamom nereálnych zámerov (zoznamom vecí, na ktoré obce a mestá nemajú peniaze), ale skutočným strategickým rozvojovým dokumentom s cieľom dosiahnuť rast životnej úrovne na konkrétnom území.

B) Je dôležitou podmienkou pre získavanie externých zdrojov, napríklad z EÚ, štátneho rozpočtu a pod., nakoľko možnosť žiadať o nenávratný finančný príspevok z týchto zdrojov je podmienená dokladovaním súladu projektového zámeru s prioritami schváleného PHSR daných obcí či miest.

C) Je nástrojom zachovávanía kontinuity rozvojových zámerov obcí a miest a efektívneho využívania vlastných zdrojov a potenciálu.

Účelom PHSR je vytvorenie rozvojového programu územia (obce, mesta), ktorý vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jeho obyvateľov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne. Cieľom PHSR je spracovanie takého súhrnu cieľov a opatrení, ktoré napomáhajú zabezpečeniu trvalo udržateľného rozvoja územia (obce, mesta), a ktoré smerujú k uspokojovať potreby súčasnej generácie bez toho, aby ohrozil možnosti uspokojovania potrieb budúcich generácií.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Mikroregión Bystrická dolina má na svojom území značný potenciál a veľmi dobrú geografickú polohu s autonómym postavením. Má viacero silných stránok, ktoré už v tomto období vplývajú na jeho ďalší rozvoj.

V záujme ďalšieho postupu pri skvalitňovaní života v obciach, ktoré sú súčasťou Mikroregiónu Bystrická dolina, je potrebné popísať ich súčasnú východiskovú pozíciu, analyzovať jednotlivé oblasti života, stanoviť možnosti a príležitosti, definovať strategickú víziu, zámery, ciele a konkrétne aktivity, ktoré v krátkodobom, strednodobom i dlhodobom horizonte vytvoria podmienky na ďalší rozvoj Mikroregiónu Bystrická dolina.

V roku 2021 začalo nové programové obdobie Európskej únie, ktoré sa skončí v roku 2027. PHSR je nástrojom na plánovanie a prípravu územia pre využitie týchto externých zdrojov pre svoj rozvoj. V tomto programovom období môžu obce a ostatné subjekty využívať financovanie na **päť cieľov politiky súdržnosti**:

1. Inteligentnejšia Európa – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva;
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa;
3. Prepojenejšia Európa – mobilita a regionálna prepojitelnosť IKT;
4. Sociálnejšia Európa – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.
5. Európa bližšie k občanom – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

PHSR Mikroregiónu Bystrická dolina na roky 2022 + stanovuje vízie a strategické ciele, navrhuje konkrétne aktivity pre ich dosiahnutie, uvádza merateľné ukazovatele a určuje opatrenia v oblasti: vzdelávania, kultúry, športu, voľného času a mládeže, sociálnych služieb a zdravotníctva, bývania a služieb občanom, bezpečnosti a poriadku, marketingu, cestovného ruchu a ekonomického rozvoja, dopravy a technickej infraštruktúry, životného prostredia a samosprávy. Na základe vytvoreného dokumentu je možné programovať územný a integrovaný rozvoj trvalo udržateľným spôsobom, pripraviť územie obcí, mesta a budovať jeho kapacity pre absorpciu nových technológií, služieb a rôznych ponúk a príležitostí pre zvýšenie kvality života obyvateľov na území obcí a mesta združených v Mikroregióne Bystrická dolina.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

**1. ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA 2022+**

Vzhľadom na svoju veľkosť je Mikroregión Bystrická dolina úzko spätý so svojím okolím a z veľkej časti aj od neho závislý. Obce a mesto, ktoré sú združené v Mikroregióne Bystrická dolina, nemôžu presadzovať individuálny prístup k regionálnemu rozvoju, ale musia dôkladne analyzovať svoje prostredie a plánovať svoj rozvoj v súlade s obmedzeniami a možnosťami okolia.

Mikroregión Bystrická dolina je záujmové združenie, ktoré založili obce, Klubina, Lutiše, Nová Bystrica, Radôstka, Stará Bystrica, Zborov nad Bystricou, ktoré vzniklo zápisom do registra záujmových združení v roku 2003. Neskôr sa členmi mikroregiónu stali aj obec Dunajov a mesto Krásno nad Kysucou. Hlavným cieľom založenia mikroregiónu je vyvíjanie činností, ktoré majú za cieľ zaktivizovanie regionálnej spolupráce a rozvoj regiónu na územiach združených obcí Bystrickej doliny v oblastiach: územného plánovania, výstavby a rozvoja infraštruktúry, miestnej a mestskej dopravy a komunikácií, životného prostredia a ekológie, hospodárstva, obchodu, priemyslu a malého a stredného podnikania, poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a potravinárstva, cestovného ruchu a turistiky, školstva, mládeže a športu, kultúry, osvedy a záujmových združení, prevencie a likvidácie následkov živelných pohrôm a starostlivosti o zdravie a bezpečnosť obyvateľov. Bystrická dolina sa pýši bohatými prírodnými, kultúrnymi a historickými hodnotami.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA
NA ROKY 2022+**

Tabuľka 1: Základná charakteristika obcí združených v Mikroregióne Bystrická dolina

	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
k 31. decembru 2021									
Kód obce / mesta	509183	509221	509248	517763	509311	509396	509477	509531	-
Názov okresu	Čadca	Čadca	Čadca	Žilina	Čadca	Čadca	Čadca	Čadca	-
Názov kraja	Žilinský	Žilinský	Žilinský	Žilinský	Žilinský	Žilinský	Žilinský	Žilinský	-
Štatút obce / mesta	obec	obec	mesto	obec	obec	obec	obec	obec	-
PŠČ obce / mesta	023 02	023 04	023 02	013 05	023 05	023 04	023 04	023 03	-
Prvá písomná zmienka o obci / meste (rok)	1 598	1 662	1 325	1 662	1 662	1 662	1417	1 635	-
Nad. výška v m n. m.	373	455	384	560	526	487	484	419	-
Celková výmera územia obce [m ²]	6 062 470	15 573 710	27 770 029	20 08 1801	125 254 584	13 171 861	36 908 598	18 708 718	263 531 771
Počet obyv. obce / mesta	1 117	533	6 616	758	2 631	796	2 765	2 191	17 407
Hustota obyv. na km ²	185,82	34,35	239,32	37,82	21,2	60,51	74,58	117	96,33

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.1 Charakteristika obcí združených v Mikroregióne Bystrická dolina

Obec Dunajov leží na oboch brehoch rieky Kysuca, v nadmorskej výške 373 m. Svojou rozlohou a počtom obyvateľov sa radí medzi menšie obce. Poloha obce je výhodná, nakoľko je vzdialená od okresného mesta Čadca 13,5 km a od krajského mesta Žilina 17,8 km.

Je to obec v okrese Čadca, ktorá vznikla v 2. pol. 16. stor. (1582) na území budatínskeho panstva. História Dunajova siaha až do čias veľkomoravskej doby, čo dokazujú aj kostrové náleziská z tohto obdobia. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1598. Koncom 18. a začiatkom 19. stor. nedostatok úrodnej pôdy viedol v obci k vzniku remesiel, a to hlavne drotárstva a k vystaňovalectvu. Hospodárske oživenie nastalo, keď sa vybuďovala košicko-bohumínska železnica. Táto železnica umožnila rýchlu a lacnú dopravu. Počas druhej svetovej vojny v SNP, v bojoch pri Strečne a pri Vrutkách bojovali viacerí obyvatelia Dunajova. Na počesť deviatich zavraždených rukojemníkov, ktorí boli zavraždení počas bojov 8. septembra 1944 bol na Skačkove postavený pomník z prírodného kameňa.

Obec Klubina susedí s obcami Stará Bystrica, Zborov nad Bystricou a obcou Oščadnica. Obec Klubina leží na styku Kysuckých vrchov a Slovenských Beskýd v doline rieky Bystrica. V katastrálnom území obce sa nachádza národná prírodná rezervácia s najvyšším vrcholom Kysúc - Veľká Rača. Obec je jedna z najstarších obcí bystrickej doliny. Nadmorská výška obce Klubina je 455 m. Jej územie bolo osídlené už v slovanskej dobe (nález veľkomoravskej mohyly). V roku 1417 sa v listine označujúcej hranice Krásna nad Kysucou spomínajú názvy Csernatín, Bisztrica, aj potok Klubina. Môžeme predpokladať, že už v tomto čase existovalo rozptýlené osídlenie, ktoré neskôr prerástlo do vzniku obce. V roku 1535 v súpise majetku strečnianskeho panstva sa spomína osada Klubina na Bystrici, ktorá vznikla valašskou kolonizáciou. Prvý písomný záznam o obci je z roku 1662. Do tohto termínu bola obec charakterizovaná skôr ako salaš a pastvisko. Od konca 17. storočia pravdepodobne existovala v Klubine skláraň. Sklársky piesok sa doloval v lokalitách okolo vrchu Skalka. V Klubinskej doline sa páľilo i drevené uhlie (názvy Pálenica, Uhlisko). Koncom 19. storočia bola postavená polyfunkčná stavba - vodný mlyn a pila. V suteréne sú umiestnené hnané zariadenia, gater, mlynica, výroba šindľov a osievanie obilia. Objekt je v súčasnosti umiestnený v Múzeu kysuckej dediny vo Vychylovke. Od roku 1960 sa obec stala súčasťou okresu Čadca (do tej doby patrila k okresu Kysucké Nové Mesto).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Krásno nad Kysucou patrí medzi najmladšie mestá na území SR. Mesto je hospodárskym, kultúrnym a obchodným centrom Mikroregiónu Bystrická dolina. Leží v okrese Čadca v Žilinskom kraji.

Mesto Krásno nad Kysucou leží na sútoku riek Kysuca a Bystrica v nadmorskej výške 384 m n. m.. Rozlohou je to tretie najväčšie kysucké mesto, známe aj tým, že je bránou do Bystrickej doliny. Okrem toho ho najviac preslávil drevársky priemysel. Prvá zmienka o meste Krásno nad Kysucou pochádza z roku 1325 (spomína sa ako Krasna). Patrila žilinskému dedičnému richtárovi a potom po odstúpení dedičného richtárstva žilinskými mešťanmi mestu Žilina, potom panstvu Strečno. Do roku 1960 bolo Krásno nad Kysucou obcou v okrese Kysucké Nové Mesto. Krásno nad Kysucou získalo štatút mesta 1. septembra 2001.

Obec Lutiše leží v severnej časti Žilinského kraja, 30 km severovýchodne od Žiliny, uprostred Kysuckej vrchoviny a Národného parku Malá Fatra. Plní funkciu nestrediskového sídla vyššieho významu s poľnohospodárskou funkciou. Stred obce dosahuje nadmorskú výšku 560 m n. m., pričom pahorkatinný, vrchovinný až hornatý chotár dosahuje nadmorskú výšku 520 až 950 m nad morom. Vznik obce a jej vývoj je však úzko spätý s bystrickým regiónom. Lutiše spájaj bystrický región s terchovským a varínskym prostredníctvom spoločného dialektu, folklóru a spôsobu života. Obec vznikla kopaničiarskym osídľovaním hlavne zo Starej Bystrice.

Obec Nová Bystrica po zlúčení so zatopenými obcami Harvelka a Riečnica patrí rozlohou medzi najväčšie obce na Slovensku. Rozprestiera sa v nadmorskej výške od 490 do 1226 m n. m.. V zátopovej oblasti je vybudovaná vodárenská nádrž Nová Bystrica, ktorá zásobuje pitnou vodou okresy Čadca, Kysucké Nové Mesto a Žilina. Prvá písomná správa o obci je z roku 1662. Pôvodní obyvatelia osídlili územie v 13. - 15. stor. v čase valašskej kolonizácie. Obyvateľstvo sa zamestnávalo pltníctvom, poľnohospodárstvom, tkáčstvom, výrobou dreveného riadu, prácou na pílach a drotárstvom. V 19. storočí sa časť obyvateľstva vysťahovala do Banátu a Slavónie. Vznikom prvej Československej republiky sa život v obci v podstate nezmenil. Ľud v obci naďalej trpel biedou, trpel hladom, nemal zamestnanie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Nádejou na lepší život bolo vystáhovalectvo za prácou do Ameriky. Biedu na Kysuciach zastihla 2. svetová vojna, ktorá bola najhoršia v dejinách ľudstva. Takmer 6 týždňov prebiehali na rozhraní obcí Nová Bystrica a Stará Bystrica boje medzi sovietskymi vojakmi a nemeckou armádou. V osade Vychylovka bolo v roku 1974 zriadené Múzeum kysuckej dediny. V roku 1980 boli k obci pripojené obce Harvelka a Riečnica, v ktorých chotároch sa počítalo so zátopou pri výstavbe vodnej nádrže. Výstavba bola začatá v roku 1983 a ukončená v roku 1989.

Obec Radôstka patrí medzi najmenšie obce okresu Čadca s počtom obyvateľov 796 a rozlohou 1 300 ha. Územie obce sa rozprestiera v nadmorskej výške 487 m n. m.. Obec Radôstka sa nachádza na severe medzi obcami Stará Bystrica a Lutiše. Vzdušnou čiarou sa dotýka v neprístupnom teréne aj hraníc obce Lodno. Leží v severnej časti Kysuckých vrchov v doline Lutišského potoka. V chotári sú roztrúsené nesúvislé lesy. Vyčlenila sa ako samostatná dedina z chotára obce Stará Bystrica v prvej polovici 17. stor.. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1662. Koncom 19. stor. sa časť obyvateľov vystáhovala do Slavónie. Obyvateľstvo obce Radôstka sa zaoberalo pastierstvom, neskôr popri poľnohospodárstve sa živilo furmankou, domácimi remeslami a sezónnymi prácami.

Obec Stará Bystrica sa nachádza v severozápadnej časti Slovenska pri hraniciach s Poľskom v Kysuckom Podolí na sútoku Kysuce, na rozhraní Kysuckých Beskýd a Kysuckej vrchoviny v okrese Čadca. Nadmorská výška obce je 484 m n. m.. Prvá písomná zmienka o Starej Bystrici je z roku 1417. V 16. storočí nastalo valašské osídľovanie Starej Bystrice. Prvý známy kostol, postavený v roku 1667, bol zasvätený sv. Michalovi. V roku 1767 tu bola založená jediná železiareň v Trenčianskej župe. Železná ruda sa ťažila pod vrchom Bobovec. Za zmienku stojí spomenúť aj tehelnú v Salajni, ktorú vlastnil barón Sina. Vyrábala kvalitné tehly a škridle so značkou BS (barón Sina). Sina vlastnil aj skláreň na Klubine, výrobu dreveného uhlia, garbiareň na výrobu kože a vodný mlyn pri Hámri. V roku 1892 bol postavený nový kostol, ktorý stojí dodnes. Druhá svetová vojna sa dejín Starej Bystrice dotkla ešte väčšmi než prvá. Na pamiatku prežitia nástrah druhej svetovej vojny bol postavený Kríž vďaka v Senkove. Každoročne sa tu konajú d'akovné bohoslužby.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obec Zborov nad Bystricou leží v malebnom prostredí údolia rieky Bystrica na styku Kysuckých Beskýd a Kysuckých vrchov v nadmorskej výške 419 m n m. Prvá písomná zmienka označujúca obec termínom „Sbor“ z roku 1635 značí prítomnosť kresťanského kostola, ktorého pravdepodobná lokalizácia je kladená na vrch Hájnica medzi Zborovom a Krásnom. Iný výklad tohto slova so staroslovan-skými znakmi môže znamenať „spor“, ktorého súčasťou sa stávala obec pomerne často. Od svojho vzniku patril Zborov pod správu panstva Strečno, len v roku 1662 sa krátko stal majetkom mesta Žilina. Po rozdelení panstva Strečno, koncom 18. storočia, sa stal súčasťou panstva Bytča - Strečno a majetkom rodu Esterházióvcov. O osamostatnenie musela obec bojovať tak-tiež v cirkevnej oblasti. Pôvodne patrila pod správu farnosti v Starej Bystrici, neskôr po vzniku krasňanskej farnosti v roku 1789 pod správu farnosti Krásno nad Kysucou. Paradoxom je skutočnosť, že Obec Zborov nad Bystricou mala už svoj kostol postavený v roku 1971, no napriek tomu sa jej podarilo osamostatniť až v roku 1996.

Vzdialenosť obce od okresného mesta Čadca je 12,8 km a od krajského mesta Žilina 30 km. Cez obec prechádza cyklotrasa začínajúca v Krásne nad Kysucou a končiaca v múzeu vo Vychylovke. Z Krásna nad Kysucou tiež vedie po hrebeni červená turistická značka cez Hájnicu, Šlapkov a Matúšov vrch až na Klubinu s peknými výhľadmi do oboch dolín a to Krasňanskej a Bystrickej. V Obci Zborov nad Bystricou sa nachádza aj náučno-turistický chodník so štyrmi zastaveniami. V poslednom štvrtom zastavení je tzv. Hladná voda (studnička), ktorá je známa svojím liečivým prameňom.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.2 Demografický vývoj Mikroregiónu Bystrická dolina

Demografický vývoj významne ovplyvňuje fungovanie celej spoločnosti, preto sa štúdiu demografických procesov venuje veľká pozornosť. Kvalifikované rozhodovanie v oblasti ekonomiky, sociálnych vecí, zamestnanosti, školstva, zdravotníctva, bytovej výstavby sa nemôže zaobísť bez kvalifikovaných, vhodne štruktúrovaných, variantných a pohotových demografických informácií.

Význam demografických informácií zvyšuje súčasná spoločenská situácia, keď súčasťou spoločenských zmien sú aj zásadné zmeny v reprodukčnom správaní obyvateľstva. Dôsledkom týchto zmien sú zmeny v prírastkoch a štruktúre obyvateľstva, mení sa aj štruktúra rodín a domácností. Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra a počet obyvateľov každej obce predstavuje jeden z najdôležitejších aspektov rozvoja obce. Od počtu obyvateľstva závisí napr. výška podielových daní a taktiež spotreba po tovaroch a službách, čo ovplyvňuje podnikateľské prostredie v každej obci.

1.2.1 Demografický vývoj v obciach mikroregiónu

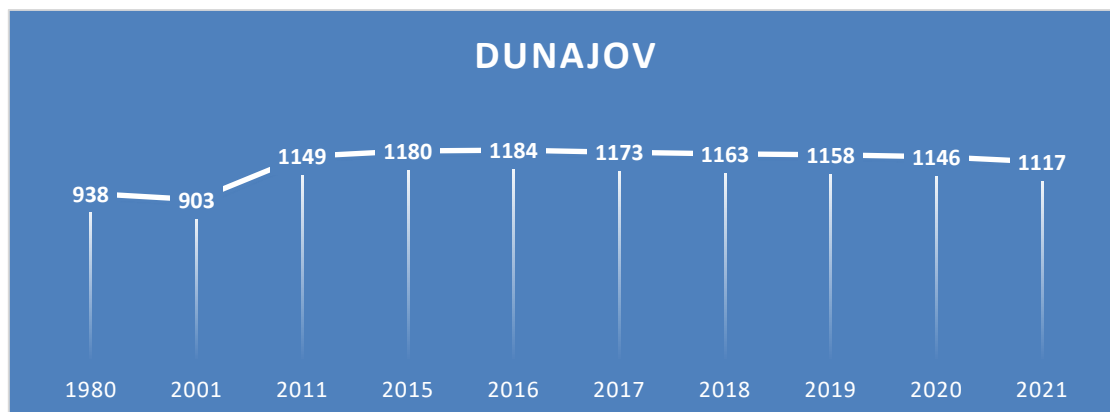
Obec Dunajov

Obec Dunajov sa svojou rozlohou a počtom obyvateľov radí medzi menšie obce. Na jej území v roku 2021 žilo 1117 obyvateľov, z nich je 586 žien a 531 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 32 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v roku 2021 dosiahla 184,24 obyvateľov/km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 189,52 obyvateľov/km². Priemerný vek obyvateľov obce Dunajov dosiahol v roku 2001 hodnotu 36,80, no v roku 2011 dosiahol hodnotu na úrovni 35,18 a v roku 2021 hodnotu 39,41.

Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Dunajov má stabilný vývoj.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Dunajov

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Štruktúra obyvateľstva je jedným z najvýznamnejších demografických ukazovateľov, ktorý poukazuje na zloženie obyvateľstva podľa jednotlivých výberových kritérií. Štruktúra obyvateľstva podľa vekových kategórií znamená rozdelenie štatistického súboru obyvateľstva v závislosti od veku na základe troch hlavných kritérií a to na vekové skupiny podľa produktivity, základné vekové skupiny podľa reprodukčnosti a hlavné vekové skupiny.

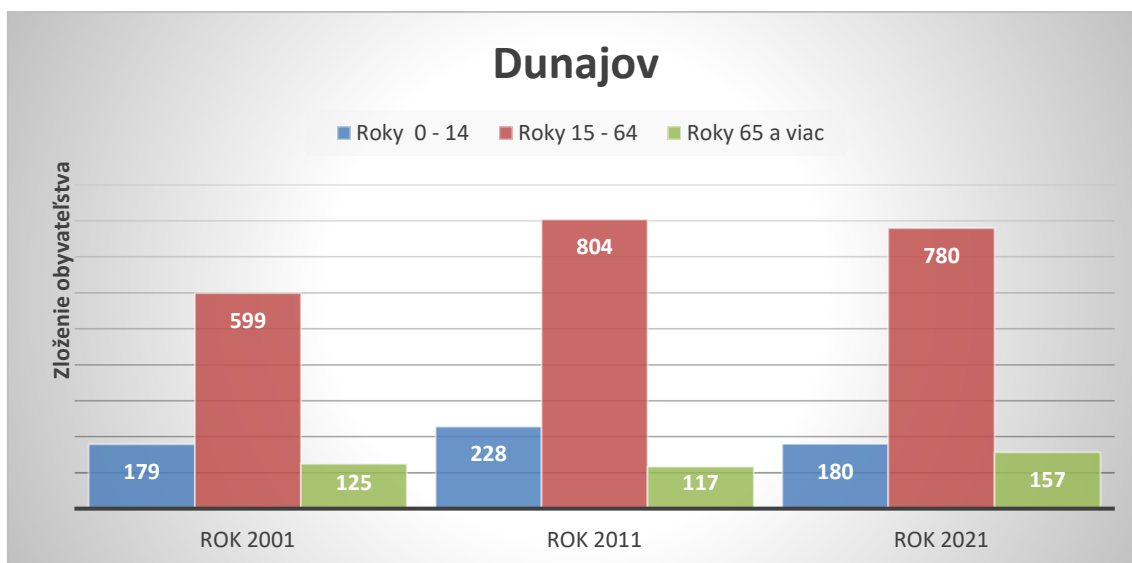
Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože obec Dunajov mala v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (16,11 %, t. j. 180) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (14,06 %, t. j. 157) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v obci v počte 69,83 %, t.j. 780 obyvateľov. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Obyvateľov v predproduktívnom veku v obci Dunajov v roku 2001 bolo 20 %, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 16,11 %. Obyvateľov v produktívnom veku v roku 2001 bolo 66%, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 69,83 %. Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Dunajov v poproduktívnom veku 14 %, v roku 2021 to bolo 14,06 % .

Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol o 181. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov obce Dunajov v produktívnom veku o 3,83 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci hodnotu 69,83%, v roku 2021 stúpol na hodnotu 87,22 %. Index starnutia Slovenskej republiky v roku 2021 bol 108,27%.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 2: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Dunajov

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické aj grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom detí - obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Dunajov.

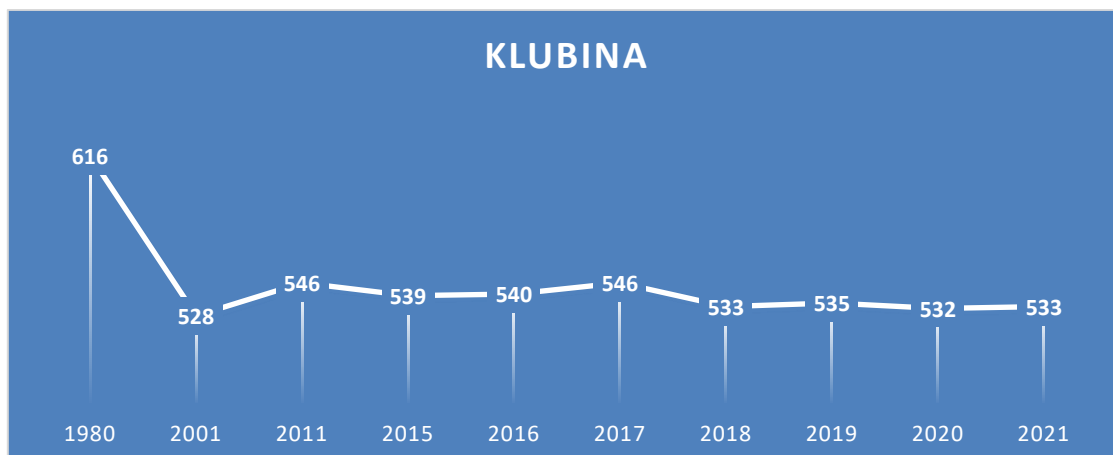
Obec Klubina

Obec Klubina, jedna z najstarších obcí bystrickej doliny, leží na styku Kysuckých vrchov a Slovenských Beskýd v doline rieky Bystrica. Svojou rozlohou a počtom obyvateľov sa radí medzi menšie obce.

Na jej území v roku 2021 žilo 533 obyvateľov, z nich bolo 268 žien a 265 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 13 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 34,22 obyvateľov / km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 35,05 obyvateľov / km². Priemerný vek obyvateľov obce Klubina dosiahol v roku 2001 hodnotu 37,1. V roku 2011 hodnota priemerného veku v obci Klubina dosiahla úroveň 37,58 a v roku 2021 38,2. Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Klubina má stabilný vývoj.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Obrázok 3: Vývoj počtu obyvateľov obce Klubina

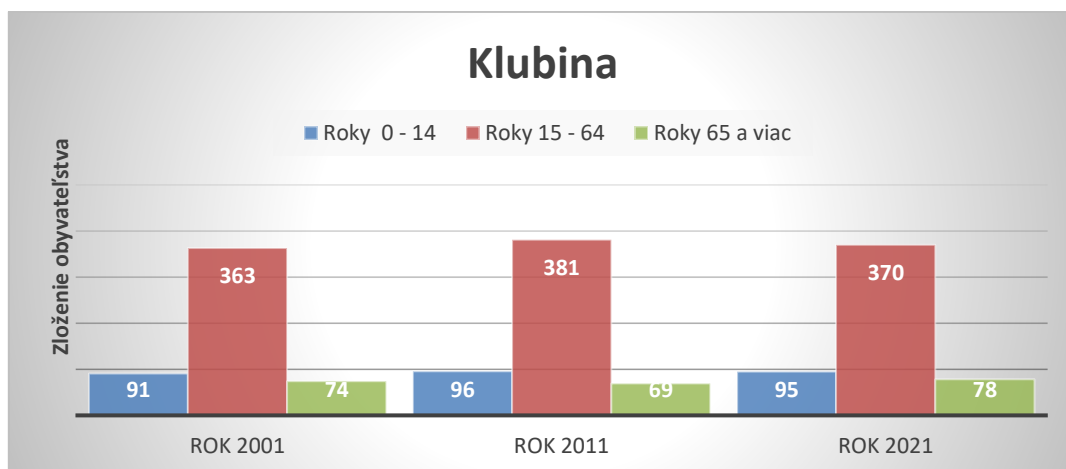
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože obec Klubina mala v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (17,82%, t. j. 95) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (14,63%, t. j. 78) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v obci v počte 69,42 %, t.j. 370 obyvateľov. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Klubina v poproduktívnom veku 14,0% (74 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 14,63 % (78 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku bolo v obci Klubina v roku 2001 17 % - 91 obyvateľov, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 17,82 % - 95. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 69 %, t.j. 363 obyvateľov a v roku 2021 v počte 69,42 %, t.j. 370. Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 7. V rozmedzí týchto rokov teda badáme ustálený počet obyvateľov obce Klubina v produktívnom veku o 7,5 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci Klubina hodnotu 81,3%, v roku 2021 stúpol na hodnotu 82,1%.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 4: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Klubina

Prameň: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Klubina.

Mesto Krásno nad Kysucou

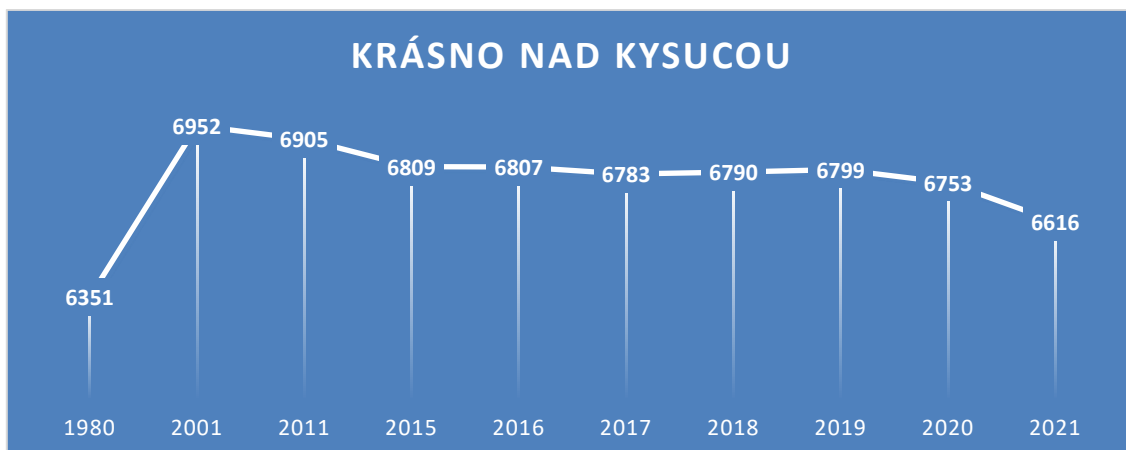
Krásno nad Kysucou je najmladšie mesto na území Slovenskej republiky ležiace na sútoku riek Kysuca a Bystrica, je známe aj tým, že je bránou do Bystrickej doliny.

Na jeho území v roku 2021 žilo 6 616 obyvateľov, z nich bolo 3 328 žien a 3 288 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 289 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v meste v roku 2021 bola 238,27 obyvateľov / km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 248,65 obyvateľov / km².

Priemerný vek obyvateľov mesta Krásno nad Kysucou dosiahol v roku 2011 hodnotu 36,7 v roku 2021 hodnotu 40,32. Na základe údajov zo ŠÚSR môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov mesta Krásno nad Kysucou má mierne klesajúci vývoj.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Obrázok 5: Vývoj počtu obyvateľov mesta Krásno nad Kysucou

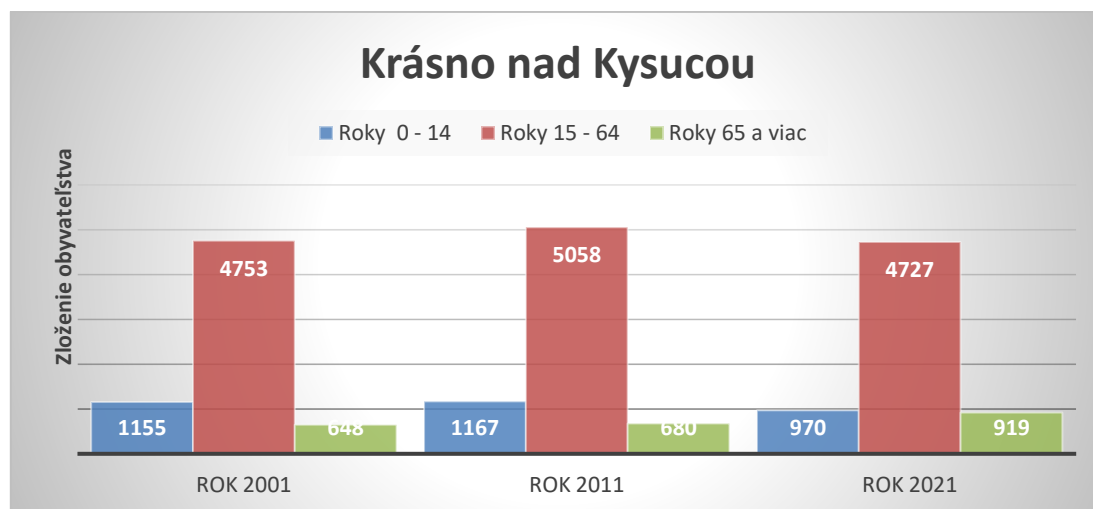
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v meste podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože mesto Krásno nad Kysucou malo v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (14,66 %, t. j. 970) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (13,89 %, t. j. 919) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v meste v počte 71,45 %, t.j. 4727 obyvateľov. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v meste Krásno nad Kysucou v poproduktívnom veku 9 % (648 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 13,89 % (919 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku bolo v meste Krásno nad Kysucou v roku 2001 22 % - 1 551, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 14,66 % - 970. Produktívne obyvateľstvo mesta bolo v roku 2001 zastúpené v počte 68 %, t.j. 4753 a v roku 2021 v počte 71,45 %, t.j. 4727 obyvateľov. Rozdiel obyvateľov mesta v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 26. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov mesta Krásno nad Kysucou v produktívnom veku o 3,45 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v meste hodnotu 41,78 %, v roku 2021 narástol v meste Krásno nad Kysucou na hodnotu 90,74 %.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Obrázok 6: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín mesta Krásno nad Kysucou

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozvoľné klesanie počtu obyvateľov mesta krásno nad Kysucou a ich postupné starnutie. Tento trend je pozvoľný a zatiaľ je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v meste Krásno nad Kysucou.

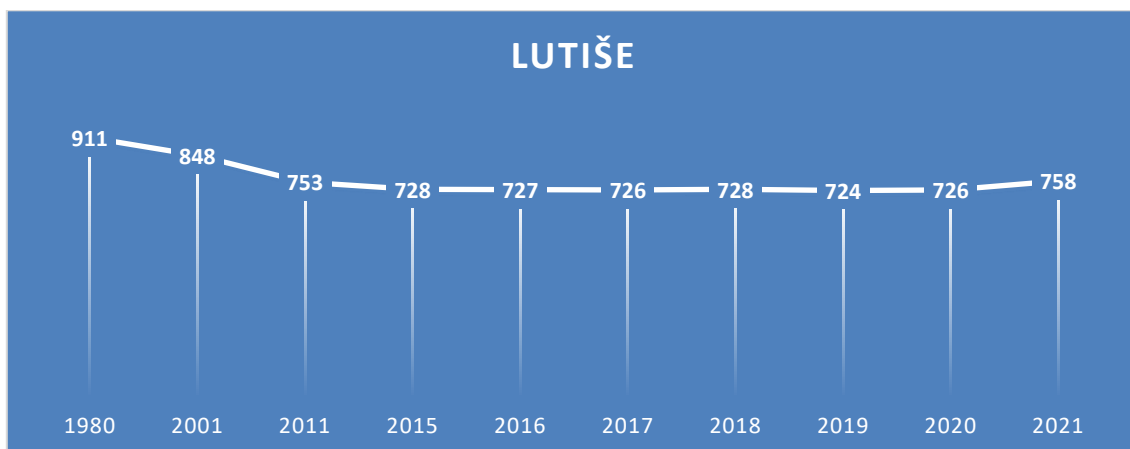
Obec Lutiše

Obec Lutiše leží v severnej časti Žilinského kraja, 30 km severovýchodne od Žiliny, uprostred Kysuckej vrchoviny a Národného parku Malá Fatra.

Na jej území v roku 2021 žilo 758 obyvateľov, z nich bolo 355 žien a 403 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 prírastok o 15 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 37,74 obyvateľov / km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 37,49 obyvateľov / km². Priemerný vek obyvateľov obce Lutiše dosiahol v roku 2011 hodnotu 37,26 a v roku 2021 hodnotu 39,67. Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Lutiše má stabilný vývoj.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 7: Vývoj počtu obyvateľov obce Lutiše

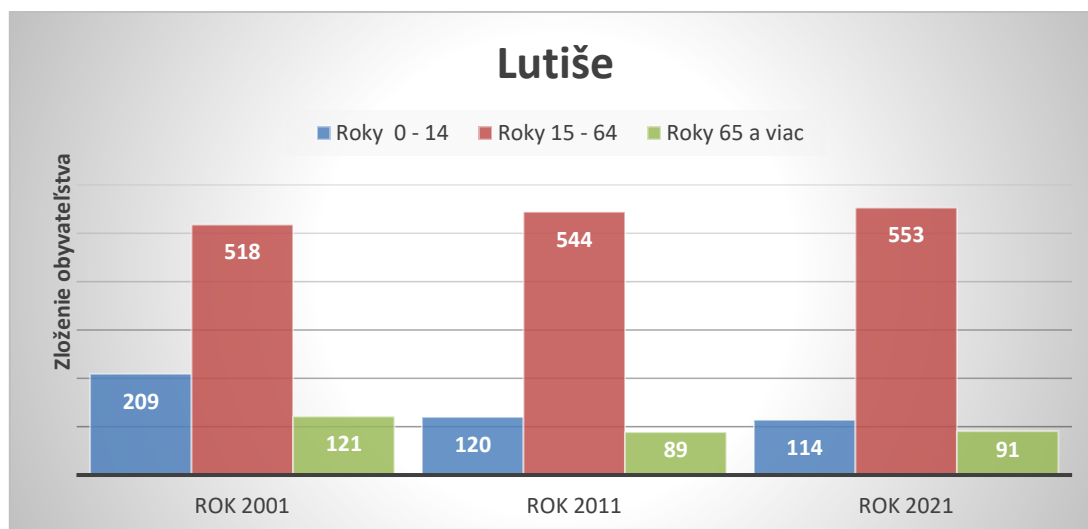
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože obec Lutiše mala v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (15,04 %, t. j. 114) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (12 %, t. j. 91) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v obci v počte 72,95 % t.j. 553. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Lutiše v poproduktívnom veku 14 % (121 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 12 % (91 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku bolo v obci Lutišev roku 2001 25,0 % - 209, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 15,04 % - 114. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 61%. t.j. 518 a v roku 2021 v počte 72,95 %, t.j. 553 obyvateľov. Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 35. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov obce Lutiše v produktívnom veku o 11,95 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci Lutiše hodnotu 57,89 %, v roku 2021 stúpol na hodnotu 79,82 %.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 8: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Lutiše

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Lutiše.

Obec Nová Bystrica

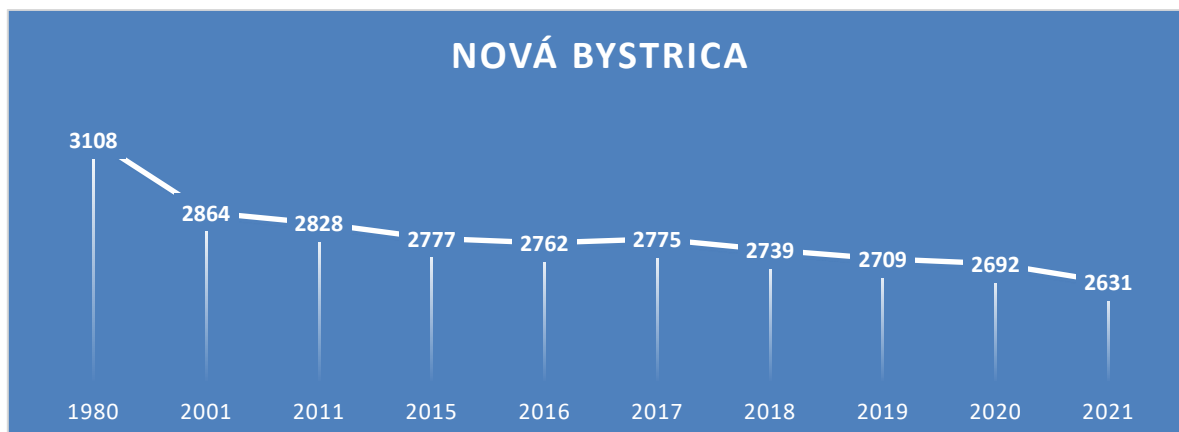
Obec Nová Bystrica po zlúčení so zatopenými obcami Harvelka a Riečnica patrí rozlohou medzi najväčšie obce na Slovensku. V zátopovej oblasti bývalých obcí je vybudovaná vodárenská nádrž Nová Bystrica.

Na jej území v roku 2021 žilo 2 631 obyvateľov, z nich bolo 1 276 žien a 1 355 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 197 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 21 obyvateľov/km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 22,58 obyvateľov/km². Priemerný vek obyvateľov obce Nová Bystrica dosiahol v roku 2011 hodnotu 36,76 a v roku 2021 hodnotu 40,76.

Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Nová Bystrica má klesajúci charakter.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 9: Vývoj počtu obyvateľov obce Nová Bystrica

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

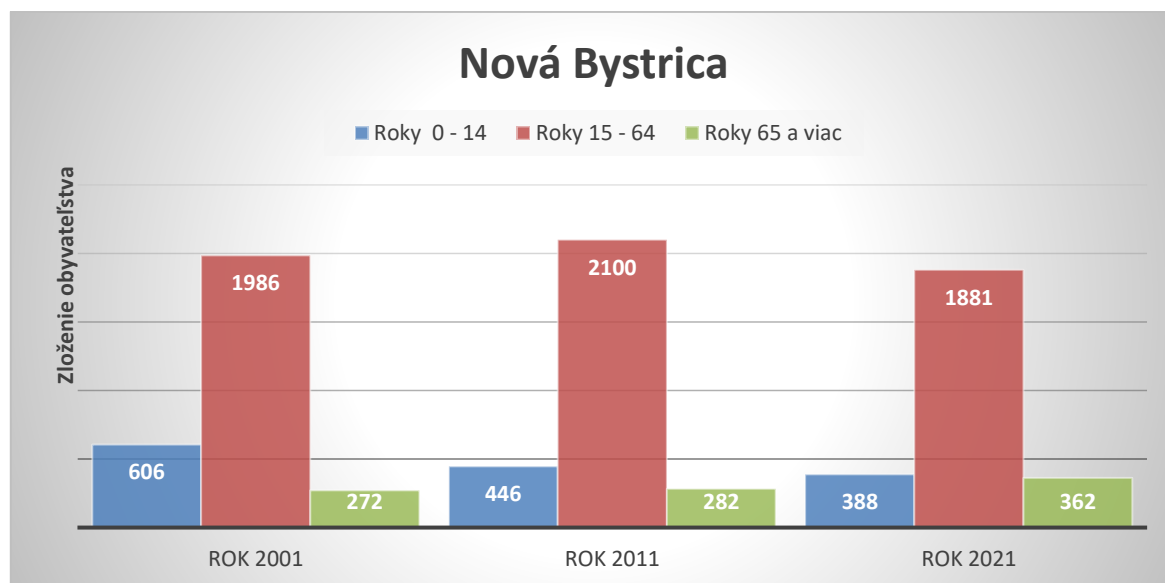
Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože obec Nová Bystrica mala v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (14,375%, t.j. 388) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (13,76 %, t.j. 362) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2014 zastúpení v obci v počte 71,49 %, t.j. 1881. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Nová Bystrica v poproduktívnom veku 9 % (272 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 13,76 % (362 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku v obci Nová Bystrica v roku 2001 bolo 21 % - 606, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 14,375% - 388. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 69 % - 1986 obyvateľov a v roku 2021 v počte 71,49 %, t.j. 1881 obyvateľov. Rozdiel absolútneho počtu obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol +105. V rozmedzí týchto rokov ale aj tak pokles % obyvateľov obce Nová Bystrica v produktívnom veku o 2,49 %.

Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci hodnotu 44,88 %, v roku 2021 narástol na hodnotu 93,3 %.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 10: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Nová Bystrica

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Nová Bystrica. Napriek tomuto pozitívnemu zisteniu je aj v tejto obci významný trend starnutia obyvateľov.

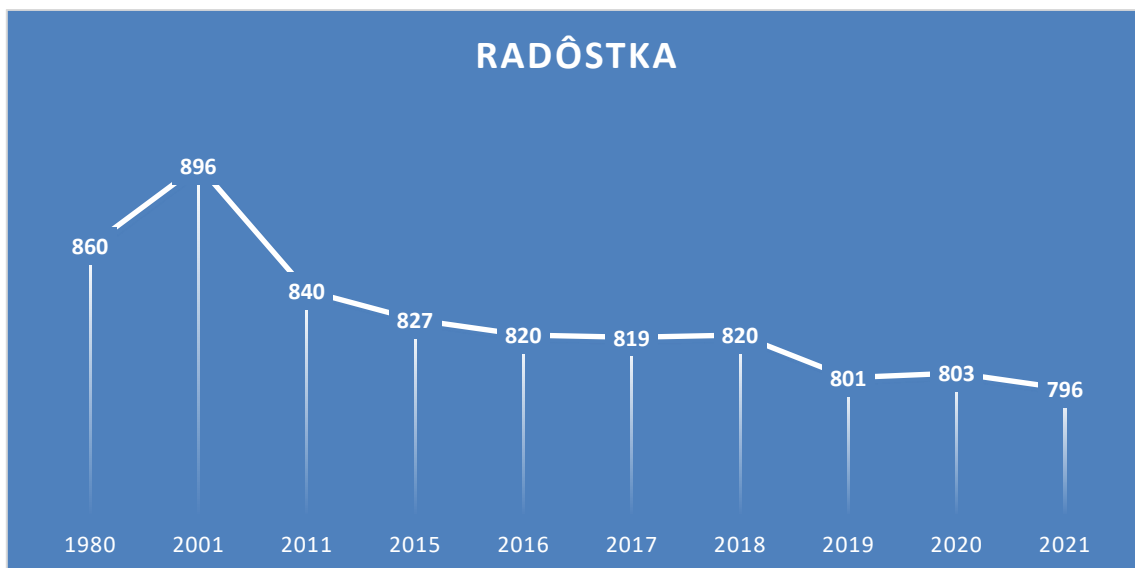
Obec Radôstka

Obec Radôstka bola jednou z posledných súčastí pôvodnej obce Bystrica, od ktorej sa odčlenila v polovici sedemnásteho storočia, pričom šlo hlavne o kopaničiarsku kolonizáciu obyvateľmi vtedy už Starej Bystrice. Na jej území v roku 2021 žilo 796 obyvateľov, z nich bolo 400 žien a 396 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 44 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 60,43 obyvateľov / km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 63,77 obyvateľov / km². Priemerný vek obyvateľov obce Radôstka dosiahol v roku 2011 hodnotu 36,3 a v roku 2021 to bolo 40,72.

Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Radôstka má mierne znižujúci sa vývoj.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Obrázok 11: Vývoj počtu obyvateľov obce Radôstka

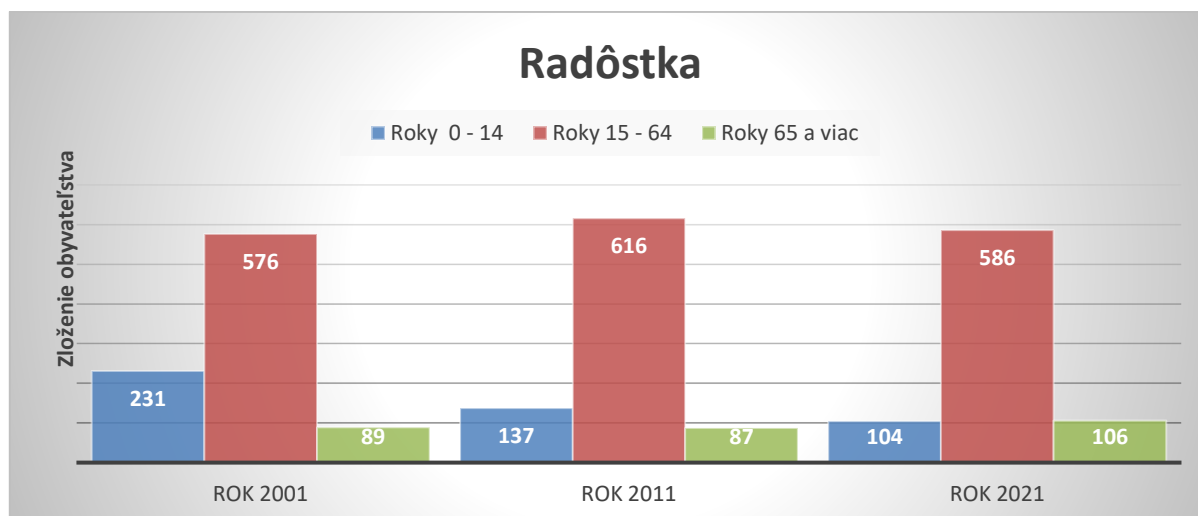
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je nepriaznivý, pretože obec Radôstka mala v roku 2021 vo svojej evidencii nižší počet detí do 14 rokov (13,06 %, t. j. 104) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (13,31 %, t. j. 106) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2014 zastúpení v obci v počte 74,1 %. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Radôstka v poproduktívnom veku 10 % (89 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 13,31% (106 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku v obci Radôstka v roku 2001 bolo 26% - 231, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 13,06 % - 104. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 64 %, t.j. 576 a v roku 2021 v počte 73,62 % t.j. 586 obyvateľov. Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 10. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov obce Radôstka v produktívnom veku o 9,62 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci hodnotu 38,52 %, v roku 2021 narástol na hodnotu 101,92 %.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 12: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Radôstka

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na negatívny trend starnutia obyvateľov obce Radôstka, ktorý je daný väčším nižším obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom pre zmenu seniorskej politiky obce Radôstka.

Obec Stará Bystrica

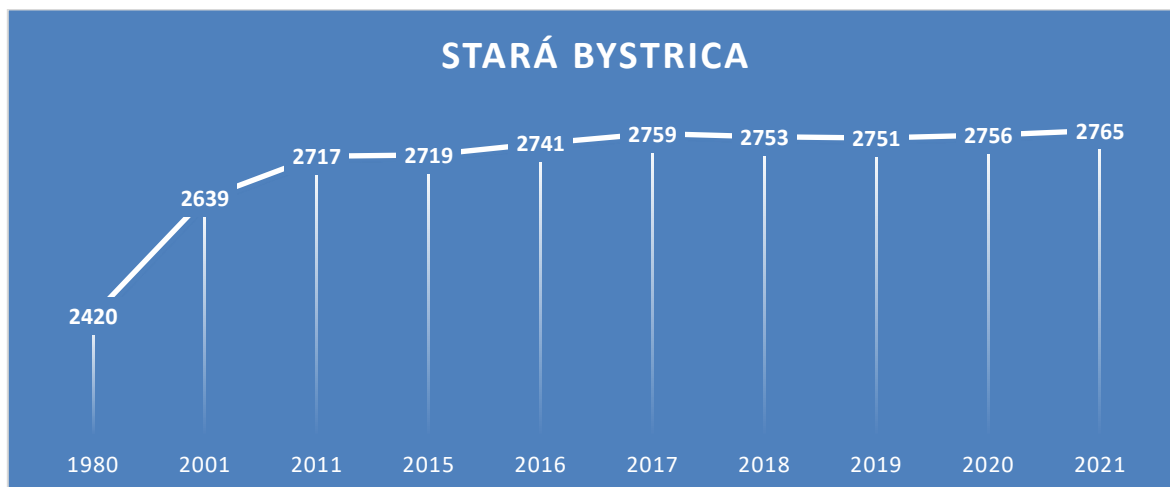
Obec Stará Bystrica sa nachádza v severozápadnej časti Slovenska pri hraniciach s Poľskom, v Kysuckom Podolí.

Na jej území v roku 2021 žilo 2 765 obyvateľov, z nich bolo 1 386 žien a 1 379 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 prírastok o 48 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 74,91 obyvateľov/km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 73,61 obyvateľov/km². Priemerný vek obyvateľov obce Stará Bystrica dosiahol v roku 2011 hodnotu 36,24, v roku 2021 hodnotu 38,92.

Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Stará Bystrica má stabilný až kladný vývoj.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Obrázok 13: Vývoj počtu obyvateľov obce Stará Bystrica

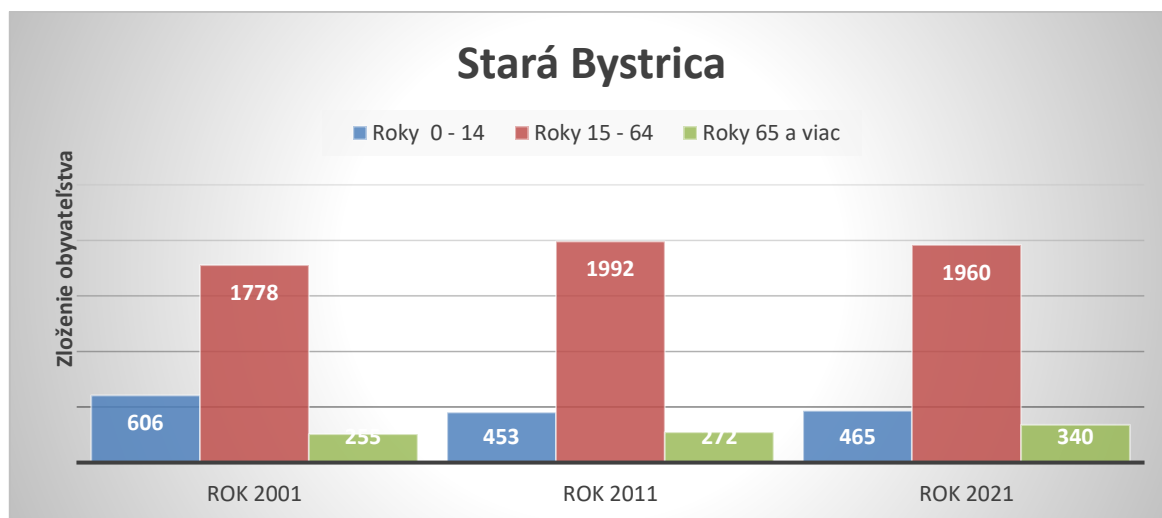
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je pomerne priaznivý, pretože obec Stará Bystrica mala v roku 2021 vo svojej evidencii vyšší počet detí do 14 rokov (16,82 %, t. j. 465) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (12,29 %, t. j. 340) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2021 zastúpení v obci v počte 70,89 %, t.j. 1960 obyvateľov. V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Stará Bystrica v poproduktívnom veku 9,66 % (255 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 12,29 % (340 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku v obci Stará Bystrica v roku 2011 bolo 22,96 % - 606, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 16,82 % - 465. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 67,37 % (1778 obyvateľov) a v roku 2021 v počte 70,89 % (1960 obyvateľov). Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 182. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov obce Stará Bystrica v produktívnom veku o 3,52 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci Stará Bystrica hodnotu 42,08 %, v roku 2021 stúpil na hodnotu 73,12 %.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 14: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Stará Bystrica

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Stará Bystrica.

Obec Zborov nad Bystricou

Kataster obce Zborov nad Bystricou sa nachádza v severozápadnej časti Slovenska, severovýchodnej oblasti Kysúc v okrese Čadca, na styku Kysuckých Beskýd a Kysuckých vrchov v dolnej časti toku rieky Bystrica.

Na jej území v roku 2021 žilo 2 191 obyvateľov, z nich bolo 1 108 žien a 1 083 mužov, čo predstavuje oproti roku 2011 úbytok o 39 obyvateľov. Aktuálna hustota obyvateľstva v obci v roku 2021 bola 117,11 obyvateľov/km² oproti roku 2011, kedy hustota obyvateľstva dosiahla úroveň 119,19 obyvateľov/km². Priemerný vek obyvateľov obce Zborov nad Bystricou dosiahol v roku 2011 hodnotu 37,13 a v roku 2021 hodnotu 40,03. Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky môžeme konštatovať, že vývoj počtu obyvateľov obce Zborov nad Bystricou má stabilný a mierne klesajúci vývoj.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Obrázok 15: Vývoj počtu obyvateľov obce Zborov nad Bystricou

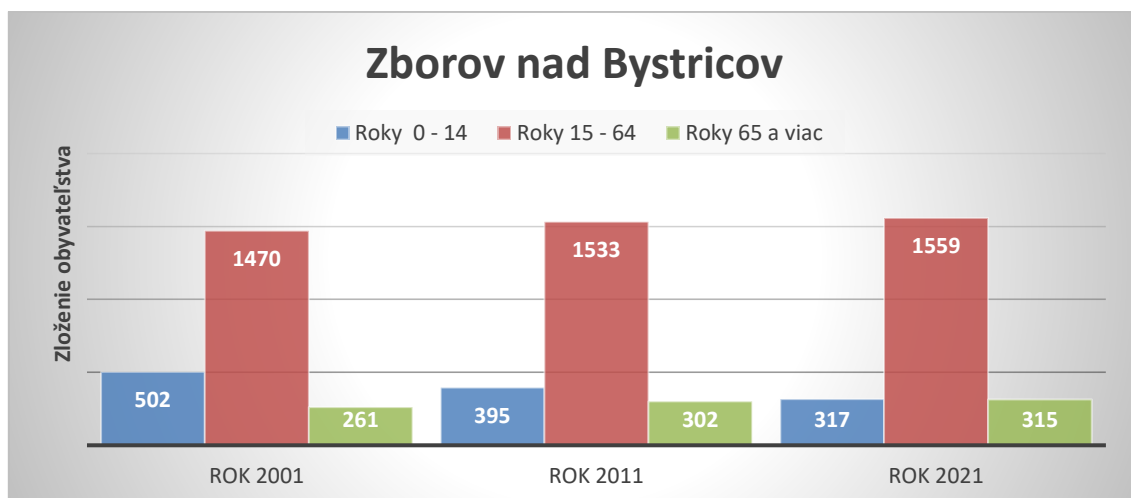
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Rozdelenie občanov v obci podľa ich produktivity veku je mierne priaznivý, pretože obec Zborov nad Bystricou mala v roku 2021 vo svojej evidencii mierne vyšší počet detí do 14 rokov (14,47 %, t. j. 317) v predproduktívnom veku ako seniorov nad 65 rokov (14,37 %, t. j. 315) v poproduktívnom veku. Obyvatelia v produktívnom veku boli v roku 2014 zastúpení v obci v počte 71,15 % (1559 obyvateľov). V Slovenskej republike bolo v roku 2021 zastúpených 66,55 % obyvateľov v produktívnom veku, 16,06 % v predproduktívnom veku a 17,39 % v poproduktívnom veku.

Kým v roku 2001 predstavoval počet obyvateľov v obci Zborov nad Bystricou v poproduktívnom veku 12 % (261 obyvateľov), v roku 2021 to bolo 14,37% (315 obyvateľov). Obyvateľov v predproduktívnom veku v obci Zborov nad Bystricou v roku 2011 bolo 22,0 % - 502, zatiaľ čo v roku 2021 ich bolo 14,47 % - 317. Produktívne obyvateľstvo obce bolo v roku 2001 zastúpené v počte 66 % (1470 obyvateľov) a v roku 2021 v počte 71,15 % (1559 obyvateľov). Rozdiel obyvateľov obce v produktívnom veku v rokoch 2001 a 2021 bol 89. V rozmedzí týchto rokov teda badáme nárast obyvateľov obce Zborov nad Bystricou v produktívnom veku o 5,15 %. Kým v roku 2001 dosiahol index starnutia v obci Zborov nad Bystricou hodnotu 52 %, v roku 2021 stúpol na hodnotu 99,36 %.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Obrázok 16: Zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín obce Zborov nad Bystricou

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Analytické a grafické prevedenie údajov o zložení obyvateľstva podľa vekových skupín poukazuje na pozitívny trend, ktorý je daný väčším počtom obyvateľov v predproduktívnom veku v pomere k seniorom zaradeným do poproduktívneho veku, čo je predpokladom aj pre stabilnejší hospodársky vývoj v obci Zborov nad Bystricou.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA
NA ROKY 2022+**

Tabuľka 2: Kompletná tabuľka vývoju počtu obyvateľov Mikroregiónu Bystrická dolina v rokoch 1980 – 2021

Obec	1980	1991	2001	2011	2014	2018	2020	2021
Dunajov	938	879	900	1 159	1 187	1163	1146	1117
Klubina	616	529	535	535	544	533	532	533
Krásno nad Kysucou	6 351	6 682	6 939	6 940	6 831	6790	6753	6616
Lutiše	911	842	852	760	740	728	726	758
Nová Bystrica	3 108	2 915	2 888	2 845	2 808	2739	2692	2631
Radôstka	860	829	892	838	835	820	803	796
Stará Bystrica	2 420	2 527	2 619	2 707	2 740	2753	2756	2765
Zborov nad Bystricou	2 462	2 141	2 228	2 231	2 240	2229	2187	2191
Mikroregión Bystrická dolina	17666	17344	17853	18 015	17 925	17755	17595	17407

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.2.2 Prognóza demografického vývoja Slovenska

Neurčitosť vyplývajúca z individuálnych reprodukčných rozhodnutí obyvateľstva ako aj meniace sa a ťažko odhadnuteľné vonkajšie podmienky, vnášajú do procesu demografického prognózovania silný prvok neurčitosti. Preto aktuálnosť prognóz treba starostlivo sledovať a vyhodnocovať.

Napriek spomínanej neurčitosti vo vývoji reprodukčného správania obyvateľstva má populačný vývoj aj značnú zotrvačnosť, ktorá vyplýva hlavne zo stability vekovej štruktúry obyvateľstva. Preto je možné niektoré základné rysy populačného vývoja prognózovať s vysokou pravdepodobnosťou. Aj keby nastal vývoj, ktorý prognóza nepredpokladá, s istotou nespôsobí zvrátenie niektorých základných trendov budúceho populačného vývoja mimo rámcov vymedzených vysokým a nízkym prognostickým scenárom.

Možno jednoznačne skonštatovať, že obdobie najbližších 60 rokov bude charakteristické zmenou trendu vo vývoji počtu obyvateľov a kontinuálnym pokračovaním populačného starnutia. V roku 2060 bude obyvateľstvo Slovenska menej početné, staršie a pravdepodobne aj etnicky pestrejšie. Úbytok počtu obyvateľov na Slovensku začne s veľkou pravdepodobnosťou najneskôr v roku 2030 a s veľmi veľkou pravdepodobnosťou, ktorá hraničí s istotou, sa zachová až do konca prognózovaného obdobia, preto by sa počet obyvateľov mal v roku 2060 pohybovať okolo hranice 5,5 milióna osôb.

Naopak, čo sa týka starnutia obyvateľstva na Slovensku, prognózy sú veľmi stabilné a budúci vývoj môžeme v tomto smere odhadovať s veľmi vysokou pravdepodobnosťou. Starnutie obyvateľstva bude počas celého prognózovaného obdobia nezvratné a hlavne v období 2020 až 2040 veľmi intenzívne. Slovensko sa stane spolu s Poľskom najstaršou krajinou EÚ a zaradí sa medzi najstaršie krajiny na svete. Stagnácia počtu obyvateľov resp. mierny úbytok počtu obyvateľov neznamená v horizonte niekoľkých desaťročí pre spoločnosť prakticky žiaden problém. Veľmi intenzívne starnutie obyvateľstva však bude mať závažné dopady pre vývoj celej spoločnosti.

Rozdielny vývoj počtu obyvateľov a najmä ich štruktúry predstavujú jeden z kľúčových faktorov budúceho sociálno-ekonomického vývoja ŽSK a jeho okresov. Existujúce rozdiely v populačnom vývoji a s nimi súvisiace rozdiely v počte a najmä štruktúre regionálnych populácií sú nielen dôsledkom, ale aj jedným z hlavných faktorov pre formovanie disparít v sociálno-ekonomickom vývoji.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.2.3 Prognóza vývoja počtu obyvateľov Mikroregiónu Bystrická dolina

Ako vstupné informácie pre posúdenie ďalšieho vývoja obyvateľstva Mikroregiónu Bystrická dolina boli použité informácie a výstupy z publikácie „Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035“ spracovanej v októbri 2013 Infostatom a údajov Štatistického úradu SR za rok 2021. Prognóza a dáta sú spracované na úrovni okresu, preto budeme ako smerujúce údaje pre Mikroregión Bystrická dolina používať údaje za okres Čadca a zároveň zohľadňovať aj špecifiká demografického vývoja samotných obcí a mesta Mikroregiónu Bystrická dolina.

Pôrodnosť

Reprodukčné správanie na Slovensku prechádza v posledných dvoch desaťročiach hlbokými, nezvratnými a historicky ojedinelými zmenami. Z pohľadu procesu plodnosti sme svedkami poklesu celkovej intenzity plodnosti pri súbežnom posune rodenia detí do vyššieho veku. Zároveň je preukázané dlhodobé pretrvávajúce pomerne značných regionálnych rozdielov v intenzite a časovaní plodnosti.

Pôrodnosť v okrese Čadca ma za ostatných 20 rokov pozvoľný klesajúci charakter. Pôrodnosť v okrese Žilina sa oproti začiatku storočia (2001) okolo roku 2011 zvýšila, ale od tohto roku už má ustálený klesajúci charakter.

Obce a mesto Mikroregiónu Bystrická dolina sú z hľadiska vývoja plodnosti zaradená do druhej skupiny - zhluk 3B (na základe zhlukovej analýzy)¹. Mestá a obce zaradené do zhluku 3B sa vyznačujú nízkou intenzitou plodnosti. Príčinu je potrebné hľadať jednak v neskoršom začiatku zmien reprodukčného správania a predovšetkým v zatiaľ len miernej rekuperácii, ktorá nedokázala plne nahradiť pokles plodnosti v mladšom veku. Podskupinu 3B tvorí v rámci Slovenska desať okresov. Nevytvárajú tak kompaktnú oblasť, ale ide skôr o menej početné zhluky v rôznych oblastiach Slovenska (s výnimkou západu). Na severovýchode sú to okresy Bardejov, Svidník, Stropkov, na severe stredného Slovenska Čadca, Bytča a Kysucké Nové Mesto a na strednom Slovensku Poprad, Brezno a južnejšie Banská Štiavnica a Krupina. Z pohľadu charakteru plodnosti je tretia skupina asi najviac podobná celoslovenskému priemeru. Váha plodnosti žien do 25 rokov sa podľa posledných údajov z roku 2011 pohybovala na úrovni 24 - 27 % (priemer SR 25 %) a plodnosť žien vo veku 30 a viac rokov tvorila 41 - 45 % (priemer SR 45 %) z celkovej hodnoty úhrnej plodnosti. Priemerný vek pri prvom pôrode sa v roku

¹ Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 21-26.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

2011 pohyboval na úrovni približne 27 - 27,5 roka. V nasledujúcom období (do roku 2035) sa predpokladá vo všetkých skupinách okresov postupné ďalšie starnutie vekového profilu mier plodnosti vzhľadom na prehlbujúce sa doháňanie odložených pôrodov a rast intenzity plodnosti.

Generálnou líniou preto vo všetkých skupinách okresov je postupné ďalšie starnutie vekového profilu mier plodnosti vzhľadom na prehlbujúce sa doháňanie odložených pôrodov a rast intenzity plodnosti. Vývoj plodnosti a prirodzený prírastok obcí a mesta Mikroregiónu Bystrická dolina je ovplyvnení trendom vývoja plodnosti na úrovni okresu, kde predpokladáme v ďalšom období zvýšené zastúpenie plodnosti žien vo veku nad 30 rokov v okrese Čadca, môžeme teda predpokladať, že rovnaký trend bude možné pozorovať aj v mikroregióne.

Obrázok 17: Počet narodených detí v okresoch Čadca a Žilina

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úmrtnosť

Hlavným znakom posledných dvoch desaťročí sa stalo kontinuálne predlžovanie dĺžky potenciálneho života, čo sa odzrkadlilo aj na regionálnej úrovni. Pri tvorbe zhlukov okresov z pohľadu procesu úmrtnosti sú zohľadnené nielen ukazovatele intenzity, ale aj charakteru samotného procesu (stredná dĺžka života pri narodení, v presnom veku 65 rokov, kvocient dojčenskej úmrtnosti, pravdepodobnosť prežitia medzi presným vekom 1 a 50, presným vekom 50 a 65 a presným vekom 65 a 85). Najlepšie úmrtnostné pomery nachádzame zhlukoch 1 a 2. Naopak najhoršie úmrtnostné charakteristiky (zhluk 4) majú dlhodobo okresy v takmer súvislom páse juhu Slovenska a u mužov aj na severe stredného Slovenska - okresy Bytča, Čadca, Námestovo a Kysucké Nové Mesto.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Mikroregión Bystrická dolina je z pohľadu intenzity a charakteru úmrtnosti zaradený do štvrtej skupiny.² Ide o súbor regiónov, ktoré sa vyznačujú dlhodobo najhoršími úmrtnostnými charakteristikami. Stredná dĺžka života pri narodení sa medzi rokmi 1992 a 2012 zvýšila o 5,4 roku z pôvodných 67,2 roku na 72,6 roka. V presnom veku 65 rokov podľa posledných údajov majú muži šancu ešte prežiť 14,7 roku, čo je približne o 2,5 roka viac ako na začiatku 90. rokov. Dojčenská úmrtnosť klesla z takmer 15 ‰ na približne 5 ‰. Aj v tomto zhluku platí, že najväčšie zaostávanie z pohľadu hodnôt pravdepodobností prežitia nachádzame až vo vyššom veku (medzi presnými vekmi 50 a 65, resp. 65 a 85 rokov).

U žien je situácia do značnej miery podobná. Stredná dĺžka života pri narodení sa vo štvrtom zhluku okresov medzi rokmi 1992 a 2012 zvýšila len o približne 3,5 roka a podľa posledných údajov dosahuje len niečo viac ako 79 rokov. Práve v tomto zhluku okresov nachádzame jednu z najvyšších dynamík zvyšovania úmrtnosti. Výrazne podpriemerná je aj úmrtnosť vo vyššom veku. V presnom veku 65 rokov dosiahla v roku 2012 stredná dĺžka života hodnotu približne 17,7 roku, čo je takmer o 2 roky menej ako ukazuje celoslovenský priemer.³ Z uvedeného vyplýva, že prognóza vývoja úmrtnosti Mikroregiónu Bystrická dolina má charakter zvyšovania veku a jednu z najvyšších dynamík zvyšovania úmrtnosti.

Obrázok 18: Počet úmrtí v okresoch Čadca a Žilina

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

²Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 50.

³Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 - Infostat, str. 65.

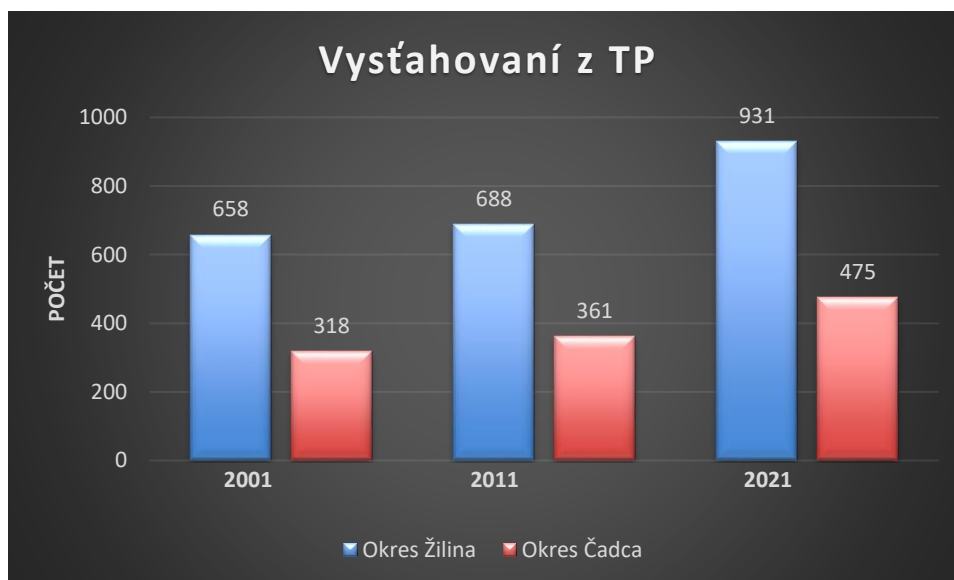
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Migrácia

Význam migrácie na regionálny populačný vývoj na Slovensku sa vo všeobecnosti zvyšuje. Prispieva k tomu pokles váhy prirodzeného pohybu a s ním súvisiacich prirodzených prírastkov. Z pohľadu vývojových trendov vnútornej migrácie sa ukazuje, že migračne ziskové okresy sa čoraz viac koncentrujú do západných regiónov Slovenska.

Na základe analýzy a prognózy migrácie vykonanej Infostatom môžeme predpokladať trend vývoja migrácie Mikroregiónu Bystrická dolina definovaný podľa tzv. „migračného typu 7.“, ktorý tvoria okresy severného Slovenska (Čadca, Námestovo, KNM, Dolný Kubín, Žilina, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Martin). V súčasnosti dosahujú mierne migračné straty, pričom je predpoklad zmiernenia týchto strát, resp. mierneho migračného zisku. Predpokladá sa, že počas celého prognózovaného obdobia bude v Mikroregióne Bystrická dolina naďalej pretrvávajúť pohyb obyvateľstva smerom aj von z mikroregiónu, čo sa v konečnom dôsledku prejaví miernymi migračnými stratami.

Obrázok 19: Počet vystáhaných osôb z trvalého pobytu v okresov Čadca a Žilina

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 20: Počet prisťahovaných osôb na trvalý pobyt v okresoch Čadca a Žilina

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Zhodnotenie

Zmena vo vekovej štruktúre obyv. predstavuje významný faktor, ktorý bude zásadným spôsobom ovplyvňovať rozvojový potenciál regiónu. Hlavné demografické trendy prejavujúce sa na celoštátnej úrovni, sú viditeľné aj na regionálnej úrovni. Prírastky obyvateľstva sa znižujú a obyvateľstvo starne - to je v kraji priradené okresy s prirodzeným aj celkovým úbytkom obyvateľstva a zvýši sa priemerný vek obyvateľstva. Vývoj počtu a prírastku obyvateľstva nebude rovnomerný. Väčšina okresov ŽSK, okrem okresov Bytča, Námestovo a Trstená bude mať do roku 2035 prirodzený aj celkový úbytok obyvateľstva.

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva ŽSK bude rovnomernejší. Zostarnú všetky okresy bez výnimky, aj keď intenzita populačného starnutia bude v jednotlivých okresoch rôzna - najmladším okresom bude okres Námestovo, najstarším okres Trstená. Nepriaznivý trend je možné sledovať u vekovej štruktúry obyvateľstva, kde výrazne narastá počet obyvateľov vo veku nad 65 rokov, zatiaľ čo počet obyvateľov v produktívnom veku klesá. Obce Mikroregiónu Bystrickej doliny nárastom obyvateľov v poproduktívnom veku kopíruje celoslovenský vývoj. Vývoj počtu obyvateľov v produktívnom veku (15 - 64) má v okresoch Čadca a Žilina dlhodobu pozvoľne klesajúci charakter. Naproti tomu vývoj počtu detí vo veku do 14 rokov v rokoch 2010 klesal, ale od roku 2017 zaznamenal mierne pozitívny trend, čo odzrkadľuje stúpajúcu kvalitu života. Uvedené súvisí s ďalším ukazovateľom sledujúcim demografické trendy, a to priemerný vek obyvateľov. Ten majú tieto dva okresy, tak ako na celom Slovensku stúpajúci charakter.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

V Mikroregióne Bystrická dolina však v priebehu rokov 2015 - 2035 predpokladáme postupné znižovanie počtu obyvateľov zapríčinené stále zvyšujúcou sa hodnotou prirodzeného úbytku obyvateľov. Tento trend by mal pretrvať až do roku 2035 s tým, že od roku 2020 sa predpokladá úbytok počtu obyvateľov a celkový prirodzený úbytok obyvateľov. Maximálne hodnoty celkového úbytku obyvateľstva sa počas prognózovaného obdobia výraznejšie nezmenia, budú sa pohybovať od 4 do 7 osôb na 1000 obyvateľov.

Uvedeným vývojovým trendom a predpokladanému úbytku počtu obyvateľov (predpoklad úbytku v celom sledovanom období), ktoré má znaky starnutia na úrovni okresu aplikovateľného aj na úroveň obce či mesta je potrebné prispôbiť aj prístup Mikroregiónu Bystrická dolina k jej občanom a zabezpečiť pre nich také životné podmienky, ktoré budú zohľadňovať ich potreby a požiadavky. Preto by mali obce a mesto Mikroregiónu Bystrická dolina na základe prognózy pristúpiť k opatreniam, ktoré budú eliminovať prípadné negatívne javy spôsobené znižovaním počtu obyvateľov a jeho starnutím.

1.2.4 Národnostná, náboženská a vzdelanostná štruktúra mikroregiónu

Z porovnania obyvateľov obce Mikroregiónu Bystrická dolina podľa príslušnosti k národnostným skupinám v roku 2021 vyplýva, že najväčší počet obyvateľov je hlásiacich sa k slovenskej národnosti. Niekoľko obyvateľov (menej ako 1%) sa hlási k národnosti českej, poľskej, srbskej a ukrajinskej. Ďalej je tu zastúpenie (menej ako 0,1%) obyvateľov s národnosťou moravská, ruská, maďarská, rusínska, nemecká, bulharská, rómska a iná.

Náboženským vyznaním rozumieme účasť obyvateľov na náboženskom živote niektorej cirkvi alebo vzťah k nej. V Mikroregióne Bystrická dolina z hľadiska náboženského vierovyznania absolútne prevláda rímskokatolícke náboženstvo s minimálnym zastúpením ostatných náboženstiev a obyvateľov bez vyznania. K Rímskokatolíckej cirkvi sa hlási 90,36 % obyvateľov Mikroregiónu, čo je pokles oproti roku 2011, kedy RKC bola zastúpená 93,45 %. Z menších cirkví sú v Mikroregióne najviac zastúpené: Gréckokatolícka cirkev, Evanjelická cirkev augsb. vyznania a Kresťanské zbory.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 3: Obyvateľstvo Mikroregiónu Bystrická dolina podľa vierovyznania v roku 2021

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
Náboženské vyznanie									
Rímskokatolícka cirkev	954	479	5 905	705	2 407	737	2 487	2 055	15 729
Gréckokatolícka cirkev	- 1	2	24	5	7	- 1	3	6	49
Pravoslávna cirkev	5	-	7	-	2	1	-	1	16
Evanjelická cirkev augsb. vyznania	- 1	3	29	-	9	1	10	9	62
Reformovaná kresťanská cirkev	- 8	-	9	-	3	1	4	5	30
Cirkev československá husitská	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	-	-	2	1	1	-	2	1	7
Evanjelická cirkev metodistická	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kresťanské zbory	1	4	19	-	14	2	13	5	58
Ústredný zväz židovských nábož. obcí	0	-	-	1	-	-	-	-	1
Bratská jednota baptistov	1	-	-	-	1	-	-	-	3
Cirkev adventistov siedmeho dňa	-	-	3	-	-	-	-	-	3
Cirkev Ježiša Krista sv. neskorších dní	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Ostatné	0	0	27	0	2	4	1	3	37
Iné	2	0	9	3	6	0	3	5	28
Nezistené	23	13	151	5	90	7	67	17	373

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2021

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 4: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov Mikroregiónu Bystrická dolina v roku 2021

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bys- trická dolina
Vzdelanie									
základné	199	106	1 068	151	635	169	460	409	3 197
stredné odborné (učňovské) - bez maturity	282	153	1 652	260	800	265	758	618	4 788
úplné stredné odborné - s maturitou	300	132	1862	156	557	186	659	574	4426
vyššie odborné vzdelanie	68	15	337	32	98	37	140	110	837
vysokoškolské vzdelanie	142	54	971	74	253	57	356	234	2141
bez školského vzdelania	2	0	9	3	6	3	3	4	30
nezistené	18	9	117	4	74	13	47	25	307

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2021

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva patrí medzi kultúrne znaky obyvateľstva. Vzdelanie je odrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti, odráža celkové ekonomické, hospodárske a sociálne pomery krajiny. Vzdelanie dáva základy všetkého, čo ľudstvo objavilo, vymyslelo, vytvorilo, či objaví, vymyslí a vytvorí v budúcnosti.

Trend vývoja štruktúry obyvateľstva Mikroregiónu Bystrická dolina podľa vzdelania na základe štatistických údajov zo sčítania obyvateľstva v roku 2021, v porovnaní s rokom 2001 a 2011, je charakteristický úbytkom počtu obyvateľov bez vzdelania (prirodzené vymieranie) a s dosiahnutým základným vzdelaním. Naopak, v roku 2021 bol v mikroregióne zrejmy nárast počtu obyvateľov s dosiahnutým učňovským vzdelaním bez maturity, úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou, stredným odborným vzdelaním bez maturity a vysokoškolským vzdelaním. Vývojový trend zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľstva Mikroregiónu Bystrická dolina je zrejmy a spôsobený aj zmenou jeho hospodárskej štruktúry.

Ďalší rozvoj Mikroregiónu Bystrická dolina a jeho ekonomická budúcnosť závisí aj od schopnosti a vytvárania možností pre tvorbu nových pracovných miest či samo zamestnávania v rôznych oblastiach ekonomiky. Migrácia za prácou mimo Mikroregiónu, do blízkeho okolia a jej rozsah ovplyvňuje charakter osídlenia. Migrácia za prácou mimo mikroregiónu (hlavne trvalá) zhoršuje celkový úbytok obyvateľstva v danom mikroregióne.

Impulzom pre rast počtu obyvateľov a priaznivého vývoja ich vekovej štruktúry v Mikroregióne Bystrická dolina je vytváranie podmienok pre život, bývanie a pracovné príležitosti nielen v danom mikroregióne, ale aj v jeho najbližšom okolí.

1.3 Životné prostredie mikroregiónu

1.3.1 Geologické, geomorfologické a pedologické pomery mikroregiónu

Geologické pomery charakterizujú základné geologické štruktúrne jednotky riešeného územia. Horniny odrážajú dlhodobý vývoj územia a zároveň vo veľkej miere ovplyvňujú aj iné zložky krajiny a tiež súčasné možnosti jej hospodárskeho využitia tak pre technické ako aj bioprodukčné činnosti (ako pôdotvorný substrát).

Podľa regionálneho geomorfologického členenia Slovenska leží katastrálne územie mikroregiónu v oblasti Slovensko-moravských a Stredných Beskýd, ktoré sú súčasťou provincie Západných Karpát. Západná časť patrí do celku Javorníky (SZ do oddielu Vysoké Javorníky a pododdielu Rakovská hornatina, JZ do oddielu Nízke Javorníky a pododdielu Ochodnická vrchovina). Východná časť patrí do celku Kysuckej vrchoviny. Reliéf okolo rieky Kysuca má charakter kotliny a eróznej brázdy, okolo rieky Bystrica úvalinovej doliny.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Geologický podklad úzkeho pásu okolo Kysuce tvoria nívne sedimenty a splachy, ostatnej časti katastru flyšové vývoje s premenlivým podielom pieskovcov, ílovcov a slieňovcov vo vnútrokarpatskom paleogéne v Magurskej a Račianskej jednotke.

Z hľadiska inžinierskej geológie v okolí Kysuce na sútoku s Bystricou prevládajú štrkové zeminy (s pridanými vložkami zlepcov a pieskovcov) zväčša s hlinitým povrchom, na ostatnom území skalné a poloskalné horniny, ílovce, slieňovce a pieskovce. K negatívnym javom typickým pre flyšové pásmo patria zosuvy a erózie pôdy.

Dominantným pôdnym krytom v rámci mikroregiónu sú fluvizeme (pozdĺž rieky Kysuca a Bystrica) a kambizeme, ako okolitý pôdny kryt na tunajších pohoriach.

1.3.2 Klimatické pomery na území mikroregiónu

Značný vplyv na klimatické pomery územia má geografická poloha a nadmorská výška. Územie je súčasťou širšej oblasti ležiacej na rozhraní oceánskych a kontinentálnych vplyvov, kde sa v priebehu roka viackrát vystriedajú vzduchové hmoty rozličných vlastností.

Podnebie Mikroregiónu je ovplyvňované prevládajúcim západným prúdením vzduchu v miernych zemepisných šírkach. Mikroregión Bystrická dolina v doline rieky Kysuca a Bystrica patrí do mierne teplej oblasti, okrsku mierne teplá, veľmi vlhká vrchovinová oblasť, s mierne chladným, horským klimaticko-geografickým typom klímy.

Priemerná teplota v mikroregióne v júli dosahuje 16 - 17 °C, priemerná teplota v januári je (-4) - (-6) °C, priemerná ročná teplota 5 - 7 °C, priemerná ročná amplitúda teplôt je 21 - 21,5 °C. Počet letných dní je 30 - 40 ročne. So stúpajúcou nadmorskou výškou klesá priemerná ročná teplota o 0,6 °C na každých 100 m.

Väčšiu časť extravilánu Mikroregiónu Bystrická dolina vo vyššej nadmorskej výške možno zaradiť do chladnej klimatickej oblasti, okrsku mierne chladná oblasť. S priemerným ročným úhrnom zrážok 800 - 1000 mm sa územie mikroregiónu zaraďuje do vlhkej oblasti. Maximum zrážkovej činnosti pripadá na letné mesiace v období letných búrok, minimum v zimných mesiacoch. Počet dní so snehovou pokrývkou je ročne 80 - 120, v najvyšších polohách až do 180 dní. V dôsledku klimatických zmien sa počet dní so snehovou prikrývkou značne znížil.

1.3.3 Hydrologické pomery na území mikroregiónu

Hydrologické pomery mikroregiónu ovplyvňujú formovanie pôdneho krytu, najmä na riečnych nivách, kde sa periodicky uplatňuje vplyv povodňových a poriečnych podzemných vôd. Podzemná voda ovplyvňuje trvalo pôdotvorný proces aj mimo riečnych nív, najmä

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

v terénnych depresiách a v oblasti pramenísk. Vplyvom veľkého množstva zrážok a nízkej priepustnosti podložia, značná časť pôd má nepriaznivý vodný režim.

Hydrologicky patrí riešené územie k povodiu Kysuce. Na území mikroregiónu je najvýznamnejším vodným tokom rieka Kysuca a jej prítok Bystrica. Kysuca aj Bystrica je typickou riekou v horskej oblasti so snehovo-dažďovým typom odtoku. Oba toky sa vyznačujú vysokými, ale značne nevyrovnanými odtokmi vzhľadom na intenzívny povrchový odtok z územia. Rieka Kysuca pramení pod vrchom Hričovce v katastrálnom území obce Makov, vlieva sa do rieky Váh pri Žiline a patrí do umoria Čierneho mora. Celková dĺžka toku je 66,6 km, plocha povodia je asi 1 053 km². Rieka bystrica je to ľavostranný prítok rieky Kysuca. Pramení na rozhraní Oravskej Magury a Kysuckej vrchoviny, v rázsoche medzi vrchmi Beskyd (994,2 m.n.m.) a Okrúhlica (1 165,1 m.n.m.) v nadmorskej výške okolo 930 m n. m. Má dĺžku 30 km a priemerný prietok v Zborove je 4,8 m³/s. Je tokom IV. rádu.

Z hydrologického hľadiska má význam údolná niva Kysuce s pieskami a štrkami s veľmi dobrou až dobrou pórovou priepustnosťou. Ostatné územie s geologickým podkladom tvoreným flyšovými horninami s veľmi slabou puklinovo-vrstvovou priepustnosťou má z hydrogeologického hľadiska iba malý význam.

1.3.4 Chránené územia mikroregiónu

Žilinský kraj je región s najväčším plošným podielom území v rôznom stupni ochrany v rámci SR. Prírodné bohatstvo v Žilinskom kraji sa priamo odzrkadľuje aj v počte a plochách chránených území. Ide o lokality, na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho významu a biotopy národného významu, biotopy druhov európskeho významu, biotopy druhov národného významu a biotopy vtákov vrátane sťahovavých druhov, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia, významné krajinné prvky alebo územia medzinárodného významu. Zo štrnástich CHKO na území SR pokrývajú časť územia ŽSK tri oblasti. Z nich CHKO Horná Orava a CHKO Kysuce sa celé rozkladajú iba na území ŽSK.

Na území okresu Čadca, na ktorom sa rozprestiera takmer celé územie Mikroregiónu Bystrická dolina (s výnimkou obce Lutiše - okres Žilina) sa nenachádza žiaden národný park. Na jeho území sa nachádza chránená krajinná oblasť Kysuce, ktorá v okrese Čadca pozostáva z dvoch samostatných častí, a to západnej Javorníckej a východnej Beskydskej. Do beskydskej časti malou mierou zasahuje aj Chránené vtáčie územie Malá Fatra, ktoré je súčasťou NP Malá Fatra a Chránené vtáčie územie Horná Orava, ktoré je súčasťou Chránenej krajinnéj oblasti

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Horná Orava. Na území okresu sa taktiež nachádza 16 maloplošných chránených území a 12 území európskeho významu.

Celková plocha veľkoplošných chránených území je 552,10 km², čo je cca 72,6% podiel na celkovej rozlohe okresu. V porovnaní s celokrajským priemerom, kde podiel chránených území na celkovej rozlohe územia činí 52,9% možno konštatovať, že okres Čadca patrí medzi okresy v Žilinskom kraji s nadpriemerným podielom chránených území na svojej rozlohe.

Na území okresu Žilina sa nachádza jeden národný park a dve chránené krajinné oblasti. Taktiež sa tu nachádza 22 maloplošných chránených území a 9 území európskeho významu. Na území tohto okresu sa nachádza Chránené vtáčie územie Malá Fatra, ktoré je súčasťou NP Malá Fatra a Chránené vtáčie územie Strážovské vrchy, ktoré je súčasťou CHKO Strážovské vrchy. Celková plocha veľkoplošných chránených území je cca 249,28 km², čo je cca 30,6% podiel na celkovej rozlohe okresu. V porovnaní s celokrajským priemerom, kde podiel chránených území na celkovej rozlohe územia činí 52,9% možno konštatovať, že okres Žilina patrí medzi okresy v Žilinskom kraji s podpriemerným podielom chránených území na svojej rozlohe.

Tabuľka 5: Veľkoplošné chránené územia v okrese Čadca a v okrese Žilina

Kategória	Názov chráneného územia	Stupeň ochrany	Výmera (ha)	
			celková	z toho v okrese
NP	NP Malá Fatra	3	22 630	8 422
Ochranné pásmo NP	NP Malá Fatra - OP	2	23 262	10 355
CHKO (okres Čadca)	CHKO Kysuce	2	65 462	55 210
CHKO (okres Žilina)	CHKO Kysuce	2	65 462	1 619
CHKO (okres Žilina)	CHKO Strážovské vrchy	2	30 979	4 532

Zdroj: SAŽP

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Tabuľka 6: Maloplošné chránené územia v okrese Čadca a v okrese Žilina

Kategória	Názov chráneného územia	Stupeň ochrany	Celková	Výmera (ha)	
				Ochranné pásmo	Z toho v okrese
Maloplošné chránené územia v okrese Čadca					
NPR	Malý Polom, Veľká Rača, Veľký Javorník	5	413,05	281,77	197
PR	Hričovce, Klokočovské skálie, Klubinský potok, Polková, Veľký Polom, Zajačková lúka	5,4	84,71	-	-
PP	Bukovský prameň, Korniansky ropný prameň, Megoňky, Vojtovský prameň, Vychylovské prahy, Vychylovské skálie	5,4	27,46	-	0,03
CHA	Chmúra	4	0,41	-	-
Spolu v okrese			525,63	281,77	197,03
Maloplošné chránené územia v okrese Žilina					
NPR	Kozol, Krivé, Prípor, Starý hrad, Tiesňavy, Veľká Bránica, Suchý, Kľak, Chleb, Rozsutec	5	3 233,84	-	2 968,42
PR	Čierna Lutiša, Slnčné skaly, Brodnianka, Šujské rašelinisko, Rochovica	5,4	185,21	87,32	170,57
PP	Domašínsky meander, Hričovská skalná ihla, Hričovské rífy, Krasniansky luh, Poluvsianska skalná ihla, Turská skala	5,4	102,74	-	102,74
CHA	Hate	4	0,58	-	0,58
Spolu v okrese			3 521,53	87,32	3 242,31

Zdroj: SAŽP

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.3.5 Flóra a fauna mikroregiónu

Typický je výskyt prechodných rašelinísk a slatín, ktoré plnia významnú ekologickú funkciu v krajine ako mokraďové biotopy. V blízkosti tokov, či už potokov, alebo riek sa nachádza brehová vegetácia, tvorená najmä jelšou sivou a porastmi vrb. Jej zachovanie je jednou z priorít ochrany prírody. Brehové porasty plnia funkciu protieróznou, mikroklimatickú, dopomáhajú procesu samočistenia vody, sú biotopom a úkrytom pre mnohé druhy rastlín a živočíchov. Chránia brehy pred rozširovaním invázných (nepôvodných) rastlinných druhov, ktoré sa uchytávajú najmä na odhalených brehoch riek. Sekundárnymi spoločenstvami, ktoré vznikli v minulosti pričinením človeka sú lúky a pasienky s mnohými kvitnúcimi druhmi rastlín, vo vyšších polohách sú chudobné horské psicové porasty. Ich zachovanie je dôležité z hľadiska ochrany biodiverzity avšak sú zároveň bohatou zásobárňou liečivých rastlín.

Charakter rastlinstva je ovplyvnený geologickým podložím, ktoré vytvára podmienky najmä pre acidofilnú vegetáciu, pričom územie patrí do oblasti Západokarpatskej kveteny. Klíma a nadmorská výška ovplyvňujú vegetáciu vertikálne, v oblasti je podhorského až horského charakteru. Podľa fyto geografického členenia Slovenska patrí územie do oblasti Západobeskydskej flóry.

Lesy tvoria krásny prírodný rámec mikroregiónu a priam volajú turistov i cyklistov, alebo dokonca lyžiarov na bežkách, zdolať ich oblé hrebene. Väčšinu územia mikroregiónu pokrývali v minulosti bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy. V súčasnosti najväčšiu plochu z lesných spoločenstiev zaberajú na území mikroregiónu nepôvodné smrečiny.

Krovinová etáž v lesoch nie je vyvinutá, prípadne sú zastúpené ojedinelé druhy ako napr. zemolez obyčajný, ostružina malinová, ostružina krovitá, lieska obyčajná a pod.. V bylinnej etáži rastú predovšetkým kyslomilné druhy smrečín ako napr. brusnica čučoriedková, chlpaňa hájna, tŕňovka dvojlistá a pod..

Na území mikroregiónu rastú viaceré chránené a vzácne druhy rastlín, s ktorými sa môžeme stretnúť najmä v lesoch a na podmáčaných lúkach. Z takýchto druhov rastlín tu patria napr. vstavač mužský, bradáčnik vajcovitý, vemeník dvojlistý, pahorec brvitý, horec luskáčovitý, valeriána celistvolistá, bielokvet močiarny, plavúň obyčajný. Medzi najvzácnejšie už skôr spomenuté biotopy na území mikroregiónu patria prechodné rašeliniská a slatinné lúky. Práve na nich sa nachádza množstvo ohrozených rastlinných druhov.

Rovnako ako rastlinné spoločenstvá je aj založenie populácie fauny limitované prírodnými podmienkami ako sú zemepisná poloha, geologické a klimatické podmienky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

a vegetačný kryt. Komplex týchto faktorov ovplyvňuje jednotlivé živočíšne druhy na danom území. Zoogeograficky patria živočíšne spoločenstvá oblasti k vonkajšiemu obvodu Západných Karpát. Majú charakter podhorskej a horskej fauny. O významnosti územia svedčí prítomnosť aj tých druhov, ktoré majú ťažisko výskytu v iných najmä teplejších typoch krajiny a Kysuce sú okrajovou oblasťou ich výskytu.

Na území mikroregiónu je zaznamenaný výskyt mnohých chránených druhov živočíchov, medzi ktoré patria napr. mlok obyčajný, skokan hnedý, užovka obojková, slepúch lámavý, vlk dravý, medveď hnedý, vydra riečna, jazvec obyčajný, ropucha obyčajná, rosnička zelená či rôzne druhy drobných zemných cicavcov.

1.3.6 Kvalita životného prostredia mikroregiónu

Pri zabezpečovaní primárnych a sekundárnych potrieb človeka veľmi často dochádza k narušeniu alebo k ničeniu prírody a celého životného prostredia. Človek nemá žiadne právo na ničenie diela, ktoré sám nevytvoril, má však povinnosť napraviť všetko to, čo za dlhé roky zničil, aby v dôsledku jeho konania nedošlo k ekologickej kríze, tzn. k extrémnemu stavu, pri ktorom dochádza k zrúteniu prírodných ekosystémov, k zlyhaniu zdrojov potravín, k vyčerpaniu zdrojov biosféry a nakoniec k zániku celých spoločenstiev vrátane človeka.

Základnou úlohou mikroregiónu a jeho obyvateľov z hľadiska zabezpečenia trvalej prosperity je doceliť vysokú kvalitu základných zložiek životného prostredia - ovzdušia, vody, pôdy, horninového prostredia a organizmov, čoho predpokladom je minimalizácia negatívnych vplyvov a garancia funkčných a efektívnych systémov na ich ochranu a využívanie, riadených štátnym i podnikateľským sektorom.

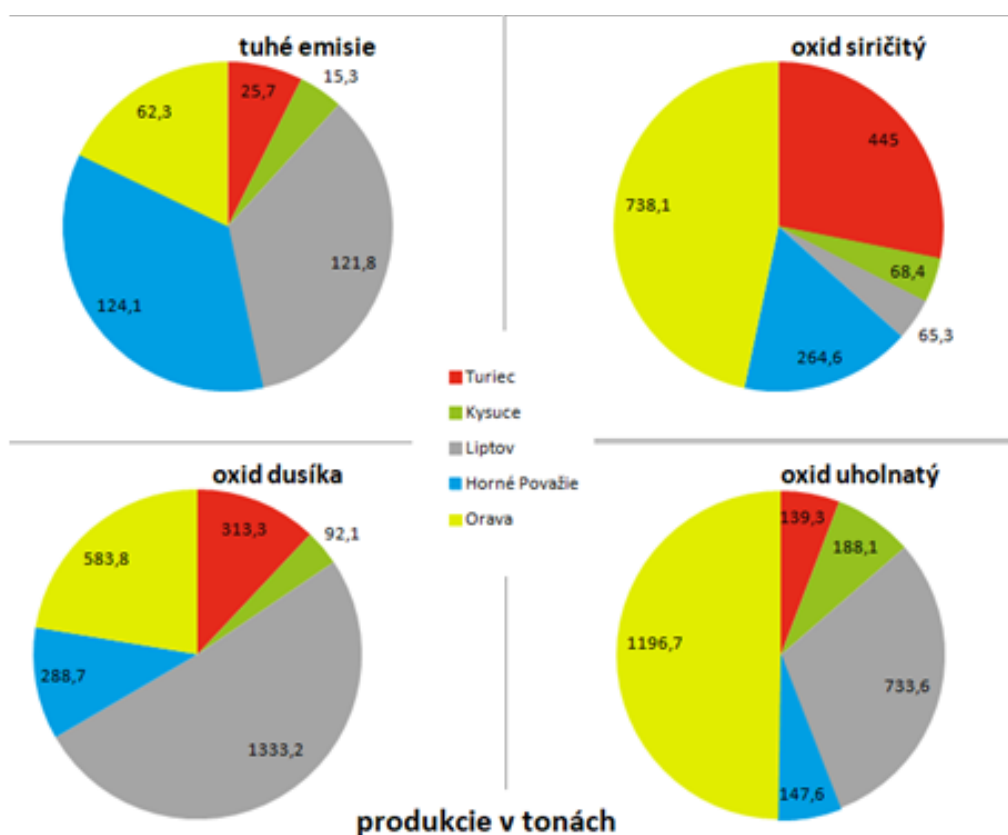
K vážnym poškodzovateľom životného prostredia patrí bez pochyb drastický úbytok lesných porastov, a to nielen na území mikroregiónu, ale na celom území našej planéty. Táto činnosť má už dnes za následok nevyčísliteľné škody. Ťažba dreva zásadne mení krajinný ráz celej krajiny a aj samotné zloženie lesa. Ťažba dreva predstavuje nezvratný proces a zároveň jeden z najvážnejších zásahov a vplyvov na životné prostredie. Prírodný les sa nedá ničím nahradiť, a aj napriek tomu sa v ťažbe a devastácii lesov naďalej pokračuje. Pri súčasnom tempe ťažby drevnej hmoty spolu s nadmerným znečisťovaním ovzdušia môžu lesy úplne zmiznúť z povrchu Zeme už za 50 až 90 rokov - stav prinajmenej alarmujúci. V Mikroregióne Bystrická dolina sú jedny z najpoškodenejších lesných porastov v rámci Slovenska. Tomu a odpovedala množstevná a kalamitná ťažba za posledných 10 rokov, ktorá dosahovala nadpriemer ťažby v rámci SR.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

V Mikroregión leží mimo záujmov väčších priemyselných výrobcov. Z tohto dôvodu môžeme konštatovať, že v katastrálnom území mikroregiónu sa nenachádza veľký znečisťovateľ ovzdušia. V súčasnosti sa stav ovzdušia mikroregiónu zlepšil, čo je zrejme i pohľadom - samosprávy najmä v zimnom období už nie sú pri pohľade z vyvýšeného miesta zahalené do smogového oblaku. Najväčšími lokálnymi znečisťovateľmi ovzdušia sú kotle na tuhé palivo v rodinných domoch. Kúrenie tuhým palivom využíva v MBD až 50,2 % domácností. Do celkového množstva znečisťujúcich látok v ovzduší v MBD výrazne prispieva presah z blízkych priemyselných a ťažobných oblastí z Poľska a Českej republiky.

Celkovo môžeme konštatovať, že stav ovzdušia v rámci mikroregiónu je uspokojivý s tendenciou sústavného znižovania nežiaducich faktorov. „Spoločným záujmom o ochranu nášho životného prostredia zabezpečíme lepší život pre všetkých.“

Tabuľka 7: Emisie základných znečisťujúcich látok ŽK v roku 2018

Zdroj: *Datacube.statistics.sk, vlastné spracovanie 2021*

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

K devastácii životného prostredia prispievajú aj čierne skládky, nedoregulované vodné toky a samotní občania, ktorí sa podieľajú podstatnou mierou na vzhľade a estetike samotného mikroregiónu. Rozvinutím osvetu medzi občanmi sa časom môže zmeniť prístup k životnému prostrediu v rámci Mikroregiónu Bystrická dolina.

Kvalite životného prostredia neprispievajú chátrajúce hospodárske objekty, staré drevené prístavby a oplotenia, neupravené dvory, chátrajúce rodinné domy, neupravené predzáhradky a nedostatok zelene. Chýbajú parkovacie priestory a negatívne pôsobia aj poškodzované autobusové zástavky na území mikroregiónu.

Ďalším významným krokom v oblasti životného prostredia mikroregiónu je potreba intenzívnejšieho zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, teda nefosílnych zdrojov energie, ktorých energetický potenciál sa trvalo obnovuje prírodnými procesmi alebo činnosťou ľudí, pričom ide o zdroje ako vodná energia, slnečná energia, veterná energia, geotermálna energia, biomasa vrátane všetkých produktov jej spracovania, bioplyn, skládkový plyn, plyn z čističiek odpadových vôd či biometán.

V mikroregióne je potreba prehodnotiť rozvoj niektorých oblastí v súlade s integrovaným manažmentom krajiny a s dôrazom na obmedzenie nevhodnej urbanizácie, potrebu adaptačných opatrení na dopady zmeny klímy (napríklad podpora prirodzených vodozádržných opatrení, prírode blízkej protipovodňovej ochrany a i.) a udržateľného využívania vody, pôdy a prírodných zdrojov.

Významný dopad môže mať nepripravenosť obcí o kraja na požiadavky zelenej Dohody (Green Deal) a súvisiacich pripravovaných krokov EÚ v oblasti znižovania vplyvov na klímu, adaptáciu na dopady zmeny klímy, ochranu biodiverzity a i. (Fit 55 do roku 2030, uhlíková neutralita do roku 2050, ad.).

Základným východiskom pre elimináciu environmentálnych rizík v rámci územia mikroregiónu bude teda kontrola environmentálnej bezpečnosti a vhodnosti stavieb, zariadení a výrobkov, ako aj znižovanie negatívnych vplyvov chemických, fyzikálnych a biologických faktorov na zdravie ľudí, hospodárstvo, prírodné a kultúrne dedičstvo mikroregiónu. Nedostatočné povedomie obyvateľstva pri ochrane a riešení problémov ŽP vyžaduje jeho zlepšenie na viacerých úrovniach (jednotlivci, školská mládež, rodiny, obce) – vyžaduje zmenu myslenia každého z obyvateľov.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

1.3.7 Obehové hospodárstvo mikroregiónu

Obce Mikroregiónu Bystrická dolina uskutočňujú mnohé aktivity pre zabezpečenie zberu triedenia a skládkovania odpadov v území. Ku všetkých týmto aktivitám sa v poslednom období pridala nová výzva a to osвета v boji za nevytváranie odpadu.

Obce Mikroregiónu Bystrickej doliny za jednu dekádu zvýšili množstvo vyzbieraného odpadu za jeden rok o 1220,5 t. V prepočte na jedného obyvateľa sa zvýšilo množstvo odpadu za rok z 215 kg/obyv. v roku 2011 na 323 kg/obyv. v roku 2021. Okrem zvýšenia samotného odpadu k tomu prispelo aj množstvo nových spôsobov zberu a množstvo edukačných aktivít vedúcich k zberu najmä separovaných komodít.

Tabuľka 8: Vývoj celkového objemu vyprodukovaného odpadu v MBD

Obec	2001		2011		2015		2021	
	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.
Dunajov	198,00	0,21	222,56	0,19	266,10	0,22	391,79	0,33
Klubina	56,57	0,187	118,529	0,263	144,49	0,269	163,663	0,303
Krásno nad Kysucou	1001,20	0,14	2 550,59	0,37	2 982,81	0,44	2 815,89	0,43
Lutiše	10	0,012	86,23	0,11	94,86	0,125	136,59	0,18
Nová Bystrica	291,11	0,10	469,47	0,17	413,35	0,15	673,662	0,25
Radôstka	0	0	255,14	0,31	121,41	0,15	228,92	0,29
Stará Bystrica	241,67	0,0918	355,15	0,1297	556,29	0,2045	629,82	0,227
Zborov nad Bystricou	418,21	0,186	402,68	0,1781	442,20	0,1963	640,48	0,291
Mikroregión Bystrická dolina	2216,76	0,1158	4460,349	0,2151	5021,51	0,21935	5680,81	0,323

Zdroj: Zber údajov

Z celkového vyprodukovaného odpadu bolo v obciach MBD roku 2001 zmesového komunálneho odpadu (netriedeného) 87%. V roku 2011 kleslo množstvo zmesového komunálneho odpadu na 70,68 % a v roku 2021 na 62%. Teda množstvo vyseparovaného odpadu malo stúpajúci charakter. Je to veľmi pozitívny trend (množstvo separovaného odpadu v roku

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

2021 bolo 38%), ktorý treba do budúca ešte výrazne zlepšiť. V európskej rámcovej smernici o dopadoch je záväzok, aby členské štáty do 2020 recyklovali 50 % komunálneho odpadu.

Obce Mikroregiónu Bystrická dolina odvážajú zmesový komunálny odpad na skládku firmy Kysucká skládka odpadov (TKO Semeteš).

Tabuľka 9: Vývoj vyprodukovaného zmesového komunálneho odpadu v MBD

Obec	2001		2011		2015		2021	
	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.
Dunajov	198,00	0,21	222,56	0,19	199,31	0,17	198,03	0,17
Klubina	53,28	0,176	90,64	0,20	109,45	0,27	97,950	0,18
Krásno nad Kysucou	731,50	0,11	1 448,20	0,21	2 243,00	0,33	1 656,58	0,25
Lutiše	10	0,012	83,96	0,108	85,85	0,113	120,12	0,158
Nová Bystrica	284,32	0,09	442,72	0,16	376,38	0,13	342,04	0,13
Radôstka	0	0	233,55	0,28	90,79	0,111	120,06	0,15
Stará Bystrica	233,42	0,088	331,18	0,1208	520,14	0,1912	591,4	0,213
Zborov nad Bystricou	418,21	0,186	299,98	0,1327	347,77	0,1544	422,54	0,192
Mikroregión Bystrická dolina	1928,73	0,109	3152,79	0,175188	3972,69	0,1837	3548,72	0,180375

Zdroj: Zber údajov

Ako príklad uvádzame prehľad množstva separovaného plastového odpadu v MBD v priebehu 20 rokov. Množstvo vyseparovaného plastového odpadu má neustále enormne zvyšujúcu sa tendenciu. Čo je na jednej strane dobre, že tento druh odpadu je zbieraný a separovaný, ale na druhej strane je potrebné zaviesť edukačné aktivity k obmedzovaniu nadmernej spotreby plastov.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Tabuľka 10: Vývoj vyseparovaných plastov v Mikroregióne Bystrická dolina

Obec	2001		2011		2015		2021	
	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.	t	t/obyv.
Dunajov	0	0	0	0	6,3	0,005	20,11	0,017
Klubina	0	0	2,436	0,0054	10,3	0,019	11,619	0,022
Krásno nad Kysucou	0,00	0,00	15,38	0,00	42,98	0,01	130,52	0,020
Lutiše	0	0	2,27	0,003	9,01	0,012	16,47	0,022
Nová Bystrica	5,89	0,002	6,015	0,002	12,95	0,005	44,224	0,016
Radôstka	0	0	0	0	7,84	0,0096	24,74	0,310
Stará Bystrica	7,80	0,002	8,67	0,003	7,14	0,0026	33,005	0,011
Zborov nad Bystricou	0	0	7,65	0,0033	14,69	0,0065	28,225	0,013
Mikroregión Bystrická dolina	13,69	0,0005	42,421	0,002088	111,21	0,008713	308,913	0,053875

Zdroj: Zber údajov

Významným krokom v oblasti ochrany životného prostredia je realizácia mnohých aktivít na zvýšenie separácie a zhodnocovania odpadu. Triedený zber vracia druhotné suroviny späť do výrobného procesu, čo výrazne vplýva na ťažbu a získavanie prvotných surovín. V mnohých smeroch sa tak znižuje devastácia nových území ťažbou. Zmenšenie objemu skládovania a spaľovania odpadov pozitívne ovplyvňuje znečisťovanie životného prostredia, a tým aj celkovo spotrebu energie. Kompostovaním biologicky rozložiteľných odpadov môžeme získať kvalitné ekologické hnojivá.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

1.4 Ekonomika a jej vývoj v Mikroregióne Bystrická dolina

Ekonomickú oblasť v Mikroregióne Bystrická dolina determinuje nielen rozpočet obcí a mesta združených v mikroregióne, rozsah ich vlastných príjmov, ale aj ich schopnosť čerpať prostriedky z iných zdrojov, či už štátnych alebo európskych. Zahŕňa ekonomickú aktivitu obyvateľstva v produktívnom veku i podnikateľskú činnosť právnických a fyzických osôb na území mikroregiónu.

Tabuľka 11: Najvýznamnejšie podniky v okrese Čadca podľa počtu zamestnancov

Názov	Počet zamestnancov	Činnosť
COOP Jednota Čadca, spotrebné družstvo	1000 - 1999	Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom
Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca	500 - 999	Činnosti nemocníc
Hanes Global Supply Chain Slovakia a.s.	500 - 999	Výroba pletených a háčkových pančúch
TI-Hanil Slovakia, s.r.o.	250 - 499	Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá
Kysucké pekárne, a.s.	200 - 249	Výroba chleba, výroba čerstvého pečiva a koláčov
eliastech s.r.o.	200 - 249	Subdodávateľ plastových dielov používaných pre časti interiérov ako aj exteriérov automobilov
JJ ELEKTRONIC, s.r.o.	150 - 199	Výroba montovaných elektronických dosiek

Zdroj: finsat.sk

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 12: Najvýznamnejšie podniky v okrese Žilina podľa počtu zamestnancov

Názov	Počet zamestnancov	Činnosť
Kia Motors Slovakia s.r.o.	3000-3999	Výroba motorových vozidiel
Mobis Slovakia s.r.o.	2000-2999	Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá
Fakultná nemocnica s poliklinikou Žilina	1000-1999	Činnosti nemocníc
Váhostav - Sk, a.s.	250-499	Výstavba ciest a diaľnic
Stredoslovenská energetika, a.s.	250-499	Predaj elektriny
COOP Jednota Žilina, spotrebné družstvo	500-999	Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom
SUNGWOO HITECH Slovakia s.r.o.	250-499	Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá
Prima banka Slovensko, a.s.	500-999	Ostatné peňažné sprostredkovanie
Slovenská autobusová doprava Žilina, a.s.	250-499	Mestská alebo prímestská osobná pozemná doprava
Zberné suroviny Žilina a.s.	250-499	Veľkoobchod s odpadom a šrotom
Žilinská univerzita v Žiline	1000-1999	Terciárne vzdelávanie
Scheidt & Bachmann Slovensko s.r.o.	500-999	Počítačové programovanie
KORUNA s.r.o.	500-999	Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom

Zdroj: Zdroj: finsat.sk

Medzi ďalšími významnými zamestnávateľmi v okrese Čadca a Žilina sú Mesto Čadca (150 - 199) a Mesto Žilina (250 - 499). Obyvatelia Mikroregiónu taktiež dochádzajú do zamestnania **do Kysucké Nového mesta do firmy Schaeffler** (viac ako 4 000 zamestnancov).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.4.1. Miera nezamestnanosti a štruktúra EAO mikroregiónu

Nezamestnanosť je stav, pri ktorom sa časť pracovných síl nezúčastňuje pracovného procesu. Ako nezamestnaní sú označované práceschopné osoby, ktoré si na trhu práce nemôžu nájsť platené zamestnanie. Nezamestnanosť je následkom nerovnováhy medzi dopytom a ponukou na trhu práce. Tých, ktorí pracovnú silu ponúkajú, tzn. chcú sa zamestnať u tých, ktorí pracovnú silu potrebujú, je viac ako tých, ktorí túto pracovnú silu hľadajú.

V okrese Čadca v roku 2011 bola miera evidovanej nezamestnanosti 12,36 %. V okrese Žilina v roku 2011 bola miera evidovanej nezamestnanosti 9,44 %. V tom roku bola miera evidovanej nezamestnanosti v Žilinskom kraji 11,91 % a na Slovensku 13,59 %.

V okrese Čadca v roku 2021 bola miera evidovanej nezamestnanosti 5,59 %. V okrese Žilina v roku 2021 bola miera evidovanej nezamestnanosti 4,59 %. V tom roku bola miera evidovanej nezamestnanosti v Žilinskom kraji 5,32 % a na Slovensku 6,76 %.

Miera evidovanej nezamestnanosti má v našich skúmaných okresoch klesajúci charakter, aj napriek čiastočnému zvýšeniu v roku 2020 (okres Čadca 6,95% , okres Žilina 5,59%), čo bolo dôsledkom pandémie Covid 19 pandémie. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Čadca a Žilina dosahuje zhruba úroveň priemernej miery nezamestnanosti Žilinského kraja ale je výrazne nižšia ako priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v celej Slovenskej republike.

Do konca roku 2028 predpokladáme len malý pokles % miery evidovanej nezamestnanosti, nakoľko zloženie evidovaných nezamestnaných vykazuje veľký podiel nezamestnatelných osôb. Absolútny počet nezamestnaných sa v Mikroregióne zníži z dôvodu, že sa zníži počet osôb v produktívnom veku a narastie počet osôb v poproduktívnom veku, čím dôjde k poklesu celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v Mikroregióne Bystrická dolina.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

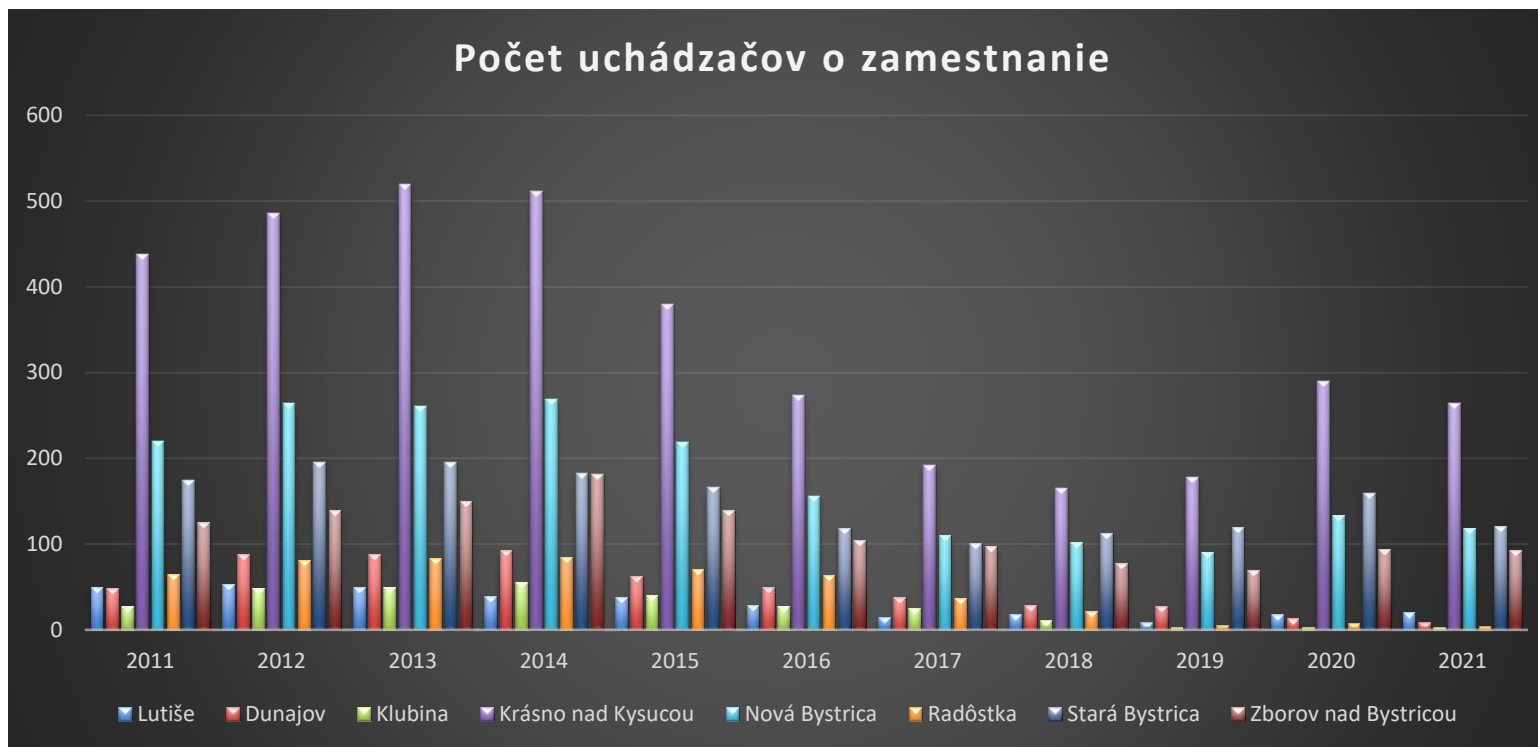
Tabuľka 13: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie Mikroregiónu Bystrická dolina v rokoch 2011 - 2021

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
Rok									
2011	47	28	436	50	219	64	174	125	1 143
2012	87	49	480	55	258	77	190	145	1 341
2013	88	49	519	50	261	83	196	150	1 396
2014	93	56	511	39	269	85	182	181	1416
2015	68	39	455	36	259	83	168	140	1 248
2016	50	28	274	29	155	64	119	104	823
2017	38	25	192	15	110	37	101	97	615
2018	29	11	165	18	102	22	113	78	538
2019	28	3	178	9	91	5	120	69	503
2020	13	3	290	18	133	8	159	94	718
2021	9	3	264	20	119	4	121	93	633

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Obrázok 21: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie Mikroregiónu Bystrická dolina v rokoch 2011 - 2021

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.4.2 Trh práce a podmienky na podnikanie v Mikroregióne Bystrická dolina

Trh práce je miestom, kde sa stretáva dopyt po práci zo strany potenciálnych zamestnávateľov s ponukou práce, ktorú predstavujú jednotlivci uchádzači o zamestnanie, pričom predmetom kúpy a predaja nie sú jednotlivé osoby, ale ich pracovná sila.

Podnikateľským prostredím môžeme označiť všetko, čo obklopuje a ovplyvňuje podnikateľské subjekty. Je to prostredie, ktoré je prepojené s prostredím konkurenčným. Podnikateľské prostredie je ovplyvnené hospodárskymi, politickými, inštitucionálnymi, právnymi, technologickými, sociálnymi a etickými podmienkami, v ktorých sa uskutočňuje podnikateľský proces, čiže proces formovania podnikateľských subjektov a vykonávanie ich podnikateľskej činnosti.

Ekonomika regiónu je sústredená najmä v mestách a ich okolí v línii rozvojových osí. Z hľadiska počtu podnikov na tisíc obyvateľov nedosahuje región Kysúc priemer Žilinského samosprávneho kraja, viac sa k nemu približuje okres Čadca. Nadpriemerný počet podnikov na tisíc obyvateľov voči Žilinskému samosprávne kraju je v stavebníctve. Situovanie regiónu na rozvojovej osi prvej úrovne tiež dáva dobré predpoklady rozvoju obchodu, dopravy a skladovania. Dobrú tradíciu má tiež strojársky priemysel. Najväčší zamestnávatelia majú naviazanú svoju výrobu najmä na subdodávky pre automobilový priemysel. Počty podnikov v odvetví odborné, vedecké a technické činnosti nedosahujú priemer kraja. V regióne nemá sídlo žiadna vysoká škola, čo limituje potenciál pre rozvoj výskumu a inovácií. Veľkosť ide najmä o malé a stredné podnikateľské subjekty.

Na území Mikroregiónu Bystrická dolina teda pôsobia viaceré podnikateľské subjekty, v ktorých zamestnanie našli aj jeho obyvatelia. Obyvatelia mikroregiónu pôsobia najmä v odvetviach stavebníctva, strojárstva, drevospracujúceho priemyslu, poľnohospodárskej výroby a tranzitnej prepravy. Podnikateľské prostredie je teda je tvorené veľmi rôznorodo, prevažne malými a strednými podnikmi, v rámci možností, ktoré ponúka daný mikroregión. Ekonomická situácia v mikroregióne sa zlepšuje, jej stav je odrazom oživenia daného mikroregiónu, nie však priamo ekonomiky obcí a mesta mikroregiónu.

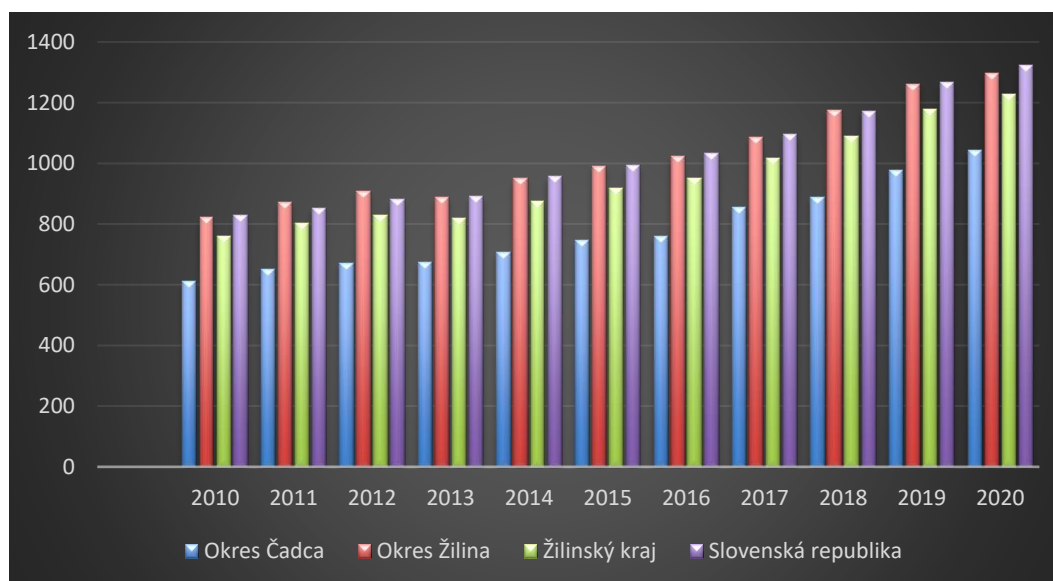
Aj keď miestne podnikateľské subjekty v rámci daného územia zamestnávajú viacerých obyvateľov, ich stav vôbec nepostačuje na absorbovanie miestnej ponuky pracovných síl. Väčšina ekonomicky aktívneho obyvateľstva z mikroregiónu odchádza za prácou do okolitých obcí či miest. Medzi významných zamestnávateľov v okolitých obciach či mestách patrí ZVL-

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Ložiská s.r.o., Kia Motors Slovakia s.r.o., Mobis Slovakia s.r.o., JJ Electronics s.r.o., Hanes Global Supply Chain Slovakia a.s. TI-Hanil Slovakia, s.r.o. a Schaeffler Kysucké Nové mesto.

V okrese Čadca v roku 2010 bola priemerná nominálna mzda zamestnanca 611 EUR. V roku 2020 to bolo 1042 EUR. To bolo oproti priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v roku 2020 v ŽSK (1229 EUR) aj v SR (1324 EUR) menej. V okrese Žilina bola v roku 2010 bola priemerná nominálna mzda zamestnanca 822 EUR. V roku 2020 to bolo 1297 EUR. Oproti priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v roku 2020 v ŽSK (1229 EUR) viac, ale oproti priemernej v celej SR (1324 EUR) menej.

Obrázok 22: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Voči priemeru ŽSK má okres Čadca percentuálne viac podnikov najmä v odvetviach stavebníctvo a veľkoobchod a maloobchod a mierne vyšší podiel tiež v priemyselnej výrobe, kým podiel odvetví pôdohospodárstva a odborných, vedeckých a technických činností je v okrese naopak percentuálne nižší, než je priemer kraja. Naopak, voči priemeru ŽSK má okres Žilina percentuálne viac podnikov v odvetví informácie a komunikácia a tiež v odvetví vedeckých, odborných a technických činností. Podiel podnikov v odvetví pôdohospodárstva a priemyselnej výroby je v okrese naopak nižší, než je krajský priemer.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

Tabuľka 14: Štruktúra zamestnancov podľa zamestnania v roku 2019

Okres	Celkem	Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	Špecialisti	Technici a odborní pracovníci	Administratívni pracovníci
Čadca	18 333	542	542	1 997	991
Žilina	74 127	4 049	4 049	9 993	4 780
Žilinský kraj	210 061	10 955	10 955	24 831	13 597

Okres	Pracovníci v službách a obchode	Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	Operátori a montéri strojov a zariadení	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
Čadca	2 758	31	1 231	1 931	1 933
Žilina	8 050	59	6 322	9 570	3 626
Žilinský kraj	23 407	710	21 995	26 389	14 241

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

1.5 Identita a sebestačnosť Mikroregiónu Bystrická dolina

1.5.1 Kultúra na území mikroregiónu

„Kultúra sa nededí, kultúra sa dobýva.“

Kultúra - to nie sú len súbory, knihy, či kultúrne domy, ale predovšetkým dosiahnutá úroveň vzdelanosti, výchovy a prostredie, v ktorom ľudia žijú a naplňajú zmysel svojho života. Kultúra ako taká je časťou sociálnych vzťahov v každej spoločnosti. Môžeme povedať, že ide o dodržiavanie kultúrnych tradícií, hodnôt a zvykov regiónov, miest či obcí. Pomocou kultúrnych akcií môže každá obec, ale i mesto, podporovať u ľudí kreativitu, prípadne nadobúdanie hodnôt nielen k svojej obci či mestu, ale aj medzi ľuďmi navzájom.

Kultúra v obci či meste je samozrejmom a nevyhnutnou podmienkou ponuky kultúrno-spoločenského vyžitia sa vlastných obyvateľov, ale aj prejavom cielenej skupiny kultúrnej ponuky širšej návštevníckej verejnosti danej obce, mesta, regiónu či mikroregiónu.

Kultúrny a spoločenský život mikroregiónu sa v minulosti odvíjal od mnohých okolností. Bolo to náboženské a národnostné zloženie obyvateľstva, pracovnoprávne postavenie, sociálne pomery, vzdelanostná úroveň, zastúpenie inteligencie či verejnoprávnych inštitúcií. Na prelome osemnásteho a devätnásteho storočia sa spoločenský a duchovný život prejavoval predovšetkým v rodinných, výročných a pracovných zvykoch, ktoré sa po dlhšiu dobu udržiavali a obohacovali život obyčajného človeka. Mikroregión Bystrická dolina bol v tomto období z hľadiska cirkevného takmer celý rímskokatolíckeho vyznania, čo značne ovplyvňovalo a ovplyvnilo život na území mikroregiónu.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Neodmysliteľnou súčasťou kultúry je bez pochyb aj zvykoslovie. Každá ľudská spoločnosť má vo svojom živote určité zvyky a rituály, ktoré sa snaží dodržiavať, ale aj využívať vo svoj prospech a ďalšie napredovanie. Ani mikroregión nie je výnimkou.

Zvykoslovie ako také, či je rodinné, pracovné, alebo obradové je prejavom duchovnej kultúry daného spoločenstva a každej situácie v živote človeka. Korene zvykoslovia siahajú ďaleko do dávnej minulosti a vyvíjalo sa kontinuálne s vývojom spoločnosti, preto nachádzame nielen na území mikroregiónu, ale aj v rámci územia Slovenska pomerne dosť zvykov, ktoré majú svoj pôvod ešte v pohanskom prostredí. Vývojom spoločnosti a upevňovaním kresťanstva sa vyvinuli ďalšie zvyky a naopak niektoré, vplyvom zmien zanikli. V súčasnosti zaniklo veľa zvykov, najmä z pracovného a výročného zvykoslovia, ktoré ostávajú už iba v spomienkach najstaršej generácie, ktorá však postupne nenávratne odchádza. Viaceré z tých, čo sa ešte dochovali, stratili svoj pôvodný význam a slúžia už iba ako určitý druh zábavy.

Zvykoslovie sa týkalo najmä narodenia dieťaťa, svadieb, ale aj pohrebov. Neodmysliteľnou súčasťou zvykoslovia sú aj výročné zvyky, ktoré sa praktikovali a praktikujú aj na území mikroregiónu počas celého roka v súvislosti s kalendárom a ročnými obdobiami. Medzi také patrí obdobie od Kataríny do Veľkej noci, chodenie po Mikuláši, chodenie po Lucii, Štefanská zábava či obdobie od Vianoc do Troch kráľov.

Kultúrny život a kultúrne podujatia v Mikroregióne Bystrická dolina sa väčšinou sústreďujú do kultúrnych domov, na futbalové ihriská, na pódia a námestia nachádzajúcich sa v obciach a meste Mikroregiónu Bystrická dolina. Možnosť kultúrneho vyžitia obyvateľom obcí a mesta mikroregiónu poskytujú aj podujatia okolitých obcí či miest.

K prejavom kultúrneho života mikroregiónu bez pochyb patrí aj ľudový kroj, ľudová pieseň, tradície, tradičné hudobné nástroje a nárečie.

Bystrická dolina je oblasťou na Kysuciach, kde sa udržal ľudový odev najdlhšie. Jednou z príčin bola pomerne veľká vzdialenosť obcí od priemyselného a kultúrneho centra a obmedzené pracovné príležitosti. Ženy pracovali doma na poliach a muži sa v drvivej väčšine zamestnávali ako drevorubači a furmani pri zväžaní dreva.

Najrozšírenejším folklórnym prejavom v minulosti bola ľudová pieseň. Jej prvé formy vznikali spontánne pri poľných prácach, pri ľudových slávnostiach a rodinných sviatkoch. Boli verným obrazom života ľudí a prostredia, v ktorom vznikali a ďalej sa tradovali. Podstatná časť piesní sa funkčne viaže na zvyky ľudí, ktoré sa opakovali počas roka. Spevácke tradície sa viazali na fašiangy, stávanie májov, jánske ohne, svadby, krstenie, na činnosť pri pastve či pri

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

muzike. V mikroregióne aj v súčasnosti pôsobia mnohé folklórne súbory a skupiny, ktoré zachovávajú tradičné piesne. V Krásne nad Kysucou je to ženská spevácka skupina Krásno nad Kysucou, FS Drevárik, v Zborove nad Bystricou: Folklórna skupina Zborovanka, v Starej Bystrici: Folklórna skupina Polianka, ženský spevácky zbor Mária, v obci Radôstka: detský folklórny súbor Radosť, folklórny súbor Radôšťan, v Novej Bystrici: folklórna skupina Dolinka, ľudová hudba bratov Kováčovcov a folklórny súbor Bystrica, v obciach regiónu, v Lutišiach, majú široké zastúpenie kvalitné drevné muziky či kombinované muziky.

Medzi najvýznamnejšie kultúrno – športové podujatia v Mikroregióne Bystrická dolina patria: Gurmánsky festival, Krasňanská desiatka a Krasňanská cyklo-20tka v meste Krásno nad Kysucou; Furmanská súťaž v obci Nová Bystrica; v obci Radôstka: Horský futbalový turnaj; Starobystrický polmaratón, Oslavy zvrchovanosti a Vianočné trhy spojené s rozsvietením vianočného stromčeka v obci Stará Bystrica, ktoré sa tešia čoraz väčšiemu záujmu verejnosti z celej bystrickej doliny; MSR OFF Road Trial v obci Klubina či Hodové slávnosti každej obce či mesta mikroregiónu.

1.5.2 Cestovný ruch na území Mikroregiónu Bystrická dolina

Cestovný ruch je odvetvie zahŕňajúce súbor činností zameraných na cestovanie a následný pobyt, ktorý je uskutočňovaný spravidla vo voľnom čase, ako aj na s nimi spojené služby, najmä ubytovanie a stravovanie. Je jedno z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich odvetví a tvorí významnú časť hospodárstva. Je medzirezortným odvetvím, ktoré priamo zasahuje do sféry hospodárstva, priemyslu, obchodu a služieb, financií, dopravy, regionálneho rozvoja, kultúry, zdravotníctva, vzdelávania, športu, ochrany ŽP, lesného a vodného hospodárstva, pôdohospodárstva, zamestnanosti a pôsobnosti samospráv. Je preň typické, že kým väčšina iných odvetví sa zaoberá relatívne úzkym segmentom svojej pôsobnosti po vertikálnej osi, charakter cestovného ruchu je taký, že spája aj rôzne odvetvia po horizontálnej osi. Zahŕňa teda viaceré problémy, ktoré možno riešiť len spoluprácou zanietovaných ľudí, inštitúcií a samospráv.

Za medziročným poklesom cestovného ruchu bola v predchádzajúcich rokoch pandémia COVID 19. Najvyšší pokles celkovej návštevnosti oproti roku 2019 v cestovnom ruchu zaznamenali aj turisticky najatraktívnejší kraj, medzi ktoré patrí Žilinský kraj (pokles až o 22 %). I keď región Kysuce je z hľadiska cestovného ruchu regiónom bohatým na prírodné krásy, tradície a históriu s veľkým potenciálom pre svoj ďalší rozvoj, má v rámci kraja najmenej rozvinutý cestovný ruch. Podiel regiónu Kysúc na tržbách cestovného ruchu v Žilinskom kraji

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

v roku 2020 bol iba 2,13 %. V roku 2019 sa región podieľal 3,6 % na celkovom počte návštevníkov v ŽSK. V roku 2010 sa ubytovacie zariadenia na Kysuciach podieľali 9,6 % na celkovom počte ubytovacích zariadení v ŽSK, avšak v roku 2019 podiel predstavoval len 8,1 %. K miernemu poklesu došlo aj v roku 2020. ŽSK sa v roku 2019 na celkovom počte návštevníkov Slovenska podieľal 20,45 %.

Tabuľka 15: Počet prenocovaní v MBD (podľa výberu dane z ubytovania)

Obec	2017	2018	2019	2020	2021
Dunajov	0	0	0	0	0
Klubina	1062	1266	1169	1083	1000
Krásno nad Kysucou	2358	4619	5043	4814	1267
Lutiše	0	0	0	0	0
Nová Bystrica	0	0	0	0	0
Radôstka	292	92	0	0	236
Stará Bystrica	2073	5034	4846	1372	1036
Zborov nad Bystricou	42	5	0	0	0
Mikroregión Bystrická dolina	5827	11016	11058	7269	3539

Zdroj: Zber údajov

Mikroregión Bystrická dolina má veľmi dobré podmienky a predpoklady polohového potenciálu na využitie pre rozvoj cestovného ruchu. Je bohatým na prírodné krásy, tradície a históriu. Na jeho území sa nachádzajú viaceré zvláštnosti a zaujímavosti, ku ktorým patrí napr. Železobetónový most, Kysucké múzeum a vojenské bunkre v Krásne nad Kysucou, kostol Nepoškvrnenej Panny Márie a prameň Hladnej vody v Zborove nad Bystricou, Kostol sv. Svorada a Beňadika Radôstke, Slovenský orloj v Starej Bystrici, Kysucko-oravská lesná

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

železnica, Múzeum kysuckej dediny vo Vychylovke či Vychylovské skálie v Novej Bystrici, kostol sv. Štefana obci Lutiše a kostol Sedembolestnej Panny Márie v obci Dunajov.

Železobetónový most v Krásne nad Kysucou

Najstarší železobetónový most na Slovensku z roku 1891, ktorý vedie priamo ponad Bystrickú cyklomagistrálu. Most bol postavený v roku 1891 firmou Wayss a jeho dve klenby dosahujú svetlosť až 16,45 m. Na moste je osadená socha Jána Nepomúckeho, ktorý je vzhľadom na okolnosti svojej smrti patrónom a ochrancom mostov. Železobetónový most v Krásne nad Kysucou je zrejme jedným z najväčších dodnes zachovaných železobetónových mostov v strednej Európe pochádzajúcich zo začiatku 90-tých rokov 19-teho storočia, teda z obdobia prvých väčších aplikácií železobetónu v mostnom staviteľstve.

V časti predmostia sa kedysi nachádzal kanál mlynského náhonu, ktorý dával do pohybu mlyn. Tento most je známy aj pod názvom Brichtov most, pretože v blízkosti bývala židovská rodina Brichtových. Most nachádzajúci sa teda na území najmladšieho mesta, v Krásne nad Kysucou, je zároveň jeden z najväčších dodnes zachovaných železobetónových mostov v strednej Európe.

Vlastivedné múzeum v Krásne nad Kysucou

Expozícia je spoločným projektom štyroch múzeí v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Prezentuje faunu a flóru severozápadného Slovenska. Od pravekých ľudí po astronautov, prezentovanie dejín Kysúc od najstarších lovcov mamutov cez vek Juraja Turzu až po storočie kozmických letov. Hlavnou atrakciou je replika mamutej samice v životnej veľkosti, vzhľadom k nájdeným fosílnym pozostatkom v blízkom okolí. Súčasťou expozície je špecializovaná prírodovedná učebňa, slúžiaca na výučbu prírodovedných a environmentálnych predmetov.

Vyhliadková veža na konci krížovej cesty

Novým letným zastavením sa stala rozhľadňa pri osade U Jantov. Bola otvorená 30. augusta 2020 pri príležitosti 695. výročia prvej písomnej zmienky o Krásne. Otvorenie 25 metrov vysokej rozhľadne začalo slávením sv. omše, ktorú celebroidal dekan Marian Vojtek spolu s kaplánom Michalom Tichým. Po sv. omši bolo požehnanie rozhľadne a prestrihnutie pásky. Rozhľadňa stojí na mieste, o ktorom legenda hovorí, že tu v dávnej minulosti stála strážna veža, ktorá chránila cestu i toto miesto. Zároveň v tom istom roku dňa 15. september na sviatok Sedembolestnej Panny Márie bola slávnostne vysvätená a otvorená dlhoočakávaná Kalvária s Krížovou cestou. Vďaka obetavým ľuďom sa podarilo upraviť a spevniť chodník

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

tak, aby návštevníci mohli Kalváriu zdolať bez väčších prekážok. Od najvyššieho zastavenia smerom k vyhladkovej veži je krásny pohľad na mesto Krásno nad Kysucou, ktoré lemuje rieka Kysuca.

Vojenské bunkre v Krásne nad Kysucou

Pri budovaní Bystrickej cyklomagistrály boli objavené vojenské bunkre z druhej svetovej vojny. Bunkre slúžili ako súčasť obrannej línie nemeckých vojsk, ktoré bránili oslobodzovacím vojskám pri vstupe na Kysuce. V priestore obce Zborov nad Bystricou a mesta Krásno nad Kysucou museli betónové zátarasy a bunkre budovať miestni občania. Bunkre boli odkryté v septembri 2012 Martinom Mikovčákom za pomoci spolužiakov – študentov architektúry a sponzorov. Môžete ich vidieť pozdĺž ľavého brehu rieky Bystrice v Krásne nad Kysucou a Zborove nad Bystricou.

Vychylovské skálie na území obce Nová Bystrica

Nachádza sa južne od Rycierovej hory v katastrálnom území Novej Bystrice, v Chránenej krajinskej oblasti Kysuce, na výmere 26,72 ha. Premetom ochrany je svojrázna ukážka vzniku blokového prúdu pieskovecovej flyšovej pásma, v dôsledku zosuvných pohybov. Labyrint mohutných blokov podmienil špecifické ekologické podmienky, a tým aj výskyt pestrej škály živočíšnych druhov.

Múzeum kysuckej dediny vo Vychylovke

Národopisná expozícia v prírode Kysuckého múzea, je lokalizovaná do doliny Chmúra v katastri obce Nová Bystrica, časť Vychylovka, ktorá je súčasťou Chránenej krajinskej oblasti Kysuce.. Skanzen vznikol 11. októbra 1974 (bol položený základný kameň), pričom jeden z hlavných dôvodov pre jeho vznik bola výstavba vodnej nádrže Nová Bystrica. Jeho prvou úlohou totiž bola záchrana pamiatok ľudovej architektúry z obcí Riečnica a Harvelka, ktoré pre spomínanú výstavbu vodnej nádrže zanikli. V expozícii sa nachádzajú stavby, prevažne obytných domov a hospodárskych budov, krčma z Korne, dva mlyny a murovaná kaplnka zo Zborova. Expozícia zachytáva nielen architektúru, ale aj kultúru a spôsob života v oblasti Kysúc z 19. storočia a prvej polovice 20. storočia. Súčasťou múzea je aj historická lesná úvratňová železnica (HLÚŽ), ktorá tvorí organickú súčasť Múzea kysuckej dediny v Novej Bystrici - Vychylovke. Je zachovanou a funkčne obnovenou časťou bývalej Kysucko-oravskej lesnej železnice (KOLŽ).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Kostol Nepoškvrnenej Panny Márie v obci Zborov nad Bystricou

Výstavbe nového kostola trochu prihrala i náhoda. V tom čase sa začalo budovať Múzeum kysuckej dediny v Novej Bystrici - Vychylovke a ako kostolík bola vybraná kaplnka Ružencovej Panny Márie zo Zborova. To podporilo výstavbu nového kostola a projekty na jeho výstavbu boli hotové už v roku 1969. Prišiel však rok 1970 - rok normalizácie a stavba mala byť zastavená. Vďaka neúnavnému zaangažovaniu sa miestneho duchovného správcu stavba pokračovala, pretože svojou diplomaciou si získaval aj tých najvplyvnejších.

Nadšenie ľudí nepoľavovalo, práve naopak, narastalo. Strešnú oceľovú krytinu robili Vítkovické železiarne. Nádherný 4 m vysoký korpus Ukrižovaného z duvalumína vyhotovil akademický sochár Alexander Trizuliak, 40 kusov prenádherných vitráží je od akademického maliara Vincenta Hložníka. Nie nadarmo sa tomuto kostolu hovorí *Kysucká Sixtínska kaplnka*. Zvony vyrobila pani MarieDittrichová z Brodku pri Přerove. Rímskokatolícky kostol Nepoškvrneného počatia Panny Márie bol vysvätený 8. decembra 1973.

Prameň „Hladná voda“

Prameň sa nachádza v časti nazývanej Fojtov potok, ktorý patrí do CHKO KYSUCE. Mnohí ľudia v tejto lokalite vyhľadávajú pramene vody, lebo sa traduje, že je liečivá. Chodia k prameňom každý víkend a niektorí aj častejšie. Popri pestovaní turistiky si vodu prinášajú aj do svojich príbytkov. Charakteristiku vody udáva BOR, LITIUM a VÁPNIK. Je to voda hojivá, dezinfekčná, protizápalová. Pôsobí veľmi blahodarne na všetky kožné ochorenia. Tlmí bolesť, čistí krv, ukladňuje nervovú sústavu. Má priaznivý vplyv na srdcovú činnosť, pôsobí preventívne proti bujneniu (proti nádorovo), pôsobí hojivo na očné neduhy.

Kameňolom v obci Klubina

Okrem toho, že z tohto miesta je nádherný výhľad na oblasť Mikroregiónu Bystrická dolina, je tento kameňolom aj pamätníkom najrozsiahlnejšej stavebnej činnosti v tejto doline. Slúžil ako zásobáreň kameňa pri výstavbe Vodného diela Nová Bystrica. Išlo o pieskovec, ktorý sa pre svoje dobré vlastnosti stal aj stavebným materiálom. V Bystrickej doline je z klubinského pieskovca postavených viacero stavieb, najmä na Rínku sv. Michala Archanjela v obci Stará Bystrica.

Kameňolom, podobne ako samotný začiatok stavebných prác na priehrade, bol otvorený v roku 1983. Z dôvodu bezpečnosti tunajších obyvateľov bola pred otvorením kameňolomu vystáňovaná miestna osada Králikovci, nachádzajúca sa v jeho blízkosti. Po uzavretí kameňolomu v roku 1989 sa časť jej obyvateľov znova vrátila do svojich príbytkov. Samotná

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

vodná nádrž sa po svojom otvorení v roku 1989 okrem úžitkových vlastností stala neplánovane i jednou z najkrajších oblastí Kysúc.

V kameňolome v obci Klubina sa našli nálezy fosílií predhistorických plazov, ktorých kamenné odtlačky sú osadené v kamennom priečelí budovy obecného úradu v Starej Bystrici.

Kostol sv. Svorada a Beňadika v obci Radôstka

Architektúra rímsko-katolíckeho kostola v Radôstke presahuje regionálny význam snahou o jedinečné spojenie odkazu starých majstrov s najmodernejšími európskymi parametrami duchovného priestoru. Vychádza z tradície drevenej architektúry a bol vysvätený v roku 1998. Výnimočnosť tohto architektonického skvostu dokladuje aj ocenenie 2. miestom Európskej únie za vidiecku architektúru. Architektonické a výtvarné riešenie stavby rešpektuje tradičné stavebné postupy a materiály. Kameň, masívne drevo a drevená šindľová krytina sú výrazovými prostriedkami charakteristickými pre danú lokalitu. Použitie týchto materiálov vytvára predpoklady pre uplatnenie týchto atribútov ľudovej architektúry aj pri hmatovo moderne poňatej stavbe, ktorá chce byť zároveň pokusom o zachovanie a podporu domácej architektúry vychádzajúcej z tradícií regiónu a čerpajúcej z klenotnice pôvodnej slovenskej drevenej ľudovej architektúry.

Novostavba je ukážkou citlivého použitia prírodných materiálov Kysúc - kameňa a dreva na sakrálnu stavbu. Nádherne korešponduje s hornatým terénom a odvoláva sa na krásu starých drevených kostolíkov. S úctou podobnou ľudovej architektúre sa skláňa kopírujúc tvar pahorka na ktorom sa nachádza, a zároveň sa hrdo týči nahor jednoduchou vežou. Aj interiér s jasnými citáciami prvkov ľudovej architektúry vytvára z tohto malého, a zároveň veľkolepého priestoru, nezabudnuteľný zážitok.

Slovenský orloj v obci Stará Bystrica

Architektonický unikát zdobí aj ďalšiu kysuckú obec Stará Bystrica. Reč je o Slovenskom orloji na Rínku sv. Michala Archanjela, najväčšej drevenej soche, ako aj prvej a zatiaľ jedinej stavbe svojho druhu na Slovensku. Orloj je vďaka svojmu počítačovému riadeniu jedným z najpresnejších na svete.

Celková kompozícia predstavuje sediacu Madonu, Sedembolestnú Pannu Máriu, patrónku Slovenska. Jeho hlavnou atrakciou sú drevené sochy siedmich slovenských apoštolov, ktoré sa každú celú hodinu objavujú v okienku v centrálnej časti stavby a šesť bronzových plastík, ktoré sú umiestnené vo výklenkoch orloja.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Srdcom orloja je tzv. astroláb, teda ciferník s astronomickými údajmi. Práve astroláb robí zo Slovenského orloja v Starej Bystrici jediný a prvý orloj na Slovensku, nakoľko bez astrolábu nemôže byť orloj orlojom. Farebnosť hlavnej dosky astrolábu je daná fázami dňa. Okrem toho astroláb ukazuje polohu mesiaca na oblohe, fázy mesiaca a polohu slnka v znamení zverokruhu. Vo vežičke orloja sú umiestnené dva zvony. Jeden zvon odbíja čas, druhý zvon vytvára zvukovú kulisu počas promenády apoštolov.

Rozhľadňa na vrchu Bobovec

Rozhľadňa na Bobovci leží v nadmorskej výške 720 m na hranici katastrov obcí Stará Bystrica a Radôstka. Postavená bola obcou Stará Bystrica v rokoch 2010 - 2011 z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika 2007 - 2013.

Bobovec nie je najvyšším vrchom Starej Bystrice. Ide však o výrazný strmý vrch nad centrom obce, dobre viditeľný z hlavných dopravných komunikácií, ako aj od Slovenského orloja z Rínku sv. Michala, odkiaľ k rozhľadni vedie aj značkovaný žltý turistický chodník. Vrch Bobovec, ktorý je súčasťou širšieho masívu Nocľahy, má svoj názov odvodený od strukoviny bôb, ktorá bola v minulosti dosť rozšírenou potravinou. Rozhľadňa má výšku 16 metrov a je vybudovaná z tradičných materiálov kameň a drevo.

V rozhľadni je umiestnených aj niekoľko umeleckých diel na tému anjelov, a to nielen na vnútorných stenách rozhľadne, ale téma anjelov sa objavuje aj vo funkčných prvkoch okených mreží. Z rozhľadne je dobrý výhľad na Malú Fatru, Martinské Hole, Veľkú Raču, či na Lysú Horu v Českej republike.

Z rozhľadne je možné po hrebeni Nocľahov pokračovať v trase východným smerom, odkiaľ je dobre viditeľná obec Nová Bystrica s vodnou nádržou, ako aj majer v doline Skríželné, ktorý sa objavuje aj v zápisoch zo súdneho vypočúvania Juraja Jánošíka.

Zbojnická bašta a zbojnícky kameň

Zbojnická bašta je typickým predstaviteľom architektúry tzv. modernej secesie, ktorá vychádza z tradičných materiálov a z tradičných remeselných postupov a techník. Na jej mieste v minulosti stála budova starej hasičskej zbrojnice, ktorá bola zbúraná v druhej polovici XX. storočia. Zbojnická bašta bola postavená v rokoch 2003-2005. Svoje pomenovanie má od kameňa, ktorý je pred ňou umiestnený.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Ide o kameň, ktorý je umiestnený pred Zbojnickou baštou, a ktorý bol prenesený z vrchu Černatín. Vrch Černatín patrí medzi starobylé miesta obce Stará Bystrica a spomína sa už v roku 1417 vo viacerých listinách. Počas valašskej kolonizácie sídlil na Černatíne aj valašský vojvoda Ján Kýčera. Podľa legendy boli na Černatíne kamene, na ktorých tancovali víly so zbojníkmi.

Podľa tejto legendy, kto si na tomto kameni aj dnes zatancuje, splní sa mu jeho najtajnejší sen. Jeden z týchto kameňov bol prenesený na Rínok sv. Michala Archanjela a bol umiestnený pred Zbojnickou baštou.

Kostol sv. Štefana v obci Lutiše

Kostol zasvätený sv. Štefanovi sa začal stavať v roku 1903. Prostriedky na jeho výstavbu boli získané zo zdrojov občanov z obce Lutiše ako aj od občanov z okolitých obcí, ktorý odišli pracovať do Ameriky. Boli to občania z Radôstky, Starej Bystrice a Lysice. Na výstavbu prispel aj uhorský kráľ František Jozef II. Kostol je jednoloďova neoklasická stavba s polygóнным uzáverom presbytéria s pristavanou vežou. Svätiňa je zaklenutá polmesiačkovou klenbou a loď pruskými klenbami. Kostol bol vysvätený grófom, biskupom, Viliamom Batthyanyom.

Kostol Sedembolestnej Panny Márie v obci Dunajov,

Kostol vznikol prístavbou k pôvodnej kaplnke z konca 19. stor.. Základný kameň kostola vysvätil pri návšteve v Bratislave r. 1990 – sv. otec Ján Pavol II. Kostol bol dostavaný v r. 1995 a vysvätil ho Mons. Ján Chryzostom Korec. Bol postavený z finančných zbierok občanov obce Dunajov a okolitých obcí.

Pamätník padlým hrdinom v II. sv. vojne v obci Dunajov

Pamätník sa nachádza v lokalite Skáčkov, kde bolo počas II.sv. vojny zastrelených 9 občanov. Pamätník bol postavený v r. 1956 z prírodného pieskovca.

1.5.3 Šport a voľnočasové aktivity na území Mikroregiónu Bystrická Dolina

Šport - „Fenomén, ktorý rozdeľuje a spája“

Šport predstavuje prostriedok rozvoja osobnosti, upevňuje zdravie človeka a je prostriedkom trávenia voľného času a ako jedna z mála oblastí života ľudí má v spoločnosti svoje historicky definované postavenie. Obce a mesto Mikroregiónu Bystrická dolina sa nachádza v miernom podnebnom pásme so štyrmi ročnými obdobiami, ktoré umožňujú obyvateľom mikroregiónu vykonávať rôzne športové a rekreačné aktivity počas celého roka.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Zo športových zariadení sa na území jednotlivých samospráv mikroregiónu nachádzajú vybudované, v mnohých prípadoch modernizované športové areály s futbalovými ihriskami, šatňami, tribúnami, sociálnymi zariadeniami a v neposlednom rade viacero polyfunkčných detských ihrísk.

Bystrická cyklomagistrála

Bystrická cyklomagistrála je jedným z najväčších slovenských projektov realizovaných združením obcí a mesta mikroregiónu. Projekt „Zlepšenie dopravnej dostupnosti na poľsko-slovenskom pohraničí“, realizovaný v roku 2011 - 2012, bol spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie a vznikol v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko - Slovenská republika 2007 - 2013. V r. 2018 bola Bystrická magistrála doplnená o časť Dunajov – Krásno nad Kysucou – Oščadnica – Rajcza – Milowka,

Bystrická cyklomagistrála vedie trasou bývalej lesnej úvrat'ovej železničky, ktorá slúžila prepravu dreva, dovtedy splavovaného po rieke Bystrica. Lesná úvrat'ová železnička pre-mávala od prvej polovice minulého storočia z Novej Bystrice po Oščadnicu. Oproti klasickým železniciam bol jej rozchod pre lepšiu prispôsobivosť terénu a nižším stavebným nákladom iba 760 milimetrov. V rámci budovania Bystrickej cyklomagistrály došlo i k osadeniu drobnej architektúry, ako sú informačné tabule, lavičky, stojany na bicykle a odpadkové koše.

Súčasťou cyklotrasy je tiež zvislé a vodorovné dopravné a turistické značenie. Vybudovaním cyklomagistrály vznikla v regióne Bystrickej doliny jedinečná atrakcia pre šport a od-dych, ktorou je možný prechod až do gminy Rajcza v Poľskej republike. Cyklomagistrála je z väčšej časti vedená mimo štátnych ciest, využívajúc málo frekventované miestne komunikácie, čo výrazne prispieva k zvyšovaniu bezpečnosti chodcov, cyklistov a cestnej premávky v celom mikroregióne.

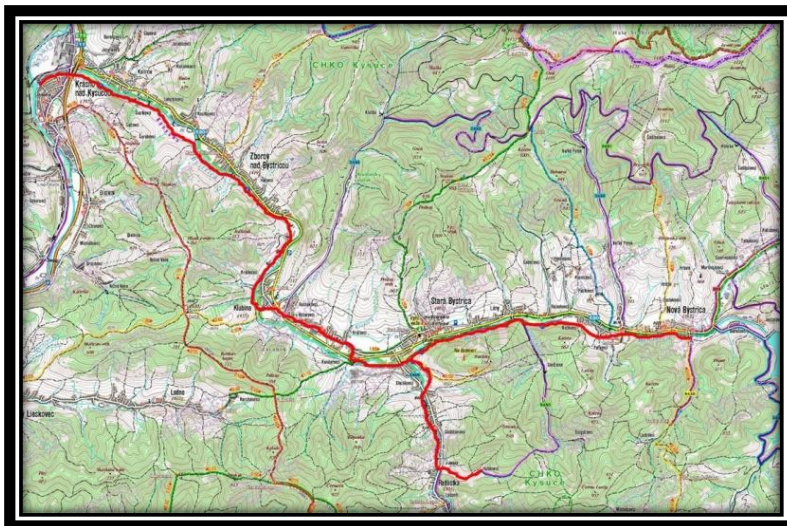
Tabuľka 16: Základné údaje o Bystrickej cyklomagistrále

Základné údaje o Bystrickej cyklomagistrále	
záber katastrálnych území	Krásno nad Kysucou, Zborov nad Bystricou, Klubina, Stará Bystrica, Nová Bystrica, Radôstka
Dĺžka modernizovaných úsekov	20,279 km
začiatok trasy	Krásno nad Kysucou, 384 m. n. m.
koniec trasy	Nová Bystrica, 725 m. n. m.
prevýšenie cyklotrasy	341 m, priemer 1,34 %

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Zdroj: www.starabystrica.sk, vlastné spracovanie.

Obrázok 23: Trasa Bystrickej cyklomagistrály

Zdroj: www.radostka.sk

MM ARÉNA: Moderný multifunkčný športový areál v Krásne nad Kysucou

MM ARÉNA zďaleka nie je len celoročná hokejová hala s výbornou kuchyňou s výhľadom na klzisko. ľadová plocha má medzinárodné parametre s časomierou. K hale patrí rozsiahle zázemie s ošetrovňou a 4 priestranými šatňami. Okrem ľadovej plochy tu môžu športovci využívať diagnostiku hokejistov a k dispozícii je trenažér pre hokejistov tzv. Skatemill, suchý ľad, diagnostika i testovanie, nielen počas hokejových kempov. Ďalej fitnesscentrum a boxerňa, miesto na crossfit, na poschodí zrkadlové miestnosti na Pole Dance, 8 kruhov pre Aerial Hoop a ďalšie. Zregenerovať môžete vo wellness so štyrmi saunami (fínska, parná, infra sauna a biosauna), dvoma vírivkami, prípadne v ochladzovni či oddychovej zóne s Kneippovým kúpeľom na nohy. Alebo využiť konferenčnú sálu s kapacitou 60 osôb pri školskom sedení, až 100 osôb pri sedení divadelnom pre rodinné a firemné akcie.

Veľká Rača - najvyšší vrchol Kysúc

Najvyšší vrch Kysúc, Veľká Rača s nadmorskou výškou 1 236 m, leží na hraniciach s Poľskom v pohorí Kysucké Beskydy. Patrí k turisticky vyhľadávaným vrcholom, z ktorého sú panoramatické výhľady do širokého okolia. Veľkú časť pokrýva národná prírodná rezervácia

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

vyhlásená v roku 1976. Účelom národnej prírodnej rezervácie je zachovanie pôvodných zvyškov lesných spoločenstiev pralesovitého charakteru na rozlohe 313 ha. Tiež sa tu vyskytujú pseudokrasové javy ako Malá a Veľká skalná diera, ktoré sú na území Kysúc ojedinelé. Vrcholom Veľkej Rače prechádza štátna hranica s Poľskom. Hneď za hranicou národnej prírodnej rezervácie začína zimné aj letné športové stredisko. Pri priaznivom počasí poskytuje výhľady na Moravsko-sliezske Beskydy, Pilsko, Babiu horu (1 725 m n. m.), vrchy Malej Fatry (Veľký Rozsutec, 1 610 m n. m.) či Roháče.

Veľká Rača je najjednoduchšie prístupná z obce Oščadnica, z ktorej sa miestnou dopravou dá dostať až na parkovisko k rekreačnom stredisku Dedovka. Na vrchol Veľkej Rače vedie z Dedovky náučný chodník. Vystúpiť na Raču sa dá aj z okolitých obcí, ako sú Zborov nad Bystricou a Stará Bystrica, alebo taktiež z Poľska. Na vrchole sa nachádza aj rozhľadňa a obnovený kríž. Rozhľadňa leží neďaleko slovensko-poľských hraníc s turistickou chatou na poľskej strane. Vďaka tabuli s nerezovou ružicou, ktorá je umiestnená na rozhľadni, môžeme vidieť okolité pohoria a vrcholy v 360 stupňovom uhle. Pri priaznivom počasí z tohto miesta môžeme vidieť Babiu horu, Roháče, Nízke Tatry, Choč, Krivánsku Malú Fatru, kysuckú Ladonhoru, Maníny alebo moravskú Lysú Horu. Z Dedovky na vrchol vedie náučný chodník. Na svahoch Veľkej Rače sa nachádza známe lyžiarske stredisko Snowparadise.

Pre potreby bežkárov slúži Kysucká lyžiarska magistrála. V lete je k dispozícii lanová a bobová dráha, trampolíny, lezecká stena a ďalšie športové aktivity.

1.6 Sociálna stabilita Mikroregiónu Bystrická dolina

1.6.1 Sociálne služby na území mikroregiónu

Sociálne služby sú jednou z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Štát prostredníctvom nich podporuje sociálne začlenenie občanov a uspokojovanie sociálnych potrieb ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Sociálne služby v rámci celého mikroregiónu sú rozvinuté cez rôznych typy poskytovateľov sociálnych služieb so silnou angažovanosťou ŽSK v sociálnych službách aj v zdravotníctve. Demografický potenciál mikroregiónu však vypovedá o postupnom starnutí obyvateľstva. V nasledujúcom období sa predpokladá nárast obyvateľstva poproduktívneho veku, preto je potrebné uvažovať o vytvorení ďalších zariadení pre staršie obyvateľstvo rôzneho typu. V súčasnej dobe sa na území Mikroregiónu jedno zariadenie pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti obce Zborov s kapacitou 40 osôb. Na území mikroregiónu chýba

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

dostatok denných stacionárov, prípadne denných komunitných centier mikroregionálneho charakteru. Nachádza sa tu len jeden denný stacionár v obci Zborov.

Kostru sociálnych služieb v okrese Čadca zabezpečovaných pobytovou formou tvoria štyri zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, z toho tri domovy sociálnych služieb a zariadenia pre dospelých, jeden domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie, ktorých objekty sa nachádzajú v Čadci, Čadci - Horelici, Čiernom, Vyskej nad Kysucou a Oščadnici. Z významnejších zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti miestnej samosprávy sú spomenutia hodné zariadenia v Čadci, Turzovke a Makove, ktoré poskytujú spektrum sociálnych služieb od denného centra, cez nízkoprahovú službu pre deti a rodinu, stravovanie seniorov, prepravnú službu, útulok, až po zariadenie pre seniorov.

V obciach mikroregiónu fungujú terénne opatrovateľské služby zriadené obcou, ktoré sú považované za vhodnejšie ako sociálne služby poskytované v samostatných zariadeniach. Terénna opatrovateľská služba je poskytovaná v prirodzenom prostredí klienta. Terénnu opatrovateľskú službu poskytuje mesto Krásno nad Kysucou, Zborov, Nová Bystrica, Radôstka a Stará Bystrica.

Tabuľka 17: Počet miest v zariadeniach sociálnych služieb pre seniorov v okresoch ŽSK

Počet miest v zariadeniach sociálnych služieb pre seniorov	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Čadca	200	195	188	184	180	277	275	318	311	313
Kysucké Nové Mesto	115	62	84	39	31	72	67	63	63	31
Žilina	46	154	112	183	241	272	296	298	303	349

Zdroj: e-VUC, vlastné spracovanie

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 18: Poskytovatelia sociálnych služieb v Mikroregióne Bystrická dolina

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
Kapacita zariadenia/ služby	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zariadenie pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti obce	x	x	x	x	x	x	x	40	40
Zariadenie pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC	x	x	x	x	x	x	x	x	0
Opatrovateľská služba zriadená obcou	x	x	17	x	x	x	x	10	27
Opatrovateľská služba zriadená iným poskytovateľom	x	x	x	x	x	x	x	x	0
Rehabilitačné stredisko	x	x	x	x	x	x	x	x	0
Špecializované zariadenie	x	x	x	x	x	x	x	x	0
Denný stacionár	x	x	x	x	x	x	x	10	10
Zariadenie opatrovateľskej služby	x	x	8	x	x	x	x	x	8
Zariadenie podporovaného bývania	x	x	x	x	x	x	x	x	0

Zdroj: Zber údajov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Zdravotnícke služby pre obyvateľov poskytujú viaceré zdravotné strediská na území mikroregiónu. Kapacita zariadení je rôzna. Zariadenia sú vyhovujúce a lekárske služby obyvateľom obcí a mesta mikroregiónu dopĺňajú aj lekárne. Vyššie zdravotnícke služby zabezpečuje poliklinika v Kysuckom Novom Meste, poliklinika v Krásne nad Kysucou a nemocničnú starostlivosť obyvateľom mikroregiónu poskytuje Fakultná nemocnica s poliklinikou v Žiline a Kysucká nemocnica s poliklinikou v Čadci. S počtom hospitalizácií na 1 000 obyvateľov sa región Kysuce blíži k priemeru ŽSK, mierne nadpriemerná je dĺžka samotných hospitalizácií.

Medzi slabé stránky subregiónu patrí nedostatočný počet zamestnancov v zdravotníckych službách, vysoký vek lekárov, neexistujúca konkurencia poskytovateľov sociálnych a zdravotných služieb. Okres Čadca je okres s najnižším počtom lekárov na 100 000 obyvateľov pre obyvateľov 0 – 17-ročných v Žilinskom kraji. (29,9 a menej). V okrese Žilina je počet lekárov na 100 000 obyvateľov vyšší (40-49,9). Problémom všetkých obcí mikroregiónu patrí vyšší vekový priemer obvodných lekárov a nedostatok mladých nastupujúcich obvodných lekárov pre všetky typy ambulancií (všeobecná, dentálna, gynekologická).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.6.2 Bývanie a služby občanom mikroregiónu

Vzhľadom na dobrú polohu mikroregiónu a jeho dopravnú dostupnosť (železničné a autobusové spojenie) v kombinácii s občianskou vybavenosťou (materské školy, základné školy) i so všetkými svojimi pozitívami, Mikroregión Bystrická dolina poskytuje dobré podmienky na život a bývanie. V roku 2011 podľa výsledkov SODB bolo na území mikroregiónu 5 021 trvalo obývaných domov (bytov v rodinných domov bolo obývaných 5180) a 87 bytových domov (bytov v bytových domoch bolo obývaných 1053). Oproti roku 2011 stúpol celkový počet bytov v MBD o 20% z 5 469 na 6 584 bytov. Nová bytová výstavba bola realizovaná takmer vo všetkých základných sídelných jednotkách Mikroregiónu Bystrická dolina.

Prevládajúcou formou bytovej výstavby v mikroregióne je individuálna bytová výstavba. Na území mikroregiónu samozrejme nezaostáva ani výstavba bytových domov. Záujem o bytové domy pretrváva najmä u mladšej časti obyvateľstva. Záujem o ne však prejavujú aj vekovo starší občania nad 60 rokov.

V záujme vyhovieť mladším, ale aj starším obyvateľom mikroregiónu a zvýšiť možnosti bývania tých, ktorí z rôznych príčin a dôvodov nemajú záujem o individuálnu bytovú výstavbu, sa ukazuje viac ako potrebné. V rámci Slovenska má najviac nájomných obecných bytov s počtom 1 092 okres Žilina (poradie v rámci Slovenska 3). V okrese Čadca je počet nájomných obecných bytov iba 309. Tu sa ukazujú dva smery – výstavba nájomných obecných bytov a výstavba developerských bytových domov, či prichádza do úvahy v základných sídelných jednotkách mikroregiónu.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 19: Domová a bytová výstavba Mikroregiónu Bystrická dolina v roku 2021

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina	Žilinský kraj
Počet										
Počet domov celkom	314	195	1 608	343	988	316	866	768	5 055	166871
trvale obývaných domov	297	181	1536	248	946	285	836	692	5021	149774
bytových domov	13	-	38	-	13	2	12	5	87	8222
bytových domov v %	4,1	-	2,4	-	1,3	0,6	1,4	0,65	1,5	4,9
Celkový počet bytov spolu	505	217	2330	352	1119	330	947	784	6584	271885
byty v RD	338	194	1557	249	1008	292	844	698	5180	152721
byty v BD	161	0	707	12	82	3	73	15	1053	106976

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky - SODB 2021

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.7 Infraštruktúra Mikroregiónu Bystrická dolina

1.7.1 Dopravná infraštruktúra mikroregiónu

Infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja každej obce či mesta. Je tvorená predovšetkým technickou a sociálnou infraštruktúrou. Technická infraštruktúra je faktorom podmieňujúcim alokáciu podnikateľských subjektov a ich prosperitu. Rovnako dôležitý význam má aj z pohľadu obyvateľov mikroregiónu, nakoľko determinuje vo významnej miere kvalitu ich života.

Dopravné siete, ich orientácia, technická úroveň a hustota sú podmienky, ktoré sprostredkujú vzájomné vzťahy mikroregiónu so susednými obcami, mestami ba dokonca regiónmi. Sú tak i predpokladom optimálneho teritoriálneho rozdelenia ekonomickej aktivity. Železničná a cestná doprava prepravuje podstatnú časť osôb a nákladov, pretože ostatné druhy dopravy zatiaľ nemajú a nenadobúdajú väčší význam.

Dopravná infraštruktúra a služby poskytované v doprave sú neoddeliteľnou súčasťou každodenného života obyvateľov. Zároveň podmieňujú dosahovanie ekonomického rastu, zvyšovanie konkurencieschopnosti a prosperity celej spoločnosti.

Prispievajú taktiež k zvyšovaniu zamestnanosti a sú kľúčovým faktorom pre prílev investícií, rozvoj cestovného ruchu a napomáhajú znižovať disparity medzi regiónmi, mestami či obcami. Kvalitná a funkčná dopravná infraštruktúra je jedným zo základných predpokladov rýchleho rozvoja slovenských regiónov, mikroregiónov, miest i obcí.

Mikroregión Bystrická dolina má vybudovanú takmer kompletnú infraštruktúru. Obcami a mestom prechádzajú cesty I. a II. triedy, na ktoré sa napájajú miestne komunikácie. Mnohé komunikácie nachádzajúce sa na území mikroregiónu si vyžadujú rekonštrukciu položením nového asfaltového krytu. Na jeho území sa však nájdu aj komunikácie, ktoré prešli kompletnou rekonštrukciou. Na zlepšenie bezpečnosti účastníkov cestnej premávky mikroregiónu Bystrickej Doliny boli pozdĺž komunikácií na určitých úsekoch vybudované chodníky pre chodcov.

Na území obce Dunajov sa nachádzajú cesty I., II. aj III. triedy v celkovej dĺžke 6,9 km. Z toho cesty I. triedy sú zastúpené v dĺžke 2,1 km, cesty II. triedy v dĺžke 2,2 km a napokon cesty III. triedy v dĺžke 2,6 km. V obci sa taktiež nachádza 29 km spevnených a nespevnených miestnych komunikácií. Z celkového počtu 29 km sú spevnené miestne komunikácie zastúpené v dĺžke 23,4 km a miestne komunikácie nespevnené v dĺžke 5,6 km.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Na území obce Klubina sa nachádzajú cesty III. a IV. triedy, pričom celková dĺžka týchto komunikácií je 17,93 km. Ciest III. triedy má na svojom území obec Klubina 15,9 km a ciest IV. triedy 2,03 km, pričom z tohto počtu tvorí cyklotrasa 1,53 km a chodníky v dĺžke 0,5 km. Cez obec prechádza taktiež cesta II. triedy II/520, ktorá je v správe ŽSK.

V meste Krásno nad Kysucou sa nachádzajú komunikácie I., II. a III. triedy v celkovej dĺžke 71 km. Komunikácie I. triedy sú v meste zastúpené v celkovej dĺžke 42,5 km, komunikácie II. triedy v dĺžke 1,5 km a komunikácie III. triedy v celkovej dĺžke 27 km.

Na území obce Lutiše sa nachádzajú cesty III. triedy a miestne komunikácie v celkovej dĺžke 69,0 km. Z tohto celkového počtu tvoria cesty III. triedy 7,0 km. Celková dĺžka miestnych komunikácií na území obce Lutiše je 62,0 km.

Hlavná komunikácia, ktorá prechádza územím Novej Bystrice je cesta II/520. Z nej sa od pája cesta III/5202 do Vychylovky. Dĺžka miestnych komunikácií je 43,3 km, z toho bezprašné v celkovej dĺžke 21,3 km. Dĺžka vybudovaných chodníkov v obci je 2,1 km.

Na území obce Radôstka sa nenachádzajú cesty I. ani II. triedy, avšak nachádzajú sa komunikácie III. triedy, a to v celkovej dĺžke cca 4 km. Miestne komunikácie, či už spevnené alebo nespevnené, sa v obci nachádzajú v celkovej dĺžke cca 8 km.

V obci Stará Bystrica sa nachádzajú cesty II., III. triedy a miestne komunikácie v celkovej dĺžke 48,28 km. Cesty II. triedy sa na území obce nachádzajú v celkovej dĺžke 6,1 km a cesty III. triedy v celkovej dĺžke 6,180 km. Do siete miestnych komunikácií má obec Stará Bystrica zaradené komunikácie v celkovej dĺžke 36 km.

Do siete miestnych komunikácií má obec Zborov nad Bystricou zaradených 68 obslužných komunikácií v celkovej dĺžke 13,711 km. Na jej území sa nachádzajú taktiež štyri komunikácie pre peších, a to chodníky v celkovej dĺžke 3,965 km. Obcou prechádza aj cyklotrasa v celkovej dĺžke 4,076 km, pričom 0,7 km je trasa vedená po obslužnej komunikácii MK 51. V obci Zborov nad Bystricou sa nachádza aj cesta II. triedy číslo II/520 v celkovej dĺžke približne 4,5 km.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 20: Cestná infraštruktúra v okrese Čadca a v okrese Žilina v rokoch 2013 a 2021 (v km)

Okres Čadca	Rok 2013	Rok 2021
Cesty „E“ pre medzinárodnú premávku	32,132	30,906
Trasy „TEM“	31,871	33,139
Trasy „TEN-T“		32,251
Diaľnice	0,238	30,639
Rýchlostné cesty	0	0
Privádzače rýchlostných ciest	0	0
Cesty I. triedy	53,454	56,013
Cesty II. triedy	68,903	69,405
Cesty III. triedy	112,751	110,928
Okres Žilina		
Cesty „E“ pre medzinárodnú premávku	37,257	60,078
Trasy „TEM“	37,257	36,021
Trasy „TEN-T“		41,069
Diaľnice	9,736	53,387
Rýchlostné cesty	0	0
Privádzače rýchlostných ciest	0	0
Cesty I. triedy	77,739	106,312
Cesty II. triedy	53,781	46,095
Cesty III. triedy	184,727	179,217

Zdroj: SSC

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Okresom Čadca prechádza dopravný koridor základnej siete TEN-T, Balticko-jadranský koridor. Okresom Žilina prechádzajú dva dopravné koridory základnej siete TEN - T, Balticko-jadranský koridor a Koridor Rýn - Dunaj. Z hľadiska budúceho využitia polohového potenciálu mikroregiónu je dôležitým faktorom jeho vhodné napojenie na diaľnicu D3 a modernizovanú železničnú sieť.

V okrese Čadca bolo v roku 2021 evidovaných 41 707 aut so spaľovacím motorom a 235 s elektrickým prípadne hybridným motorom. V okrese Žilina bolo v roku 2021 evidovaných 91 089 aut so spaľovacím motorom a 1086 s elektrickým prípadne hybridným motorom. V porovnaní počtu aut na jedného obyvateľa bolo v okrese Čadca 0,48 aut/obyvateľa, v okrese Žilina 0,57 aut/obyvateľ a v rámci celého Žilinského kraja to bolo 0,52 aut na obyvateľa v roku 2021.

Tabuľka 21: Počet osobných automobilov a motorových vozidiel evidovaných v okresoch CA a ZA marec 2021

Okres/región	Spaľovací motor		elektr.+hybrid			koef spalovacie/e+h	
	Osobné	Motorové	Osobné	Nákladné	Motorové	Osobné	Motorové
ZA	72 816	91 089	1 082	4	1 086	67,00	84,00
CA	33 845	41 707	234	1	235	144,64	177,48
ŽSK	285 005	359 319	2 775	10	2 785	102,70	129,02

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

V harmonograme prípravy a výstavby projektov cestnej infraštruktúry sa v regióne Kysuce nachádza nasledovná infraštruktúra:

Plánovaná: Úsek diaľnice D3 Žilina-Brodno – Kysucké Nové Mesto (priorita č. 3)

D3 Oščadnica - Čadca Bukov, 2. profil (priorita č. 4)

D3 Kysucké Nové Mesto - Oščadnica (priorita č. 8)

R5 Svrčinovec - št. hr. SR/ČR

Bežiacie stavby: D3 Čadca, Bukov - Svrčinovec

Z hľadiska budúceho využitia polohového potenciálu mikroregiónu je dôležitým faktorom jeho vhodné napojenie na diaľnicu D3 a modernizovanú železničnú sieť.

Na území mikroregiónu sa nachádza aj železničná trať, a to železničná trať I. kategórie európskeho významu Ostrava - Čadca - Žilina - Košice - Čierna nad Tisou - Čop a trať kombinovanej dopravy rovnakého významu. Trať je ako súčasť multimodálneho koridoru pripravovaná na modernizáciu na traťovú rýchlosť 160 km / hod.

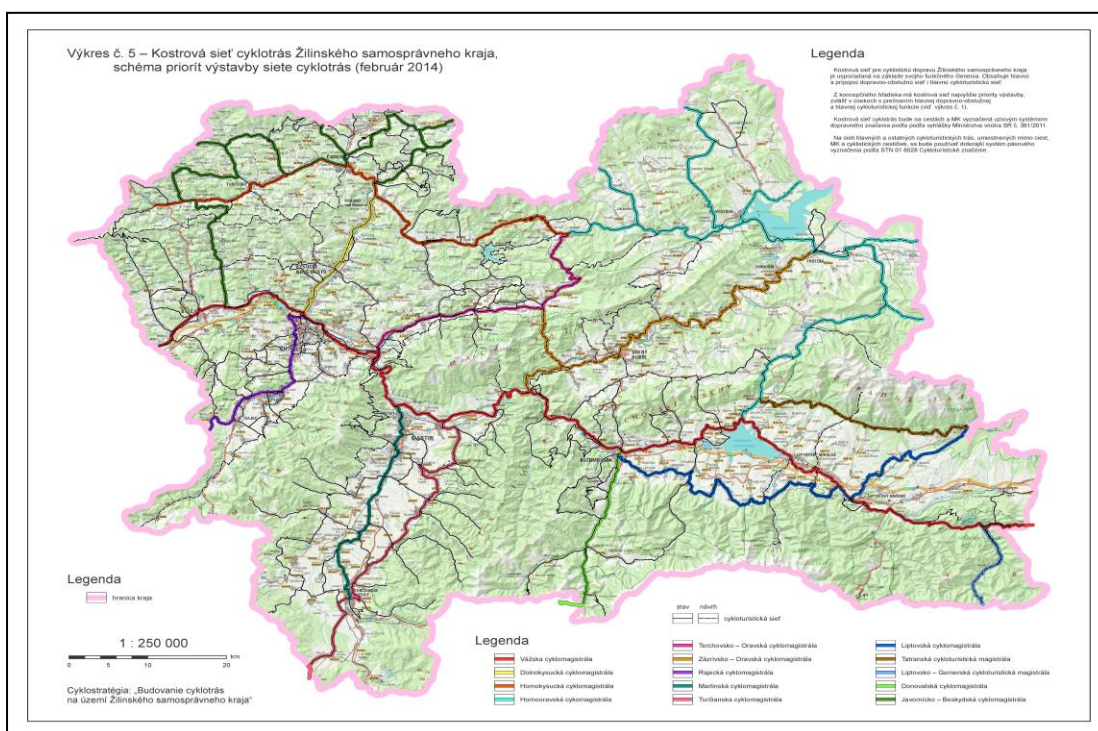
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Územný plán mikroregiónu uvažuje aj so zriadením železničných zastávok osobnej dopravy v priestoroch pri sútoku riek Kysuce a Bystrice. Dôvodom zriadenia zastávok je neprimeraná vzdialenosť existujúcej stanice od centra osídlenia v rámci mikroregiónu.

V Žilinskom kraji je vyznačených vyše 2500 km cykloturistických trás, čo je zatiaľ najviac medzi kraji v SR. Súčasný stav ucelených cyklistických komunikácií reprezentujú cyklotrasy: Krásno nad Kysucou – Nová Bystrica: 20,27 km a Dunajov – Oščadnica: 17 km.

Nové cyklocesty sú zanesené v územných plánoch obcí. Ich budovanie je jednou z priorit nasledujúceho programovacieho obdobia. Z hľadiska najbližšieho vývoja sú v etape projektovej prípravy cyklotrasy regiónu Kysuce prepájajúce: Žilinu – Kysucké Nové Mesto – Krásno nad Kysucou.

Obrázok 24: Kostrová sieť cyklotrás ŽSK

Zdroj: ŽSK

1.7.2 Technická infraštruktúra mikroregiónu

V rámci verejného osvetlenia sú svietidlá na území mikroregiónu v prevažnej miere osadené buď na podperných bodoch spolu s NN rozvodom, alebo samostatne na oceľových stožiaroch. Spínanie verejného osvetlenia je centrálnou prostredníctvom impulzných káblov pri trafostaniach. Stav verejného osvetlenia v mnohých častiach mikroregiónu prešiel výraznou rekonštrukciou, na mnohých miestach si ju stále vyžaduje. Hlavným problémom rekonštrukcie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

verejného osvetlenia je najmä nadmerná spotreba elektrickej energie spojená s lokálnou nefunkčnosťou. Riešením by bola výmena svietidiel za úsporné výbojkové.

Cieľom rekonštrukcie a modernizácie sústavy verejného osvetlenia je doplniť existujúcu sústavu a zabezpečiť jej energetickú a finančnú efektívnosť. Zabezpečením dobrej viditeľnosti všetkých užívateľov a zvýšením bezpečnej cestnej i pešej premávky by sa tak skvalitnil život obyvateľov Mikroregiónu Bystrická dolina.

Mikroregión zrealizoval tiež výstavbu osvetlenia prechodov pre chodcov na miestnych komunikáciách. Osvetlenie prechodov pre chodcov je totiž jedna z podmienok na ich zachovanie a pri jej nesplnení dopravný inšpektorát v spolupráci so správcom komunikácii takéto nevyhovujúce prechody ruší. Po uvedení ďalších osvetlení prechodov do prevádzky sa výrazným spôsobom zlepši bezpečnosť účastníkov cestnej premávky mikroregiónu.

Celkový počet účastníckych prípojok vo verejnej telefónnej sieti, ktorý zahŕňa účastnícke prípojky analógové a prípojky ISDN neustále klesá aj v mikroregióne. Pokles súvisí s nárastom počtu používaných mobilných telefónov a s rozširujúcou sa ponukou poskytovateľov mobilných služieb. Mikroregión Bystrická dolina je celá pokrytá signálom verejných slovenských mobilných operátorov Orange Slovensko, Slovak Telekom a O2, ktorých počet sa rozrástol o ďalšieho mobilného operátora: 4ka. Vzhľadom na členitosť terénu a rozšírenie siete do periférnych častí mikroregiónu s perspektívou nových lokalít, kde bude v budúcnosti prebiehať individuálna bytová výstavba budú využívané vo veľkej miere hlavne služby mobilných operátorov. Vývoj služieb a technológií elektronických komunikácií smeruje k intenzívnejšiemu využívaniu internetových služieb aj v mikroregióne. Tento trend je však podmienený dostupnosťou používateľského obsahu a aplikácií, výkonnosťou sietí, šírkou pásma, rýchlosťami prístupu a úložnými kapacitami. Preto prevádzkovatelia telekomunikačných služieb pokračovali v roku 2019 v budovaní moderných sietí 4. generácie a následne technológie sietí 5G. Na území mikroregiónu z časti prebehla a je naplánovaná ďalšia rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu s využitím najmodernejších technológií.

Všetky samosprávy Mikroregiónu Bystrická dolina sú zásobované elektrickou energiou, ktorú zabezpečuje Stredoslovenská energetika, a. s.. Rozvod elektrickej energie je technologicky riešený vzdušným káblovým systémom. V obciach a v meste sú vybudované trafostanice, ktoré zásobujú odberateľov elektrickou energiou. Ich technický stav si však vyžaduje ich postupnú rekonštrukciu a dobudovanie nových trafostaníc.

Zámerom mikroregiónu je modernizácia káblového vedenia riešená novými podzemnými rozvodmi, čo je však vo všeobecnosti časovo i finančne náročnejšie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obce i mesto Mikroregiónu Bystrická dolina sú splynofikované. Plynofikácia mala pozitívny vplyv na stav životného prostredia mikroregiónu, nakoľko sa znížil podiel popolu zo spaľovania uhlia z komunálneho odpadu. Zemný plyn je totiž zo všetkých fosílnych palív pre životné prostredie najpriateľnejší, pretože neprodukuje kyslíčniky síry, pevné častice a emituje aj omnoho menej NO_x a CO₂. Samotná plynofikácia však má vplyv na zmenu zloženia komunálneho odpadu (mierny nárast papiera, plastov a pod.). Prevádzkovateľom plynovodu na území mikroregiónu je Slovenský plynárenský priemysel a.s..

Z celkového počtu trvale obývaných bytov podľa SODB z roku 2001 bolo bytov napojených na plynové kúrenie 52,7 %. V roku 2021 bolo z celkového počtu bytov napojených na plynové kúrenie 43,8%. Pokles je spôsobený čiastočne odpájaním sa domov od plynu a zmenou ich palivovej základne na staršie tuhé palivo alebo novšie elektrické a tepelné čerpadlá. Kúrenie tuhým palivom využíva v MBD až 50,2 % domácností.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY
2022+**

Tabuľka 22: Základné údaje o bytoch v Mikroregióne Bystrická dolina v roku 2021

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lutiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
Bytov spolu	505	217	2330	352	1119	330	947	784	6584
Vykurovanie : (podiel v %)									
plyn	83,4	40,6	68,5	21,3	18,9	28,2	43	46,7	43,8
elektrina	0,6	2,8	4,1	1,7	2,6	0	2	6	2,47
pevné palivo	15,1	52,5	26,6	70,7	77,2	69,1	54,6	35,5	50,2
s vodovodom v byte: (podiel v %)									
zo spoločného zdroja	92,9	91,2	83,2	2	42	43,3	98,1	70,4	65,4
z vlastného zdroja	6,1	4,6	14,2	86,1	50,9	33	1	19,6	26,9
mimo bytu	0	0	0,8	0,6	0,5	19,1	0	0,8	2,7
bez vodovodu	0,6	3,2	1,4	10,5	5,8	3,3	0,6	7,4	4,1
Byt s kanalizáciou: (podiel v %)									
prípojka na kanalizačnú sieť	0,32	0,51	24,6	0	0	0,32	1	0,5	3,4
domáca čistička odpadových vôd	4,5	0	2,8	1,8	2	0,3	2,7	2,3	2
Septik, žumpa	92	92,3	65,8	73,8	84,7	86	91	86,7	84
bez kanalizácie	2,6	6,2	6,5	23,6	12,8	12	4,9	10	9,8

Zdroj: SODB 2021

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

1.7.3 Vodovod na území Mikroregiónu Bystrická dolina

Zásobovanie obyvateľstva na Slovensku pitnou vodou z verejných vodovodov v porovnaní s okolitými európskymi krajinami je v mnohých prípadoch nedostačujúca. Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerná, a jedným z rozhodujúcich faktorov je aj nedostatok zdrojov podzemných vôd v pasívnych oblastiach. Na území mikroregiónu je vybudovaná komplexná vodovodná sieť, avšak nájdu sa aj domácnosti, ktoré ako zdroj vody využívajú naďalej vlastné studne. To, že na území mikroregiónu je väčšina domácností napojená na verejný vodovod má výrazný vplyv aj na kvalitu života obyvateľov v ňom žijúcich, ako aj pre prípadnú alokáciu podnikateľských subjektov v mikroregióne, pre ktoré je dispozícia pitnej vody z verejnej vodovodnej siete nevyhnutnou podmienkou.

Voda na územie Mikroregiónu Bystrická dolina je dopravovaná po trase skupinového vodovodu Žilina, časť Severozápad.

Pitná voda je dopravovaná z vodárenského zdroja Nová Bystrica:

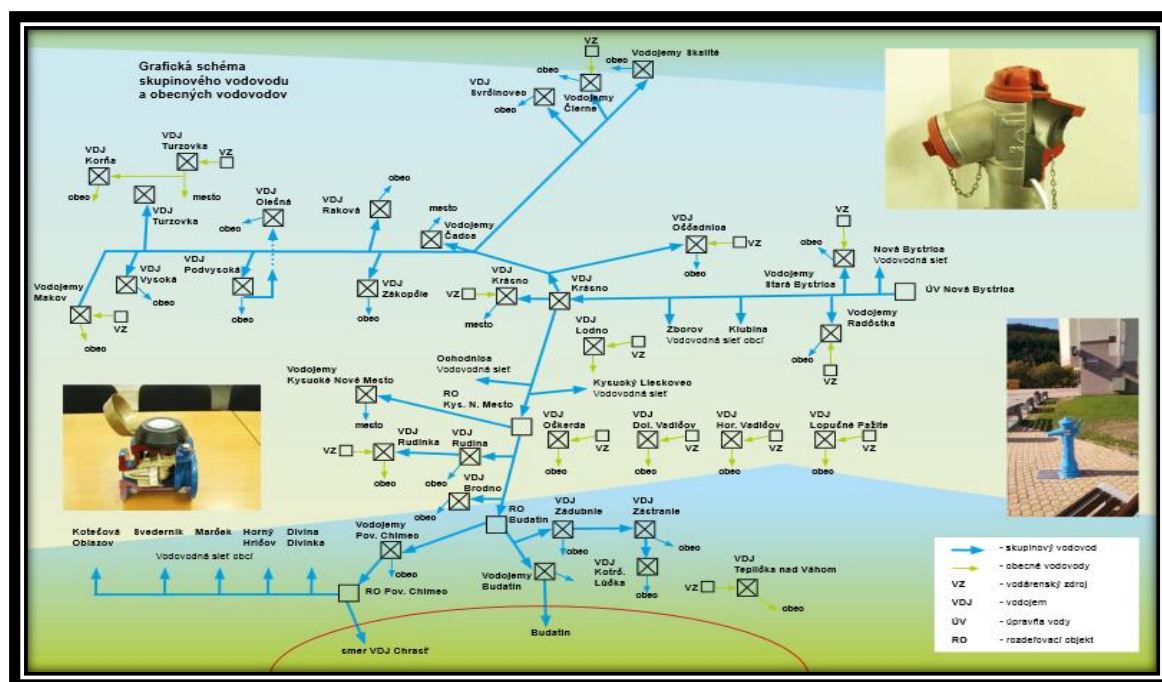
- do vodojemov jednotlivých obcí po trase skupinového vodovodu, z ktorých súzásobované obce a mestá,
- priamo do vodovodnej siete obcí z miestnych vodárenských zdrojov nenapojených na skupinový vodovod, cez prírodné potrubie do vodojemov obcí, odkiaľ sa zásobným potrubím zásobujú jednotlivé obce,
- z miestnych vodárenských zdrojov, ktoré sú dopĺňané do vodojemov obcí zo skupinového vodovodu prírodným potrubím do vodojemov obcí, odkiaľ sa zásobným potrubím zásobujú jednotlivé obce.

V rokoch 1983 až 2003 prebiehala výstavba skupinového vodovodu Nová Bystrica - Čadca - Žilina, ktorým sa postupne priviedla pitná voda do obce Nová Bystrica, Stará Bystrica, Radôstka, Klubina, Zborov nad Bystricou, mesta Krásno nad Kysucou, obce Oščadnica, mesta Čadca, obce Dunajov, Ochodnica, Kysucký Lieskovec, mesta Kysucké Nové Mesto, obce Rudina, Rudinka, Brodno, Zádubnie, Zástranie, Kotrčiná Lúčka, mesta Žilina, obce Horný Hričov, Divina, Divinka, Marček, Svederník, Kotešová - Oblazy.

V roku 2021 bolo na spoločný vodovod pripojených 65,4 % domácností z celkového počtu domácností 6584 v mikroregióne. Vlastný zdroj využívalo 26,9 % domácností.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Obrázok 25: Grafická schéma skupinového vodovodu a obecných vodovodov

Zdroj: SEVAK - Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s.

V okrese Čadca a jeho okolí sa nachádzajú územia s významnou prirodzenou akumuláciou povrchových a podzemných vôd, čo dokladuje vyhlásená CHVO Beskydy a Javorníky, ktorá sa sčasti rozkladá aj na území okresu Čadca. Na území okresu sa tiež nachádza už spomínaná vodárenská nádrž Nová Bystrica s kapacitou 1030 l/s.

1.7.4 Kanalizačná sieť na území Mikroregiónu Bystrická dolina

Odkanalizovaniu a úrovni čistenia odpadových vôd (bohatých na organické látky, zlúčeniny dusíka a fosforu) mikroregión venoval značnú pozornosť. Jednotlivé samosprávy mikroregiónu pristúpili k výstavbe kanalizačnej siete, nakoľko úprava zákona o vodách stanovila povinnosť odvádzať odpadové vody z aglomerácií verejnými kanalizáciami. Vypúšťanie komunálnych odpadových vôd a organicky znečistených priemyselných odpadových vôd do povrchových vôd je podľa spomínaného zákona možné až po ich minimálne dvojstupňovom čistení (v mechanicko-biologických čističkách odpadových vôd).

Používanie kanalizácie na území Kysúc historicky siaha do 50 - 60. rokov dvadsiateho storočia. Z dostupných archívnych dokumentov vyplýva, že odpadové vody boli odvádzané z niekoľkých ulíc do potoka Rieka a následne do rieky Kysuca, bez ich čistenia. Intenzívnejšie sa budovaniu kanalizácie a čisteniu odpadových vôd začali kompetentní venovať po roku 1960.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Po vzniku štátneho podniku Severoslovenské vodárne a kanalizácie v roku 1970 sa postupne realizoval rad investičných akcií, ktoré napomáhali k postupnému zlepšovaniu situácie v tejto oblasti. V rámci realizácie projektov odkanalizovania mikroregiónu boli vybudované nové kanalizačné zberače a nové kanalizačné siete na čistenie odpadových vôd.

V rámci mikroregiónu Bystrická dolina všetky obce a mesto odovzdali svoje siete, teda vodovodnú a kanalizačnú do správy spoločnosti Severoslovenské vodárne a kanalizácie a.s., okrem obce Nová Bystrica.

Zlepšenie situácie v dĺžke stokových sietí a kvalite čistenia odpadových vôd, ale aj v pripojení na verejný vodovod umožnila realizácia projektu „Zásobovanie vodou, odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd regiónu Stredné Kysuce“. Dotknutými subjektmi v rámci realizácie tohto projektu boli obce Radôstka, Zborov nad Bystricou, Nová Bystrica, Klubina, Oščadnica, Stará Bystrica, výhľadovo aj Lutiše a mesto Krásno nad Kysucou a mesto Čadca. Obec Dunajov nie je napojená na kanalizáciu. V súčasnom období sa pripravuje projekčne na odkanalizovanie cestou SEVAK Žilina spoločne s obcami dolných Kysúc. Projekt bol ukončený a v roku 2022 sa začína s oficiálnym napojením domácnosti mikroregiónu do tejto kanalizačnej siete. Stav využívania septikov, domácich čističiek a verejnej kanalizácie ČOV je popísaný v obrázku č. 25. Po roku 2022 predpokladáme výrazne zmeny pomeru využívania žúmp a verejnej kanalizácie. Hlavným cieľom projektu v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd je zlepšenie kvality ŽP a života obyvateľstva a tiež zlepšenie ochrany povrchových a podzemných vôd v oblasti povodia rieky Kysuca nachádzajúcej sa v chránenej vodohospodárskej oblasti Beskydy - Javorníky a v Chránenej krajinnej oblasti Kysuce.

1.8 Školstvo na území Mikroregiónu Bystrická dolina

Mikroregión Bystrická dolina je vybavený pomerne dostatočnou sieťou vzdelávacích zariadení. Všetky materské školy sú v zriaďovateľskej pôsobnosti samospráv, nachádzajú takmer vo všetkých obciach mikroregiónu, okrem Radôstky. Je v nich 521 detí a organizačne sú často spojené so Základnou školou v obci. Všetky základné školy MBD sú štátne. V obci Dunajov a Klubina sú ZŠ pre ročníky 1. - 4., v ostatných obciach a meste Krásno nad Kysucou je po jednej základnej škole. Výnimku tvorí obec Radôstka, kde sa ZŠ nenachádza. Celkovo sú na území mikroregiónu 2. ZŠ pre 1-4 roč. a 6. ZŠ pre 1-9 roč. s celkovým počtom 1407 žiakov (šk. roky 2019/2020). V školách pracujú rôzne školské kluby a alokované pracoviská CVČ.

Stredné školstvo je v MBD zastúpené jednou školou, a to Stredná odborná škola drevárska a stavebná v Krásne nad Kysucou. Má 2. študijné a 6. učebných odborov. Navštevuje

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+**

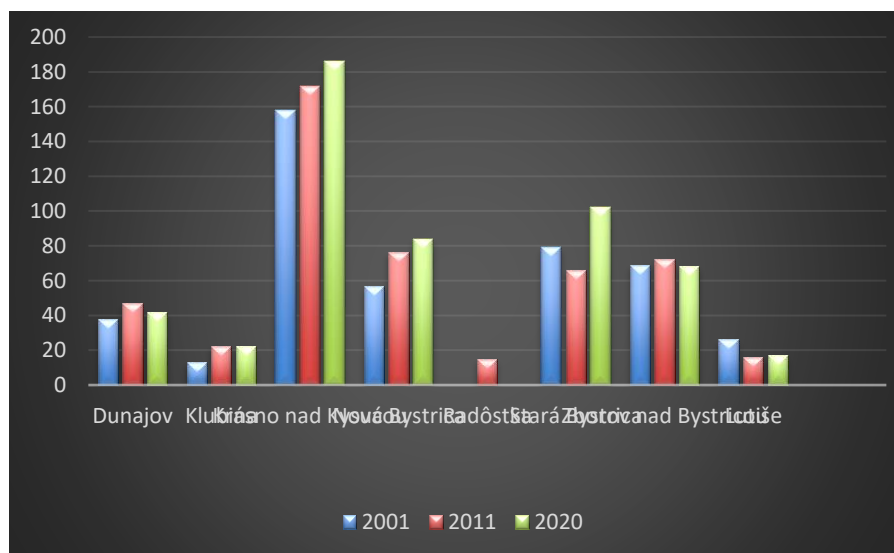
ju viac ako 500 študentov. Založená bola v roku 1986. V meste je zriadený aj Spoločný školský úrad Krásno nad Kysucou.

Tabuľka 23: Školské zariadenia v Mikroregióne Bystrická dolina, rok 2020

Obec/mesto	Dunajov	Klubina	Krásno nad Kysucou	Lučiše	Nová Bystrica	Radôstka	Stará Bystrica	Zborov nad Bystricou	Mikroregión Bystrická dolina
Materské školy	1	1	1	1	2	0	1	1	8
Materské školy - deti	42	22	186	17	84	0	102	68	521
Základné školy (1. - 4. roč.)	1	1	0	0	0	0	0	0	2
Základné školy (1. - 4. roč.) žiaci	43	22	0	0	0	0	0	0	43
Základné školy (1. - 9. roč.)	0	0	1	1	2	0	1	1	6
Základné školy (1. - 9. roč.) žiaci	0	0	549	61	224	0	311	226	1364
Základné umelecké školy - štátne	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Základné umelecké školy - žiaci	0	0	584	0	0	0	0	0	584

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Obrázok 26: Vývoj počtu žiakov MŠ v MBD

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

Vývoj počtu žiakov v materských školách obcí regiónu kopíruje demografickú krivku obyvateľov. Vo väčšine obcí je počet žiakov MŠ ustálený alebo dokonca sa zvýšil.

1.9 Územné plánovanie samosprávnych jednotiek mikroregiónu

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia mikroregiónu, určujú sa jeho zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny mikroregiónu v súlade s princípmi jeho trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie mikroregiónu utvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých činností na jeho území s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenia jeho trvalo udržateľného rozvoja, pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt.

Cieľom územného plánovania je prostredníctvom sústavného a komplexného riešenia priestorového usporiadania územia a funkčného využitia územia mikroregiónu vytvárať predpoklady jeho trvalo udržateľného rozvoja. Územným plánovaním sa vo verejnom záujme určuje hospodárne využitie zastavaného územia mikroregiónu a chráni nezastavané územie. Orgány územného plánovania mikroregiónu tak premietajú konkrétne zámery do územia samospráv a koordinujú ich verejné záujmy.

Výsledkom územného plánovania samospráv mikroregiónu je územný plán. Územný plán jednotlivých samospráv mikroregiónu je podmienkou získania finančnej podpory na rozvojové procesy a poskytuje isté záruky pre investičné činnosti. Z dôvodov požiadavky efektívneho využitia zdrojov býva možnosť získania dotácií a grantov podmienená existenciou územného plánu a hlavne obsiahnutím daných zámerov v ňom.

Územný plán mikroregiónu priťahuje súkromné investície a teda aj vo vzťahu k potenciálnym investorom je spracovaný územný plán signálom, že to samospráva so svojim rozvojom „myslí vážne“. Navyše, investičný vstup do územia s jasne stanovenými pravidlami, ktoré môže garantovať len územný plán, sa spája s omnoho menším rizikom.

Bez územného plánu je rozvoj každej samosprávy nekonceptný a zložitý. Rozvoj daného územia bez územného plánu prakticky nie je možný, a to nielen v rámci regiónov, ale hlavne v mestách a vo väčších obciach, ktorým spracovanie územného plánu nariaďuje zákon. Nahrádzanie plánu územným rozhodovaním je administratívne náročné a už vôbec nemožno

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

pri použití tohto postupu hovoriť o koncepčnom a efektívnom využívaní územia. Takto sa môže stať, že pozemky v atraktívnej lokalite mikroregiónu sa zlým rozhodnutím využijú na nevhodné účely a stavby, ktoré budú hyzdiť prostredie alebo brániť jeho ďalšiemu rozvoju.

1.10 Analýza vonkajšieho prostredia Slovenskej republiky

Pri analýze vonkajších faktorov je dôležité zohľadniť vplyv STEP faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy na celoštátnej a nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene. Celá spoločnosť prechádza neustále zmenami, ktoré sa dotýkajú všetkých oblastí spoločenského a ekonomického života a pri plánovaní rozvoja obce a blízkeho regiónu ich treba zohľadniť.

Sociologické faktory

Na vývoj spoločnosti majú v súčasnosti najväčší vplyv:

- demografické zmeny - znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov, zvyšovanie priemerného veku obyvateľov, odchod obyvateľov v produktívnom veku za prácou do zahraničia;
- zmeny v životnom štýle - rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný, fyzický a psychický stav obyvateľov, množstvo informácií, vplyv techniky a médií;
- oslabovanie tradičných ľudových hodnôt - zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva, na druhej strane sa mierne posilňujú skupiny oživujúce tradície a tradičné hodnoty (tradičné kuchyne, bývanie v ekodomoch, separovanie odpadu);

Technologické faktory

Rýchle tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, v podstate zvyšuje kvalitu a produktivitu výroby, umožňuje ľahší prístup k zdrojom a službám, zlepšujú sa formy spolupráce na diaľku. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov. S tým súvisí nárast financií na ich získanie, údržbu a prevádzku.

Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkol'vek oblasti sú šírené a dostupné prostredníctvom elementárnych technológií (televízia, rozhlas a pod.), ale aj

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MIKROREGIÓNU BYSTRICKÁ DOLINA NA ROKY 2022+

vyspelejšími spôsobmi (počítačová technika, telefóny, mobilný internet, prehrávače, tablety). Najdôležitejším rozvojovým prvkom v tejto oblasti je celkové pokrytie územia signálom 5G siete.

Ekonomické faktory

V roku 2019 dosiahlo HDP na hlavu (v PPS na Slovensku 70,2 % z priemeru EU27, čo predstavuje zníženie o 0,5 p. b. oproti roku 2018. Nižšie hodnoty HDP na hlavu v porovnaní s priemerom EU27 ako Slovensko mali Bulharsko (53,0 %), Chorvátsko (65,1 %), Grécko (66,5 %), Lotyšsko (69,0 %) a Rumunsko (69,6 %).

Malé a stredné podniky tvoria na Slovensku 99,9% podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov a zamestnávajú takmer 74 % aktívnej pracovnej sily s 55 % podielom na tvorbe pridanej hodnoty, má ich podpora rozhodujúci vplyv na vývoj zdravého ekonomického rozvoja miest, obcí a regiónov.

Covid

Vývoj HDP v EU27 bol v roku 2020 ovplyvnený pandémiou ochorenia COVID-19. Reálne HDP pokleslo vo všetkých krajinách Európskej únie s výnimkou Írska, v priemere o 6,1 %. Recesia sa prejavila aj na Slovensku, kde po desiatich rokoch rastu reálne HDP pokleslo o 4,8 %. Protipandemické opatrenia ovplyvnili predovšetkým domáci dopyt, spotreba domácností poklesla najmä v sektore služieb, čo viedlo k nárastu úspor. Priemysel bol v porovnaní so sektorom služieb opatreniami zasiahnutý menej, čo pomohlo slovenskému vývozu.

Vojna na Ukrajine

24.2. 2022 sme sa zobudili do inej reality. Začiatok ruskej agresie a teda vojny na Ukrajine znamenal nie len posun v politickom myslení, ale aj zmenu v nazeraní na utečencov a energetické zdroje. Pre svetovú ekonomiku a najmä európske krajiny, to znamenalo prehodnotenie závislosti od dodávok ropy, plynu a uhlia z Ruska, ktoré sú ťažko nahraditeľné, čo znamenalo posun energetickej politiky od fosílnych palív k OZE.

Vojnoví prisídlenci z Ukrajiny do okolitých krajín znamenali pre tieto krajiny zvýšené nároky na poskytnutie pomoci, ale na druhej strane posilnili pracovný trh, na ktorom v krajinách V4 bolo množstvo neobsadených pracovných pozícií.

2. SWOT

3. STRATEGICKÁ ČASŤ